Bhat River Development Presentation Draft only for Referance- Bhila Patil

"स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव" अंतर्गत चला नदीला जाणूया
भात नदी जल अभियान
▪ Renovation ▪ Rejuvenation ▪ Beautification
महाराष्ट्र शासन निर्णय क्रमांक संकीर्ण ८२२२ / प्र. क्र.२७६/ सां का. ४ / ३० सप्टेंबर, २०२२
सदस्य सचिव, जिल्हास्तरीय समिती
श्री. नितीन कुमार सिंग (भा. व .से)
जिल्हा उप वनसंरक्षक (प्रा.) ,
वनविभाग, धुळे
भात नदी समन्वयक
(1) भिला सोनू पाटील
कार्यवाह - जल परिषद, उत्तर
महाराष्ट्र खान्देश विकास मंडळ
Mbl : +९१-७७२०० ९२६५४
(२) उमेश पांडुरंग पाटील.
राजाराम फाऊंडेशन, कापडणे
ता.जि.- धुळे. महाराष्ट्र.
Mbl : +९१-९८५०१ ९८४२१
स्थानिक संस्थात्मक समर्थन
राजाराम फाऊंडेशन,
गाव - कापडणे
तालुका व जिल्हा – धुळे
महाराष्ट्र. भारत. ४२४३०७
Mbl : + ९१-९३५९८ ०९९५२
Email :
rajaramfoundationkapadne@gmail.com
OPPO F17 Pro

पांझरा व भात नदी पाणलोट क्षेत्र जल संस्कृती व इतिहासाच्या पाऊल खुणा :

- खान्देशातील पांझरा नदी खोरे हे दक्खनच्या पठारावरील अती उत्तरेकडील व दक्खनचे पठार हे लाव्हारस महापूर प्रक्रियेतून तयार झाले, असे मत नासाचे शास्त्रज्ञ व पर्यावरण प्रोफेसर डॉ. मायकेल रामपिनो (१९९०) यांनी मांडले आहे. भूशास्त्रज्ञ अनुमानानुसार दहा लाख वर्षापूर्वी पांझरा नदी निर्माण झाली असावी, असा अंदाज आहे. याचा अर्थ भात नदी पांझराची उपनदी असल्यामुळे तीच निर्माण सुद्धा दहा लाख वर्षे पूर्वी असेल असे आपण गृहीत धरू.

- **परिवर्तनाचा वाटसरू,थोर समाजसुधारक, ऐतिहासिक कापडणे गावचे सुपुत्र आदरणीय कै. शरद पाटील साहेब (जन्म १७ १९२५ सप्टेंबर १९२५) :** मुंबई प्रांतातील राज्यस्तरीय पहिल्या वहिल्या १९५६ मधील तापीनदीवरील उकाई धरणा मुळे विस्थापीत होणाऱ्या धरणग्रस्ताच्या लढ्याचे प्रमुख योद्धा होते.

- **पांझरा व भात नदी पाणलोट क्षेत्र :** समन्यायी पाणी वाटपाची एक **आदर्श फड बांध पध्दत** व आदर्श विहीर पध्दत

- ज्ञानेश्वरांनी ज्ञानेश्वरीत पाण्यासंबंधी व त्यांच्या नियोजनाबद्दल कोणत्या समाजाने काय करावे, हे सांगितले आहे. ते पुढील अभंगात म्हणतात,
  माळीये जेवू ते नेले । तेवू ते निवांतचे केले । तया पाणीया ऐसे केले । होवावे गा ।।

  अर्थ - पाणी हे माळी वाट दाखवेल त्याप्रमाणे संचार करीत असते. ते माळ्याला विरोध करीत नसते. त्या ठिकाणी माळी हा समाजदर्शक शब्द अतिशय महत्वाचा आहे. कारण सिंचन क्षेत्रात माळी समाजाचे योगदान मौलिक आहे. खानदेशात सिंचन (फड) पध्दतीत माळी समाजाचे कार्य वर उल्लेखल्याप्रमाणे मोठे आहे. पंधराव्या शतकापासूनच्या संदर्भ साधनावरून फड उभारणी व विस्तारण्यात त्यांचे कार्य मोलाचे होते हे प्रकर्षाने जाणवते.

- सन १८१८ मध्ये इंग्रजांनी खानदेश ताब्यात घेल्यानंतर येथील पहिले कलेक्टर जॉन ब्रीग्स यांनी शेतीला पाणी पुरवठा करणाऱ्या बंधाऱ्यांची पहाणी केली असता त्यांना १८७ बंधारे असल्याचे आढळले. पण आज दुर्दैवाने ती यादी उपलब्ध नाही. सन १८१९ मध्ये १८७ बंधाऱ्यांपैकी फक्त ४० बंधारे सुस्थितीत होते, अशी माहिती डेक्कन कमिशन रिपोर्ट व ब्रिटीशांच्या खानदेश गॅझेटिअरमध्ये मिळते. खानदेशात त्या काळात काम करणाऱ्या स्टुअर्ट गार्डन या अधिकाऱ्याने आपल्या लिखाणात पाटस्थळ बागायत म्हणजे नदीवरील लहानशा बंधाऱ्याच्या सहाय्याने पाणी अडवून बागायत केली जाणारी जमीन होय, असा उल्लेख केला आहे.

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

जागतिक अर्थव्यवस्था सद्यस्थिती:

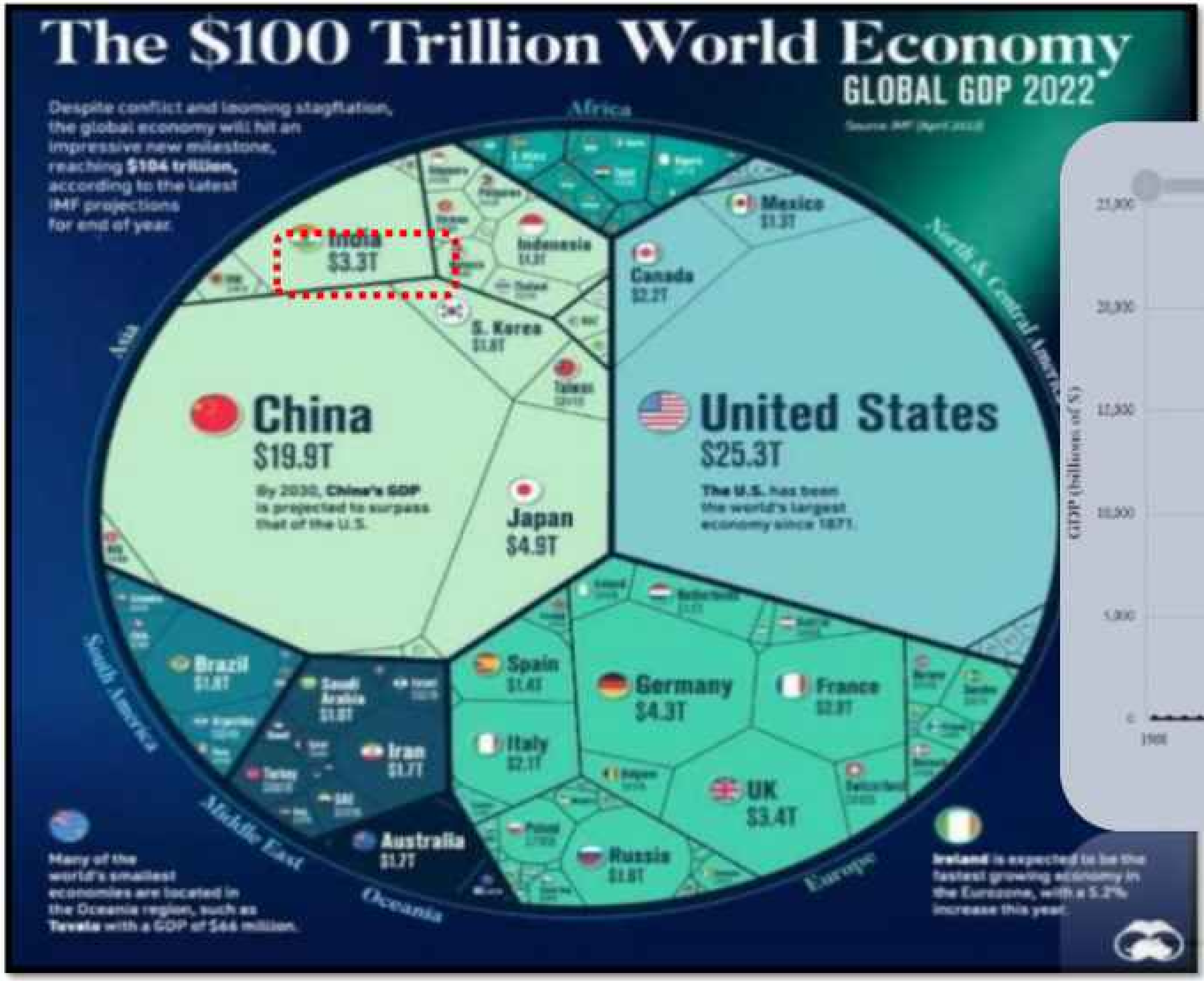

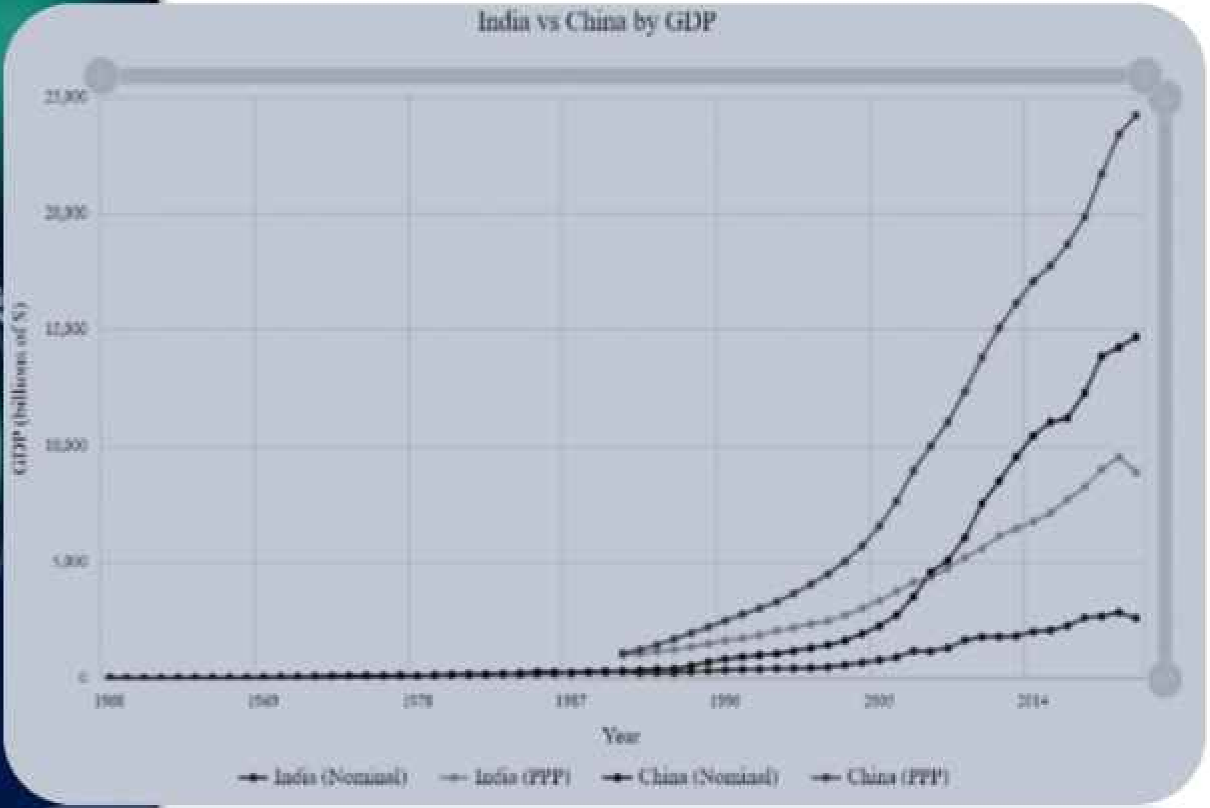

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

जागतिक अर्थव्यवस्था उद्दिष्ट्य :

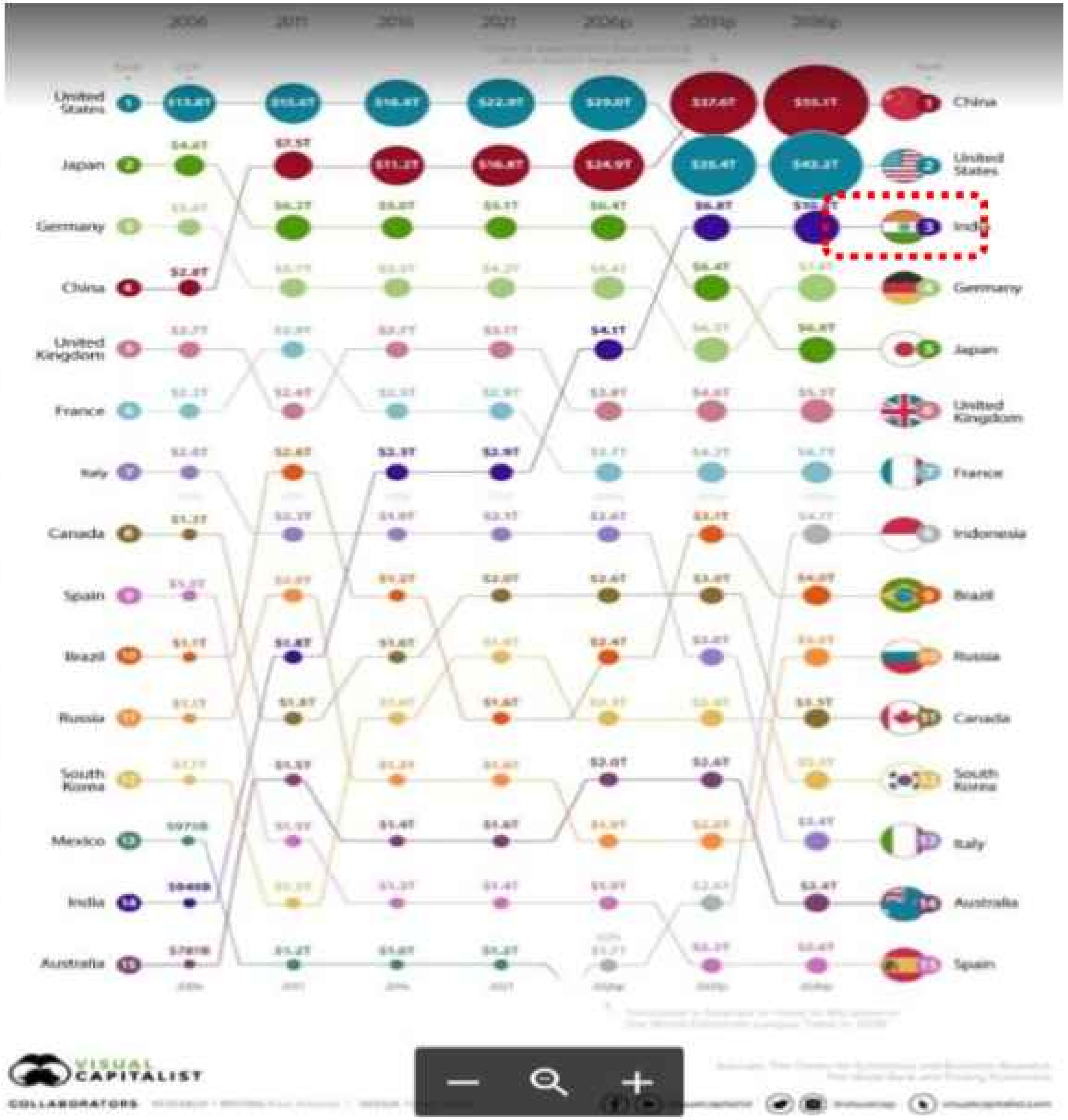

"शेती ही जागतिक अर्थव्यवस्थेचे केंद्रस्थानी आहे, 60% लोक जगण्यासाठी शेतीवर अवलंबून आहेत, पाणी हा शेतीचा पाया आहे"

❖ How Will the Global Economy Look in 2031?

By the year 2031, there will be major changes in the global economic power rankings.
As we said before: China will have become the world's largest economy in terms of GDP and India will be the world's third largest economy. Let's also take a look at the top 10 economies by 2031.

Rank	Country	Region	Projected GDP in 2031 (in Trillions of USD)
1	China	Asia	$37.6
2	United States	North America	$35.4
3	India	Asia	$6.8
4	Japan	Asia	$6.4
5	Germany	Europe	$6.3
6	United Kingdom	Europe	$4.6
7	France	Europe	$4.2
8	Brazil	South America	$3.1
9	Canada	North America	$3.0
10	Italy	Europe	$3.0

Information Source : Visual Capitalist

भारतीय कृषी अर्थव्यवस्था सद्यस्थिती

GDP मधील कृषी क्षेत्राचा वाटा घटला, 35 वरुन 15 टक्क्यांवर घसरण; नेमकं कारण काय?

Agriculture News : भारताच्या GDP मधील कृषी क्षेत्राचा (Agriculture) वाटा घटल्याची माहिती केंद्र सरकारनं दिली आहे.

By: एबीपी माझा वेब टीम

Updated at: Thu, December 21,2023, 2:31 pm

Agriculture News : भारताच्या GDP मधील कृषी क्षेत्राचा (Agriculture) वाटा घटल्याची माहिती केंद्र सरकारनं दिली आहे. 1990-91 साली GDP मध्ये कृषी क्षेत्राचा 35 टक्के असलेला वाटा घसरुन गेल्या आर्थिक वर्षात 15 टक्क्यांवर आला आहे. ही घसरण कृषी GVA मधील घसरणीमुळं झाली नसून, औद्योगिक आणि सेवा क्षेत्रात झपाट्यानं सुरु असलेल्या विस्तारामुळं झाली असल्याची माहिती केंद्रीय कृषीमंत्री अर्जुन मुंडा (Minister Arjun Munda) यांनी लोकसभेत लेखी उत्तरात दिली.

"शेती ही जागतिक अर्थव्यवस्थेचे केंद्रस्थानी आहे, 60% लोक जगण्यासाठी शेतीवर अवलंबून आहेत, पाणी हा शेतीचा पाया आहे"

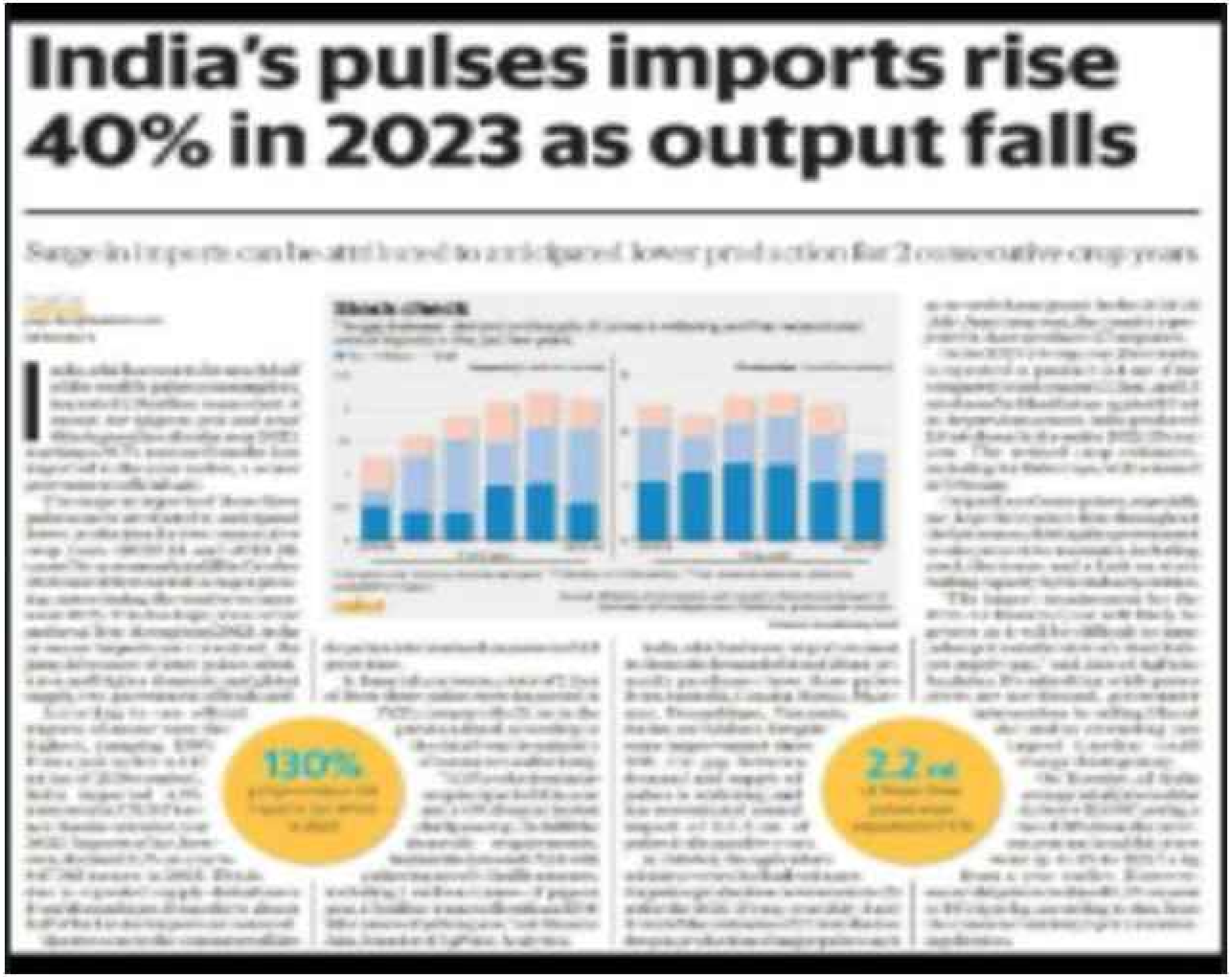

India's pulses imports rise 40% in 2023 as output falls

भारतीय कृषी अर्थव्यवस्था सद्यस्थिती

India Car Manufacturing
2003 : @ 1 lacs / 11th Rank
2022 : @ 44 lacs / 3rd Rank

- Producing just one average car requires over @ 39000 gallons of water (1.5 lacs liters)
- Industry average CO_2 emissions for new pasager car in India @ 120 gms / KM
- Mature leafy tree produces O_2 nearly @ 260 pounds / Year (117 kg)
- Cotton is a water intensive crop that requires almost 75 lakh liters of water per hectare. That's roughly 40,000 liters per day, considering a six month life cycle, i.e 4 tankers of virtual water every day.
- one liter of “BEER” bottle need 4 to 6 liter of virtual water.
- One Tea cup need 20 to 25 liter of water
- Vegetable one time Lunch need 2000 to 2500 liter of Virtual water.
- Non veg one time Lunch need 4000 to 5000 liter of virtual water.

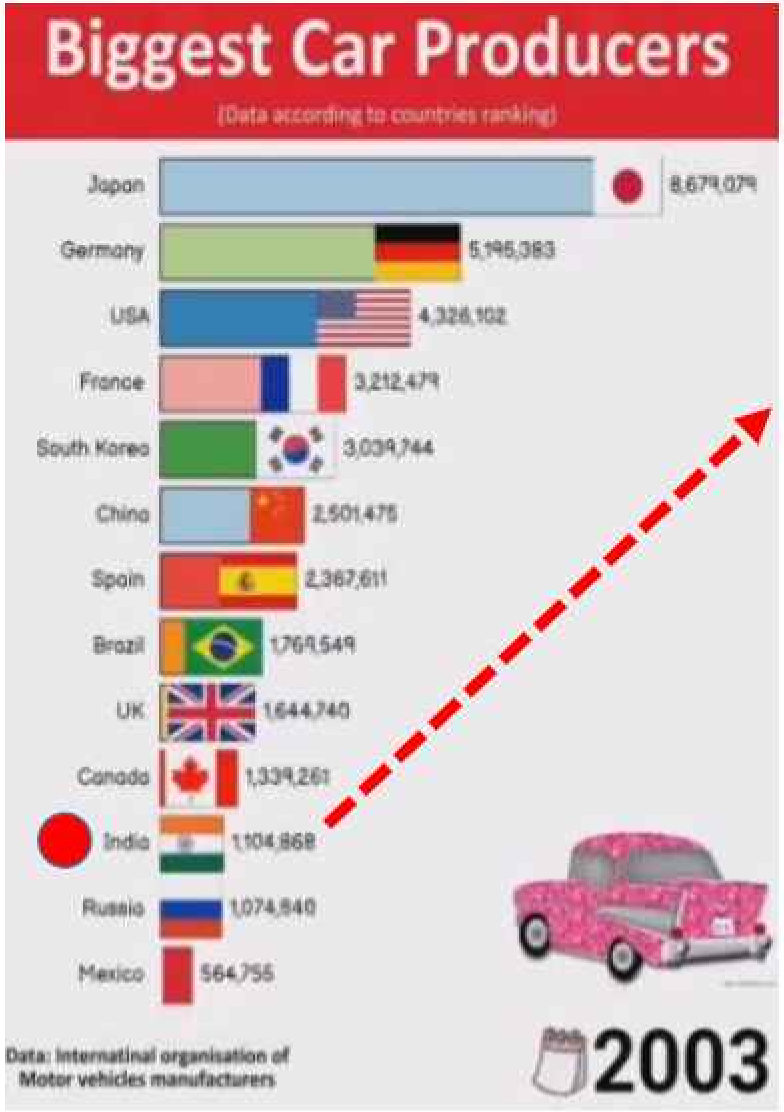

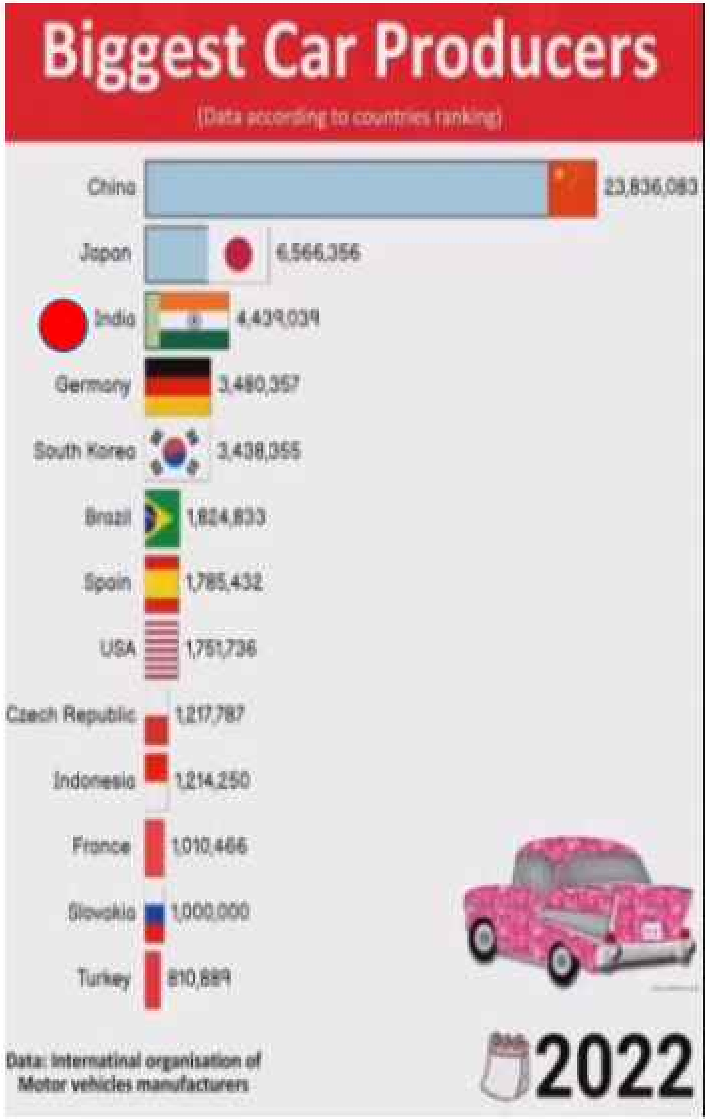

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

पर्यावरण म्हणजे आपल्या सभोवती असलेले जैविक (सर्व जीव) आणि अजैविक (हवा-हवामान, पाणी, जमीन, सूर्यप्रकाश) घटकांचे आवरण. परिसंस्था म्हणजे अजैविक आणि जैविक घटकांचा एकमेकाशी असलेला सबंध आणि त्यांच्यातील आंतर्क्रिया होय. या घटकांच्या यांच्या मिश्रणातून पुढे जैवविविधता, अन्नसाखळी तयार होते. आपल्याला पोषक असे पर्यावरण तयार होते. मनुष्य पाषाणयुगात निसर्गाचे नियम पाळत होता. तेव्हा निसर्ग आणि पर्यावरण सुरक्षित होते. आज स्थिती अगदी विरोधाभासी झाली आहे. मानव सुशिक्षित झाला, बुद्धिवान झाला, परंतु केवळ मनुष्य जातीच्या स्वार्थाचा विचार केला. परिणामी जंगल, वन्यजीव कमी झाले. लाखो वर्षांपासून बनलेले पर्यावरण, हवामानात बदल झाला. नैसर्गिक आपत्तींत वाढ झाली. हे असेच सुरू राहिले तर सजीवच काय मानवालाही पृथ्वीवर राहणे कठीण होईल.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर आणि जलव्यवस्थापन :

Source : India Water portal

आज जगभर जलकलह सुरू आहे, नव्हे, तो अधिकाधिक तीव्र होत आहे. त्याचबरोबर प्रकल्प, संघर्ष यातून निर्माण होणारे प्रादेशिक वाद दिवसेंदिवस पुढे येताना दिसत आहेत.

अगदी अलीकडेच पाण्याच्या प्रश्नावरून कर्नाटक विरुद्ध तामिळनाडू असा एक संघर्ष अल्पकाळासाठी का होईना पण आपण पाहिला आहे. कोयना धरणाला आज ४६ वर्षे झाली तरी त्या परिसरातील सुमारे दोन-तीन हजार प्रकल्पग्रस्तांचा प्रश्न पूर्णपणे मिटलेला नाही. आज संपूर्ण जग या जलकलहाने भेडसावले आहे. या संदर्भात डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांची नीती काय होती, हे समजून घेणे आणि या नीतीचा प्रसार करणे आज काळाची गरज आहे. खरे तर या महत्त्वाच्या विषयात बाबासाहेबांनी केलेल्या भरीव योगदानाविषयी फार व्यापक चर्चा झालेली नाही. याबाबत बरीचशी अनभिज्ञता दिसून येते.

भारतीय संविधान कलम ५१अ नुसार नागरिकांची कर्तव्य :
नैसर्गिक पर्यावरण, वने , सरोवर, नदी व इतर वन्य जीव यांचे संवर्धन करून रक्षण करावे आणि त्याच बरोबर प्राणिमात्रांच्या प्रति दयाभाव ठेवावा.

सन १९४२ ते १९४६ या कालावधीत व्हाईसरॉयच्या मंत्रिमंडळात डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर हे मजूर खात्याचे मंत्री होते. या खात्याबरोबरच जलसिंचन आणि ऊर्जाविभागसुद्धा या मंत्रालयाला जोडले गेले होते. या तिन्ही महत्त्वांच्या विभागाच्या नियोजनाचा पाया डॉ. आंबेडकर यांच्या कार्यकाळात घातला गेला. प्रकल्पग्रस्तांच्या पुनर्वसन समितीचे अध्यक्ष म्हणूनही बाबासाहेबांनी काम पाहिले. भारताची श्रम, जल, वीज बहुउद्देशीय धरण प्रकल्पाची संकल्पना प्रथम बाबासाहेबांनी मांडली. केंद्रीय जल आयोग व केंद्रीय विद्युत आयोग यांची स्थापना डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मंत्री असताना झाली. हिराकुंड, दामोदर व सोन नद्यांवरील नदी खोरे प्रकल्पांची सुरुवात त्यांच्याच काळात झाली.

"गेल्या काही वर्षांपासून आपण नद्याजोड प्रकल्पाची चर्चा करीत आहोत, ही चांगली गोष्ट आहे. पण याबाबत अनेक विधायक कल्पना शंभर वर्षांपूर्वी बाबासाहेबांनी मांडल्या होत्या. बाबासाहेबांचा उदात्त हेतू, त्यांचा दूरदृष्टीपणा, सर्वसामान्यांसमोर आलेला नाही किंवा तो आणल्या गेला नाही, असे म्हणता येईल. आपल्याकडच्या मोठ्या नद्या दरवर्षी १,११,०१३ दशलक्ष घनमीटर पाणी समुद्रात सोडतात. या पाण्याचा वापर (वीज, वाहतूक, सिंचन) केल्यास विकास होऊ शकतो. यावर बाबासाहेबांचा विश्वास होता."

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

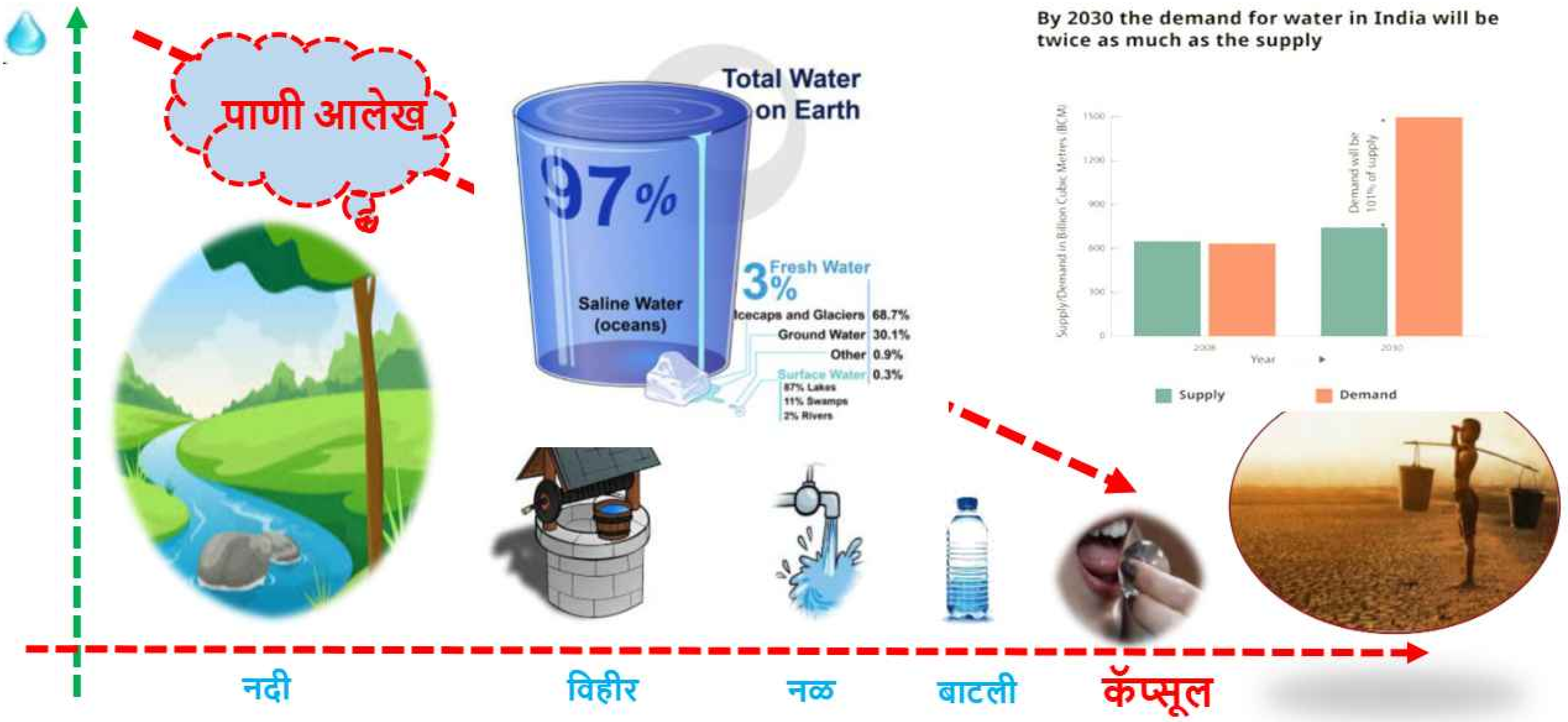

Graph Designed by - Bhila Patil

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

"स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव" अंतर्गत "चला जाणुया नदीला" या अभियानासाठी जिल्हास्तरीय समिती स्थापन करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग
शासन निर्णय क्र. संकीर्ण ८२२२/प्र.क्र.२७६/सां.का.४
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक : १४ ऑक्टोबर, २०२२

संदर्भ : शासन निर्णय पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, क्र. संकीर्ण ८२२२/प्र.क्र.२७६/सां.का.४, दिनांक ३० सप्टेंबर, २०२२

प्रस्तावना :-

गेल्या काही वर्षातील पर्जन्याच्या विचलनामुळे कधी अनावृष्टी तर कधी अतिवृष्टी होते आहे. परिणामी पूर आणि दुष्काळ यासारख्या समस्या वारंवार भेडसावत आहेत. यामुळे शेती उत्पादनावर विपरीत परिणाम होतो आहे. वाढते नागरीकरण, आणि औद्योगीकरणामुळे उपलब्ध पाण्यावरील ताण वाढला आहे. प्रदूषणासारख्या वाढत्या समस्यांमुळे उपलब्ध भूपृष्ठजलाची उपयुक्तता घटत आहे. नद्यांमध्ये / जलाशयामध्ये आलेल्या गाळामुळे त्यांची वहन क्षमता / साठवण क्षमता कमी झालेली आहे. या सर्व बाबींचा विचार करता नदीला जाणून घेणे आणि तिच्या समस्यांचा अभ्यास करून त्यांची सोडवणूक करण्यासाठी उपर्निर्दिष्ट संदर्भिय शासन निर्णयान्वये मुख्य सचिव यांच्या अध्यक्षतेखाली राज्यस्तरीय समिती गठीत करण्यात आलेली आहे. स्वातंत्र्याच्या अमृत महोत्सवाच्या निमित्ताने "चला जाणुया नदीला" या अभियानाखाली नदी संवाद यात्रेची सुरुवात दिनांक २ ऑक्टोबर २०२२ रोजी सेवाग्राम वर्धा येथून झालेली आहे.

सदर अभियानाचे उद्दिष्ट :-

१. नदी संवाद अभियानाचे आयोजन करणे.
२. जनसामान्यांना नदीसाक्षर करण्याबाबत उपाययोजना आखणे
३. नागरीकांच्या सहकार्याने नदींचा सर्वकष अभ्यास करणे व त्याबाबचा प्रचार व प्रसार करणे
४. अमृत वाहिनी बनविण्यासाठी मसुदा तयार करणे.
५. नदीचे स्वास्थ्य आणि मानवी आरोग्य याबाबत प्रचार व प्रसार रुपरेषा आखणे.
६. नदीचा तट, प्रवाह जैवविविधतेबाबत प्रत्येक जिल्ह्यात प्रचार, प्रसार याबाबत नियोजन करणे.
७. नदी खोऱ्यांचे नकाशे, नदीची पुर रेषा, पाणलोट क्षेत्राचे नकाशे, मातीचे क्षरण, पर्यजन्याच्या नोंदी, मागील पाच वर्षातील पूर आणि दुष्काळाच्या नोंदी या बाबतची माहिती संकलित करणे.
८. पावसाचे पाणी योग्य जागी अडवून भूजल स्तर उंचावणे, जनजागृती करणे.
९. अतिक्रमण, शोषण आणि प्रदुषण या तीन प्रमुख कारणांचा अभ्यास व त्याचा परिणाम अभ्यासणे.
१०. नदी संवाद यात्रा आयोजित करण्याबाबत आराखडा तयार करुन अंमलबजावणी करणे.

101	Bhat	22	Bhila Patil Umesh Pandurang Patil	7720092654 9359809952	Dhule	District Wadel Taluka, Dhule.	Panjara Nadi, Mandal
Narmada River							
Sr. No	River Names	Length in Km	Name of The Coordinator	Contact No	District	Origin Location	Confluence Location
102	Jal Mauhali	14	Arvind Bagale (Akkalkuva)	9421293248	Nandurbar	Horaphali Akkalkuva	
103	Devanand	70	Jitendra Kushal Pavara	8275086381	Nandurbar	Sari, Tal-Akkalkua	Jhambhola pada

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

प्रस्तावना :

गेल्या काही वर्षातील पर्जन्याच्या विचलनामुळे कधी अनावृष्टी तर कधी अतिवृष्टी होते आहे. परिणामी पूर आणि दुष्काळ यासारख्या समस्या वारंवार भेडसावत आहेत. यामुळे शेती उत्पादनावर विपरीत परिणाम होतो आहे. वाढते नागरीकरण, आणि औद्योगीकरणामुळे उपलब्ध पाण्यावरील ताण वाढला आहे. प्रदूषणासारख्या वाढत्या समस्यांमुळे उपलब्ध भूपृष्ठजलाची उपयुक्तता घटत आहे. नद्यांमध्ये / जलाशयामध्ये आलेल्या गाळामुळे त्यांची वहन क्षमता / साठवण क्षमता कमी झालेली आहे. या सर्व बाबींचा विचार करता नदीला जाणून घेणे आणि तिच्या समस्यांचा अभ्यास करून त्यांची सोडवणूक करण्यासाठी

उपनिर्दिष्ट संदर्भिय शासन निर्णयान्वये मुख्य सचिव यांच्या अध्यक्षतेखाली राज्यस्तरीय समिती गठीत करण्यात आलेली आहे. स्वातंत्र्याच्या अमृत महोत्सवाच्या निमित्ताने “चला जाणूया नदीला" या अभियानाखाली नदी संवाद यात्रेची सुरुवात दिनांक २ ऑक्टोबर २०२२ रोजी सेवाग्राम वर्धा येथून झालेली आहे.

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

सदर अभियानाचे उध्दिष्टे :

- नदी संवाद अभियानाचे आयोजन करणे.
- जनसामान्यांना नदीसाक्षर करण्याबाबत उपाययोजना आखणे
- नागरीकांच्या सहकार्याने नदींचा सर्वकष अभ्यास करणे व त्याबाबचा प्रचार व प्रसारकरणे
- अमृत वाहिनी बनविण्यासाठी मसुदा तयार करणे.
- नदीचे स्वास्थ्य आणि मानवी आरोग्य याबाबत प्रचार व प्रसार रुपरेषा आखणे.
- नदीचा तट, प्रवाह जैवविविधतेबाबत प्रत्येक जिल्हयात प्रचार, प्रसार याबाबत नियोजन करणे.
- नदी खोऱ्यांचे नकाशे, नदीची पुर रेषा, पाणलोट क्षेत्राचे नकाशे, मातीचे क्षरण, पर्यजन्याच्या नोंदी, मागील पाच वर्षातील पूर आणि दुष्काळाच्या नोंदी या बाबतची माहिती संकलित करणे.
- पावसाचे पाणी योग्य जागी अडवून भूजल स्तर उंचावणे, जनजागृती करणे.
- अतिक्रमण, शोषण आणि प्रदुषण या तीन प्रमुख कारणांचा अभ्यास व त्याचा परिणाम अभ्यासणे.
- नदी संवाद यात्रा आयोजित करण्याबाबत आराखडा तयार करुन अंमलबजावणी करणे.
- नदी, समाज आणि शासन यांच्यात सुसंवाद प्रस्थापित करणे.

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

भारतातील कोरडवाहू व ओलिताखालील क्षेत्र : २०१४ -१५

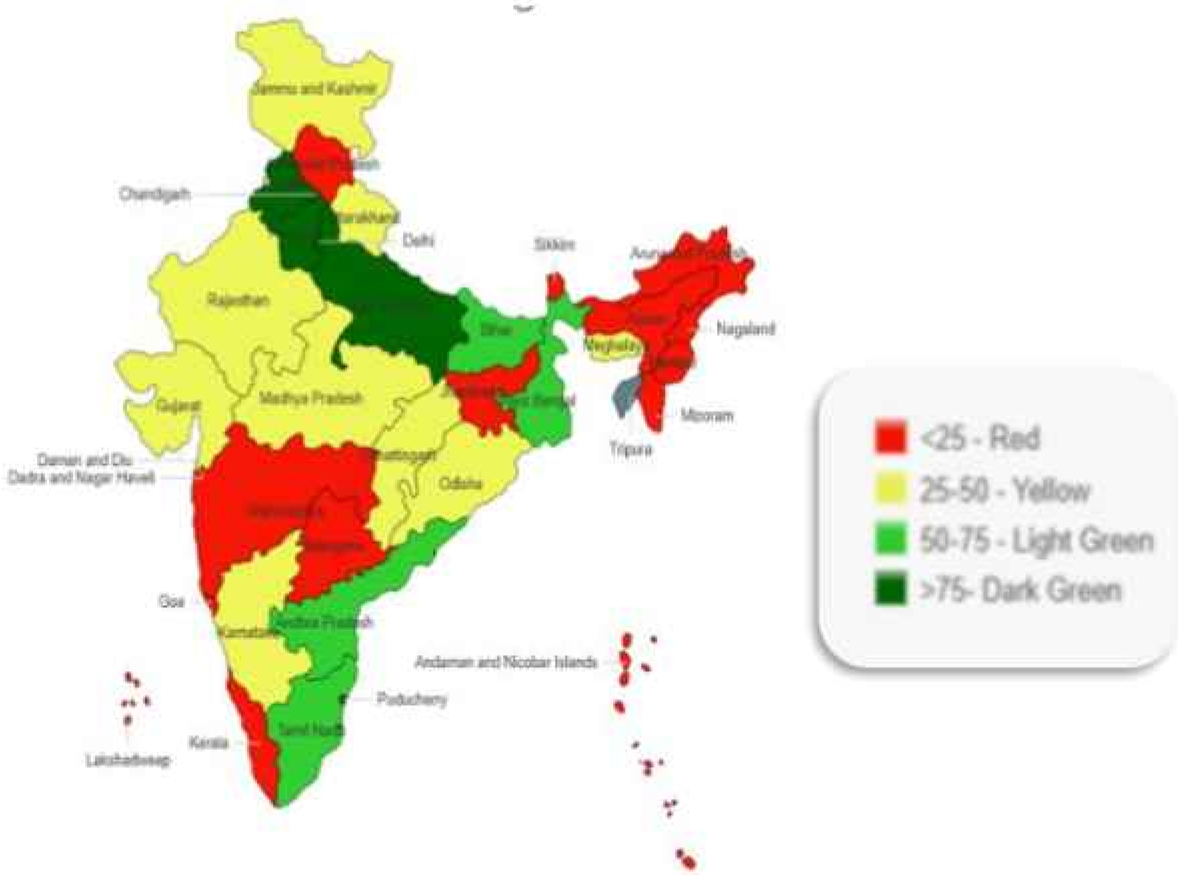

Sr. No.	State	Irrigated land %
01	**Maharashtra**	**18**
02	Gujrat	47
03	Rajasthan	41
04	M. P.	43
05	Chhattishgad	31
06	Telangana	24
07	Karnataka	34
08	UP	80
09	Punjab	98
10	Haryana	89
11	Goa	24

https://farmer.gov.in/irrigation.aspx https://mwrra.org/overview-of-the-state/

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

नदी खोरे - महाराष्ट्र राज्य

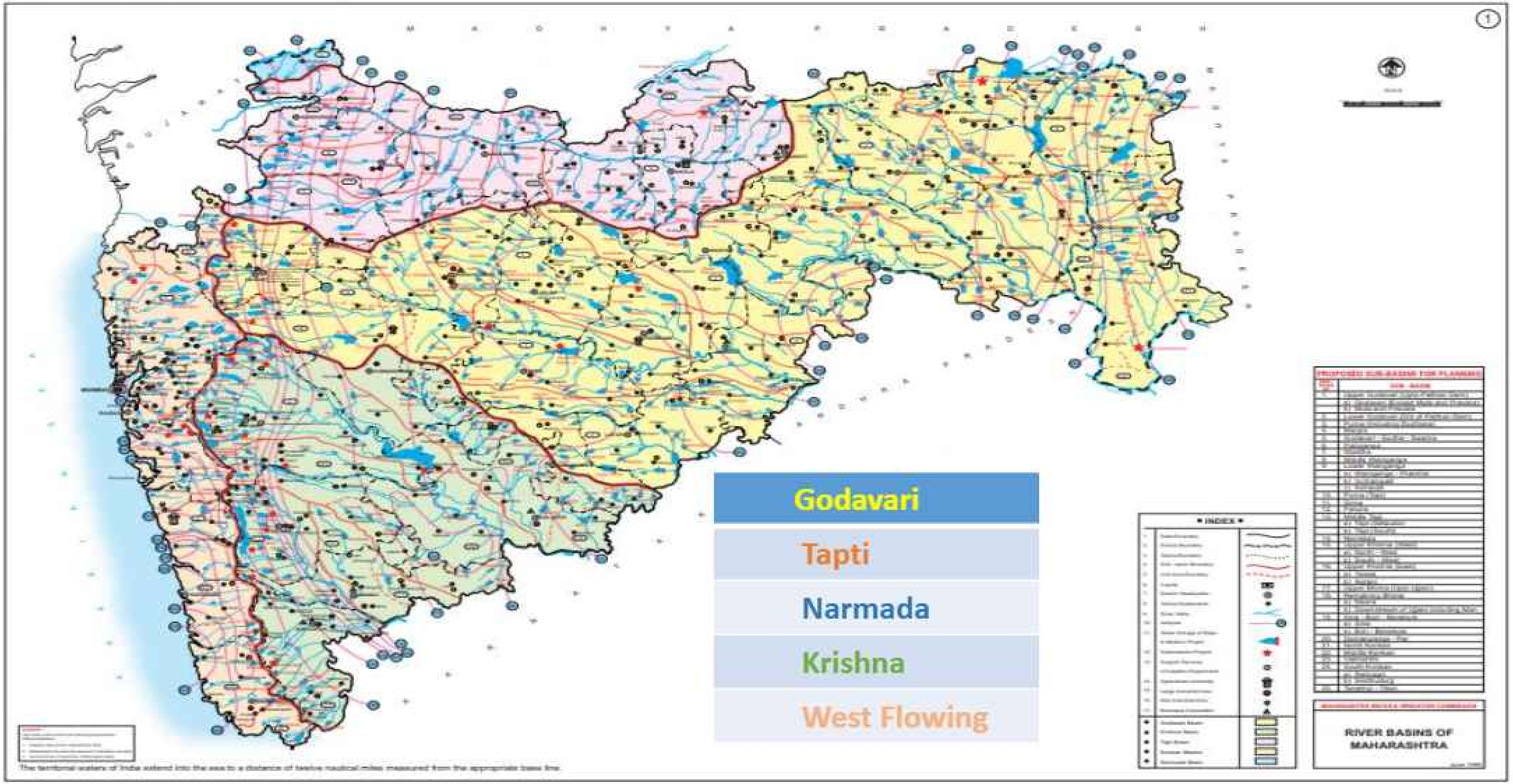

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

सद्य स्थिती - महाराष्ट्र कृषी

- महाराष्ट्र एकुण भौगोलिक क्षेत्र - ३०८५१९०० हेक्टर
- एकूण कृषी क्षेत्र - २१६६२००० हेक्टर (७० %)
- ओलीताखालील क्षेत्र - ३७४५३०० हेक्टर (१८%)
  - कोकण विभाग : ,४८,४०० हेक्टर
  - पुणे विभाग : ८,८९,६०० हेक्टर
  - अमरावती विभाग : २,५८,२०० हेक्टर
  - नागपूर विभाग : ४,८२,००० हेक्टर
  - औरंगाबाद विभाग : ९,६१,१०० हेक्टर
  - नाशिक विभाग : ८,०६,००० हेक्टर

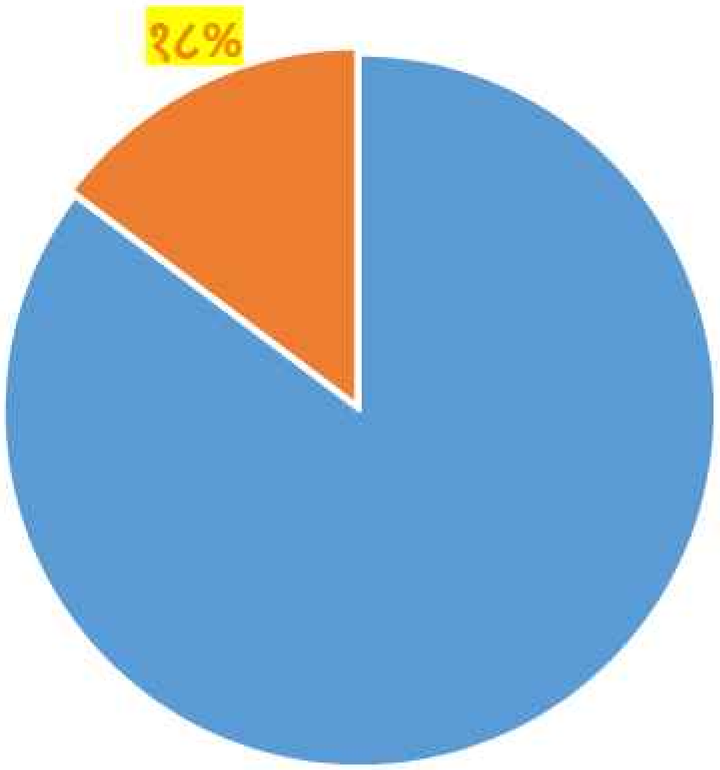

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

खान्देश तापी खोरे - प्रमुख जलसंपत्ती संरचना आणि प्रकल्प:

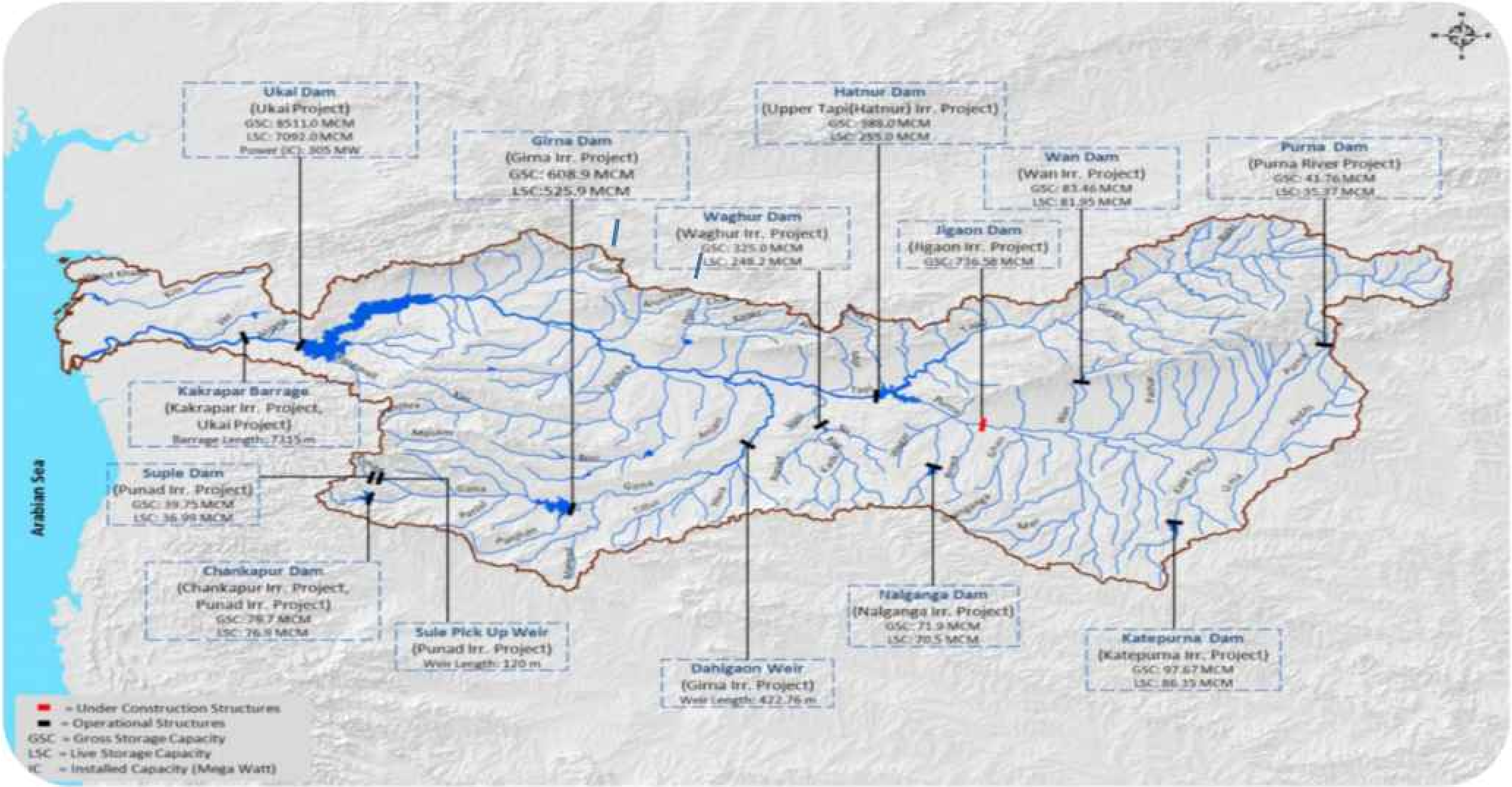

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

सद्य स्थिती - महाराष्ट्र जलसंपत्ती :

राज्याच्या जलसंपत्तीची व्याख्या सर्व पाणी, पृष्ठभाग किंवा उपपृष्ठभाग, राज्यामध्ये अस्तित्वात असलेले किंवा राज्यातील कोणत्याही आणि सर्व नाल्यांमध्ये आणि जलचरांमध्ये राज्यातून जाणारी अशी केली जाते. महाराष्ट्र राज्याचे भौगोलिक क्षेत्र 308 लाख हेक्टर असून त्याचे लागवडीयोग्य क्षेत्र 216 लाख हेक्टर आहे.

अनु.क्र.	खोरे	भौगोलिक क्षेत्र (%)	जलस्रोत (%)
01	Godavari	49.5	28.35
02	Tapti	16.7	5.30
03	Narmada	00.5	0.24
04	Krishna	22.6	21.56
05	West Flowing	10.7	44.54

राज्याचे ४५% जलस्रोत हे पश्चिम वाहणाऱ्या नद्यांचे आहेत जे प्रामुख्याने घाटातून निघणाऱ्या आणि अरबी समुद्रात वाहणाऱ्या पावसाळ्यातील विशिष्ट नद्या आहेत. घाटांची सरासरी उंची समुद्रसपाटीपासून ६०० मीटरपेक्षा जास्त आहे. पश्चिमेकडून पूर्वेकडे पाणी उचलण्यासाठी आणि वाहतूक करण्यासाठी परवडणारे विशिष्ट आधुनिक सोलर पंप वापरून किंवा बोगद्या द्वारे पाणी अडवून व वडवून महाराष्ट्रातील पूर्व वाहिनी आणून सोडल्यास उर्वरित महाराष्ट्र पाणीदार व समृद्ध होईलच यात शंका नाही.,

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

तापी खोरे :

- तापी खोरे भौगोलिक क्षेत्र, तसं बघितलं तर अगदी छान , संपन्न अशा भौगोलिक भाग, सांकृतिक, रामायण आणि महाभारतचा पौराणिक वारसा लाभलेल, महान अशा ऋषी मुनींच्या वास्तव्याने पावन झालेल.
- पूर्वेला पूर्णा खोरे / हाती टेकड्या, पश्चिमेला उभा असे सह्याद्रि (केम) , उत्तरेला लांब असा सातपुडा, दक्षिणेला सप्तश्रींगी / सातमाळा पर्वत रांगा, अजिंठा पर्वत रांगा आणि हे सर्व नमूद करण्याचे कारण म्हणजे तापी खोरे च्या सर्व बाजूनी एक मोठी पर्वत रुपी बंद भिंत आहे आणि तापी खोरे हे पाण्याच्या टाकी सारखे आहे आणि पृष्ठ भागावर पडणारा पावसाचा थेंब नी थेंब संग्रहित केला तर हा भौगोलिक पट्टा अगदी सुजलाम सुफलाम होईल यात कोणतीच शंका नाही.
- तापी नदी मुख्य नदी असून गिरणा, मोसम , पांझण , पांझरा , बोरी, भोकरी. सुकी ,अनेर, गोमाई, वाघूर अशा इतर उपनद्या आहेत आणि जवळ जवळ ५० च्या वर लहान मोठया नद्या तापी खोऱ्यात उगम पावतात आणि तापी नदीला येऊन मिळतात.
- तापी खोरे सोबत जर का संपूर्ण उत्तर महाराष्ट्र सुजलाम सुफलाम करायचे असेल तर दोन गोष्टी वर लक्ष केंद्रित होणे गरजेचे आणि दोन्ही पण एकमेकांना पूरक, आवश्यक आहेत आणि त्यात एक केली आणि दुसरी केली नाही हे सुद्धा चालणार नाही तरच आपल्याला नेहमी भेडसावणाऱ्या पाणी प्रश्न पासून कायम स्वरूपी मुक्ती भेटेल. पहिली गोष्ट म्हणजे आपल्या हिश्श्याचं पश्चिम वाहिनी नद्यांचं समुद्रात वाहून जाणारे पाणी समन्यायी अडवून व वळवून उत्तर महाराष्ट्रात पूर्व वाहिनी नदी पात्रात आणणे, प्रलंबित सर्व नद्यांवरील प्रकल्प साठी पाठ पुरवठा आणि दुसरी गोष्ट म्हणजे लहान लहान नदी, खोरे, गाव व शहर पातळी वर सूक्ष्म पाणलोट क्षेत्र , विहीर, तलाव, भूजल पातळी वाढी व विकासा साठी प्रयत्न, जल साक्षरता व जल अभियानातून ते पण तांत्रिक दृष्ट्या अभ्यासपूर्वक फक्त अडूमधुडूम नव्हे म्हणजे येथे कोर आणि तेथे कोर असं न्हवे.

MORE फॉर MORE.....म्हणजे जास्तीच जास्त पाणी साठी जास्तीच जास्त पर्यन्त......

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

पांझरा खोरे :

- नदीची लांबी : १२३ किमी
- नदीचे पाणलोट क्षेत्र : २९७३ चौ. किमी
- नदीचे पाणलोट क्षेत्र परीघ : ३७३ किमी

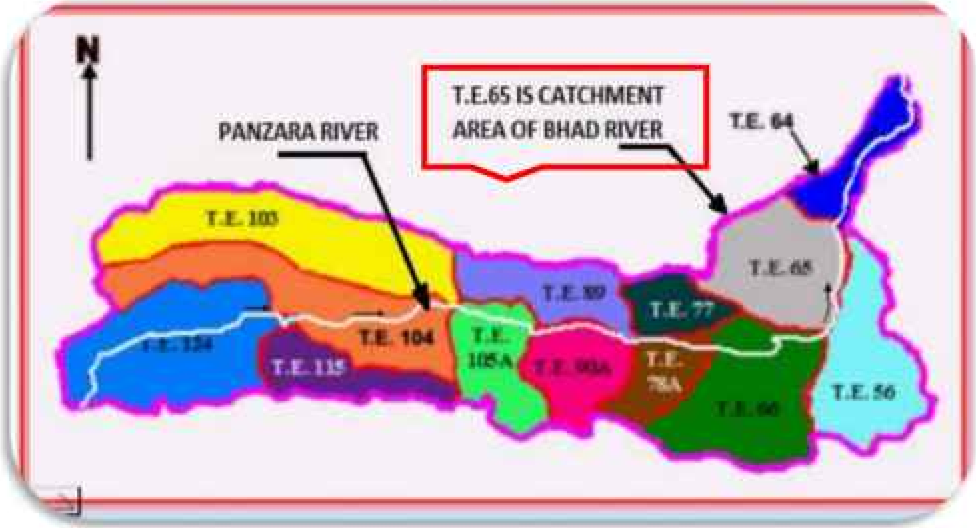

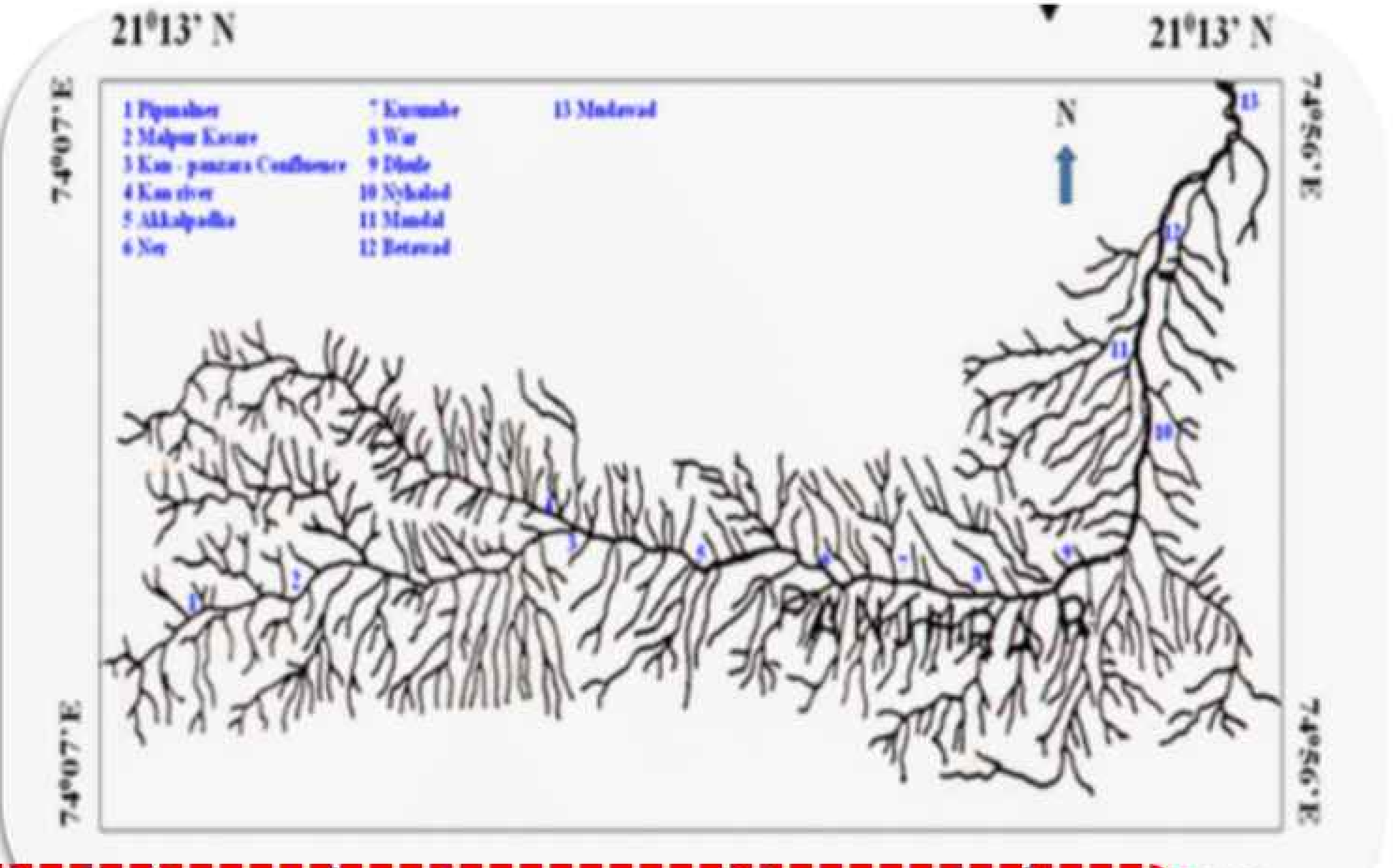

खान्देशातील पांझरा खोरे हे दख्खनच्या पठारावरील अती उत्तरेकडील व दख्खनचे पठार हे लाव्हारस महापूर प्रक्रियेतून तयार झाले, असे मत नासाचे शास्त्रज्ञ व पर्यावरण प्रोफेसर डॉ. मायकेल रामपिनो (१९९०) यांनी मांडले आहे. भूशास्त्रज्ञ अनुमानानुसार दहा लाख वर्षापूर्वी पांझरा नदी निर्माण झाली असावी, असा अंदाज आहे. याचा अर्थ भात नदी पांझराची उपनदी असल्यामुळे तीच निर्माण सुद्दा दहा वर्षे पूर्वी असेल असे आपण गृहीत धरू.

तापी खोरे :

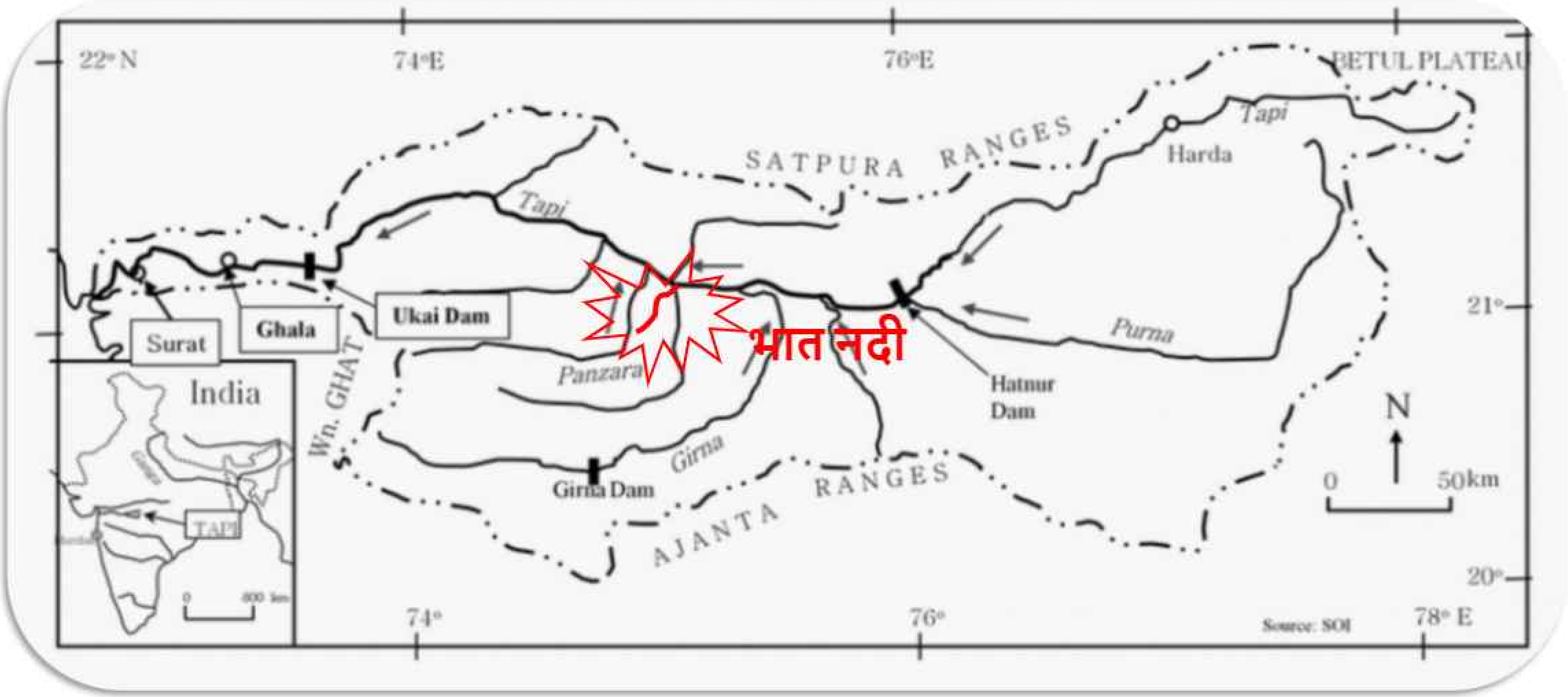

22° N
74°E
76°E
BETUL PLATEAU
SATPURA RANGES
Tapi
Harda
Ukai Dam
Ghala
Surat
Wn. GHAT
Panzara
भात नदी
Purna
Hatnur Dam
Girna
Girna Dam
AJANTA RANGES
N
0
50km
21°
20°
India
TAPI
74°
76°
78° E
Source: SOI

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

भात नदी खोरे :

- पाणलोट क्षेत्र लोकसंख्या २०२२ : @ २७८५४
- नदीची लांबी : २२ किलोमीटर
- भात नदी एकूण पाणलोट क्षेत्र : @ ११२०७ हेक्टर
- भात नदी लागवड युक्त एकूण क्षेत्र : @ ५८२२ हेक्टर

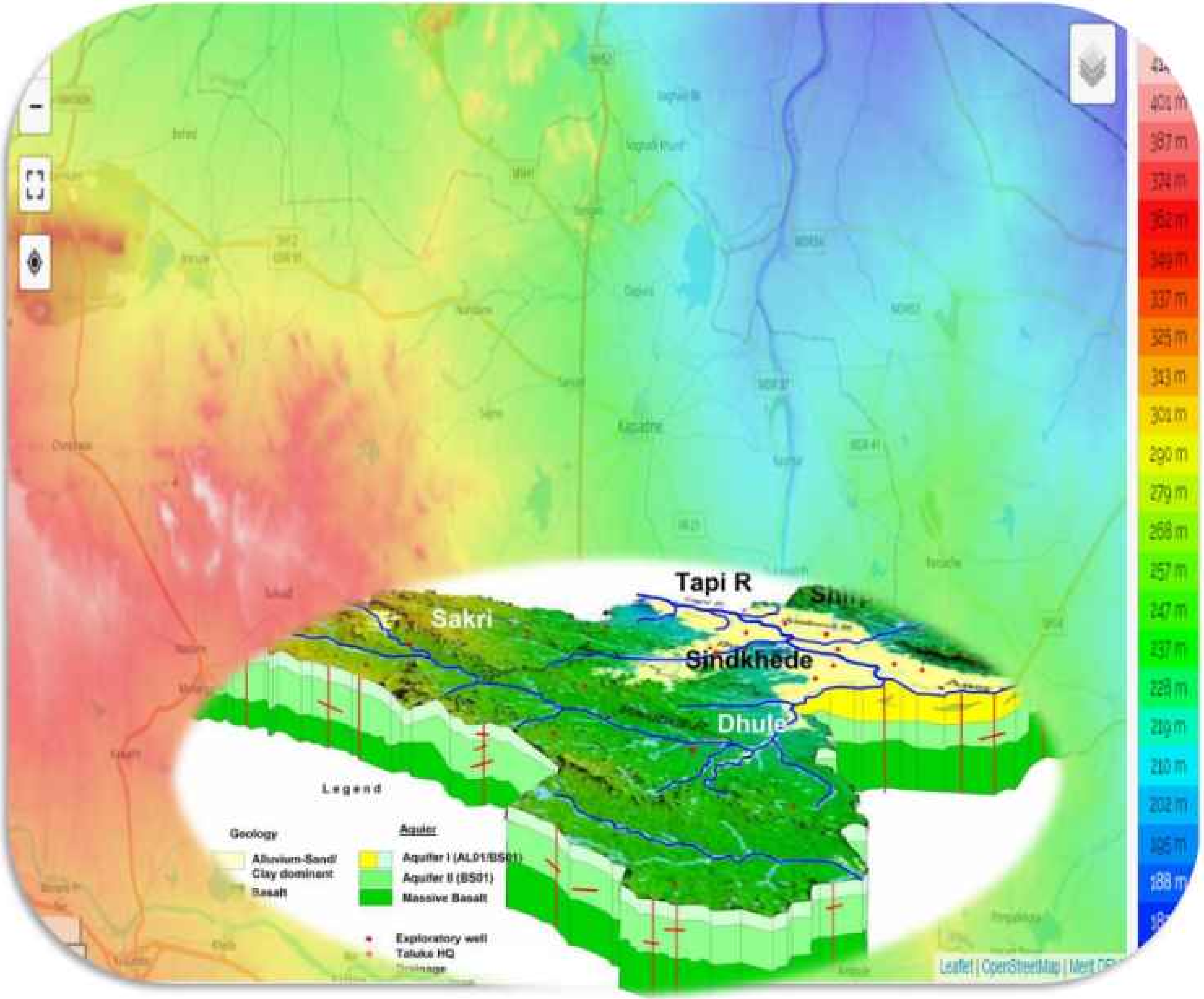

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

भात नदी खोरे :

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

भात नदी खोरे :

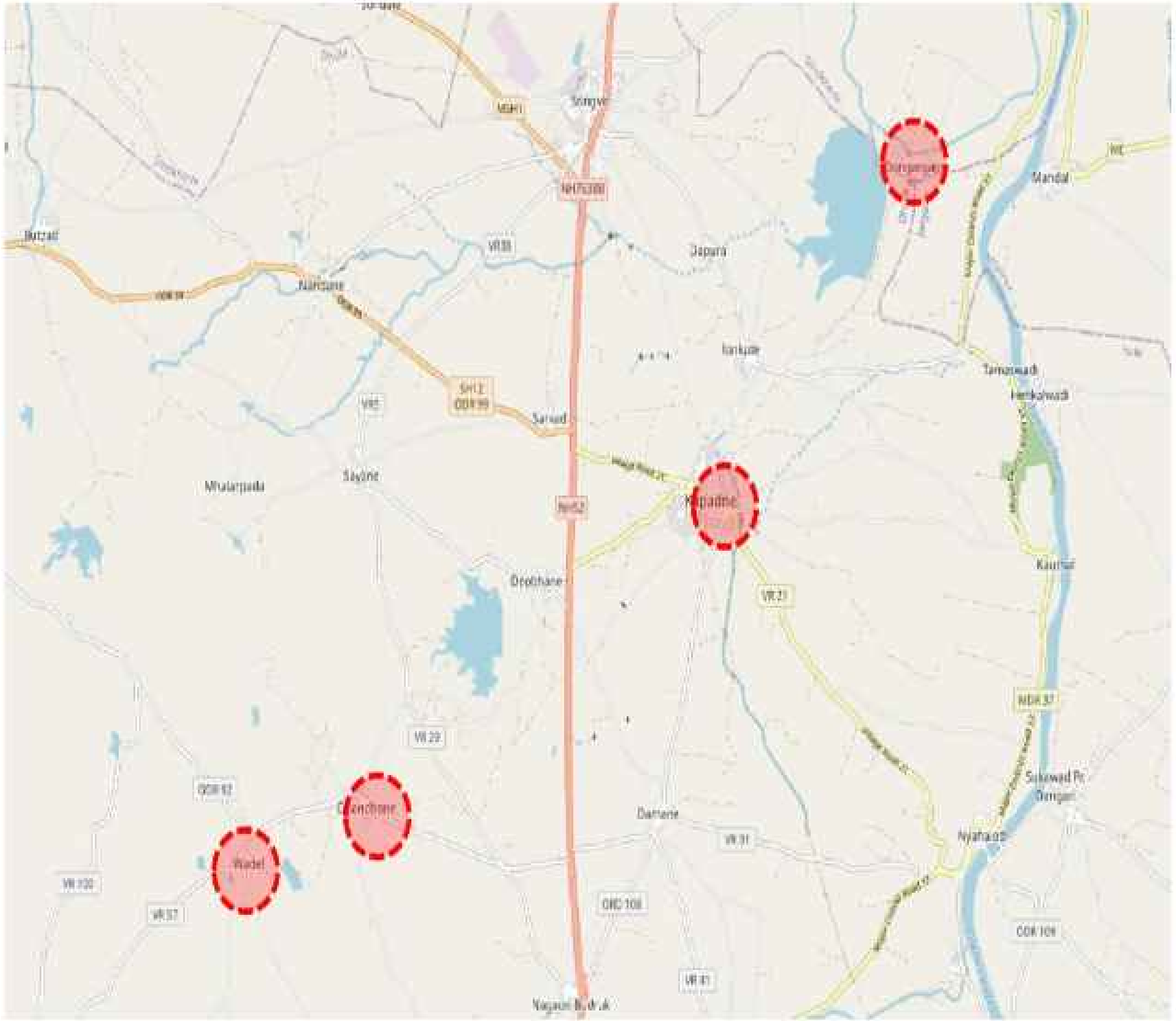

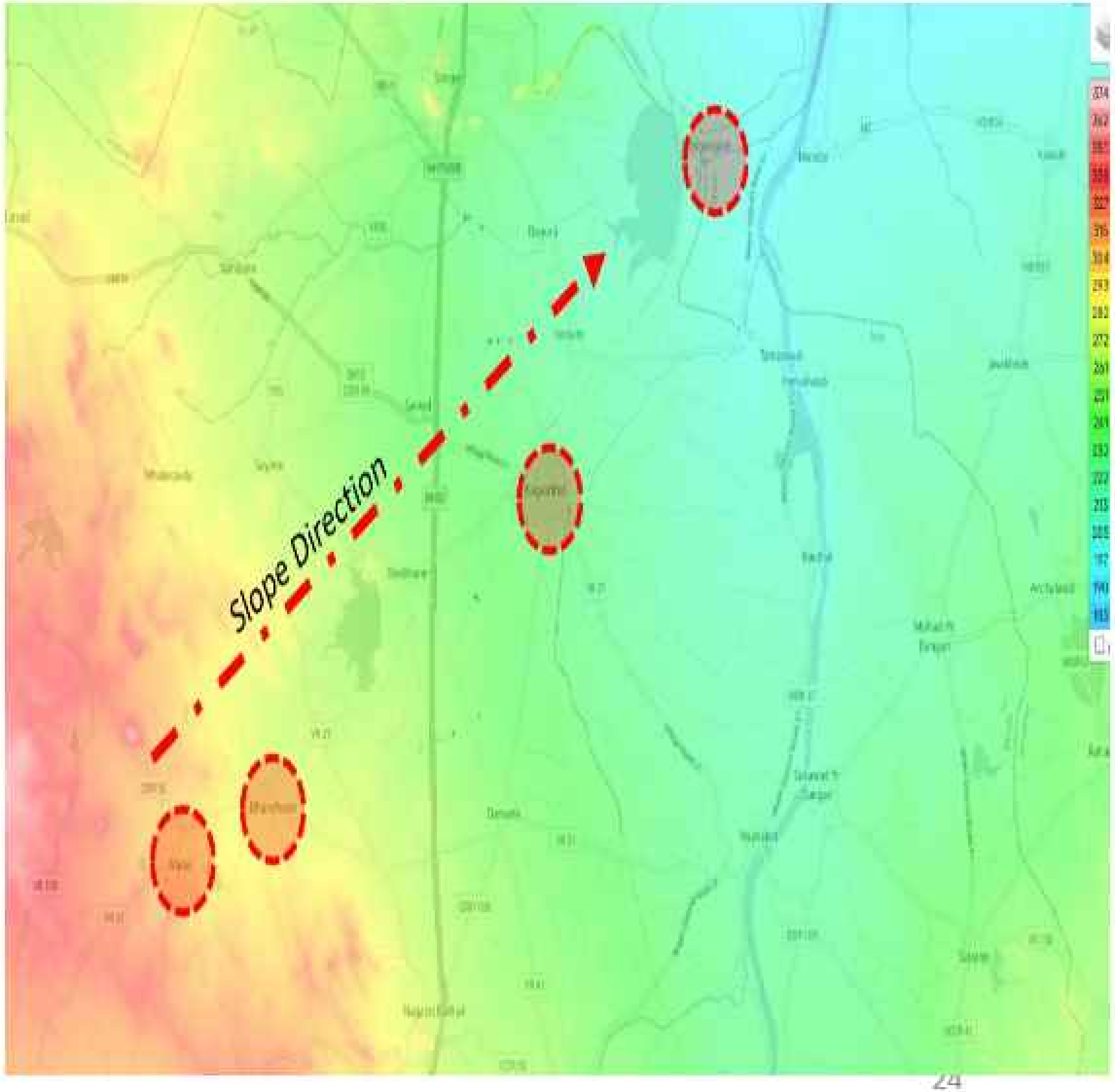

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

भात नदी खोरे :

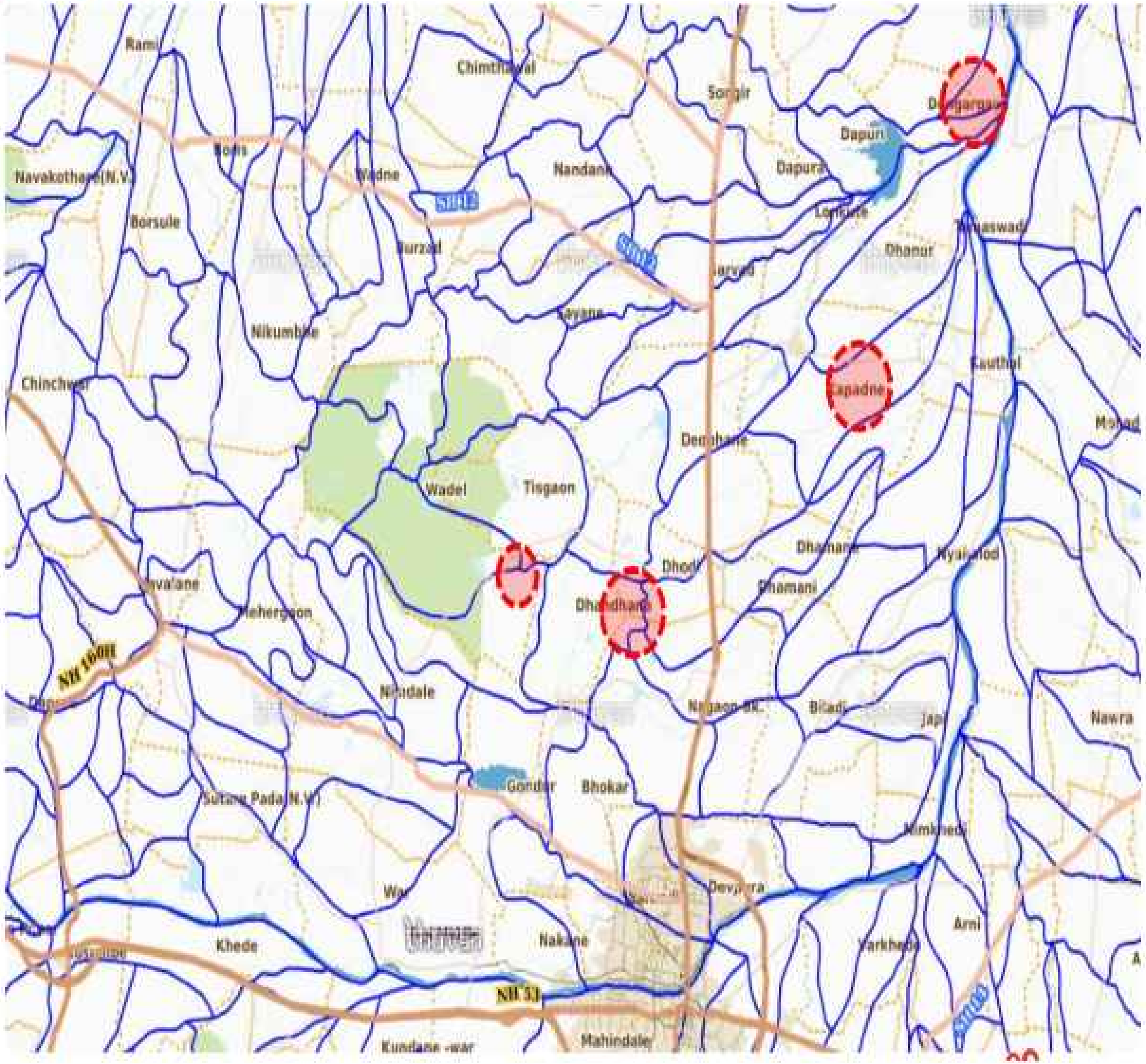

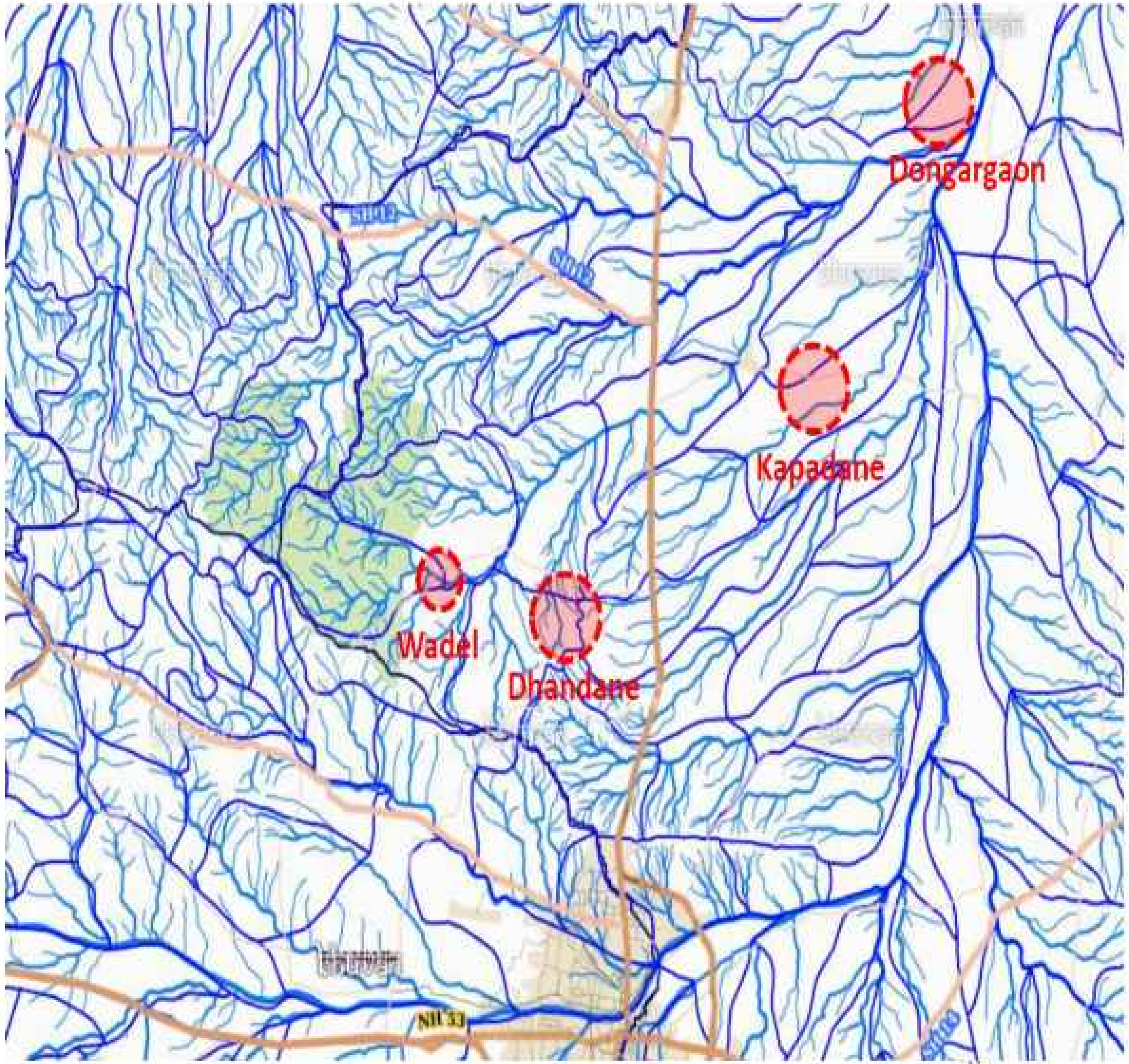

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

भात नदी खोरे :

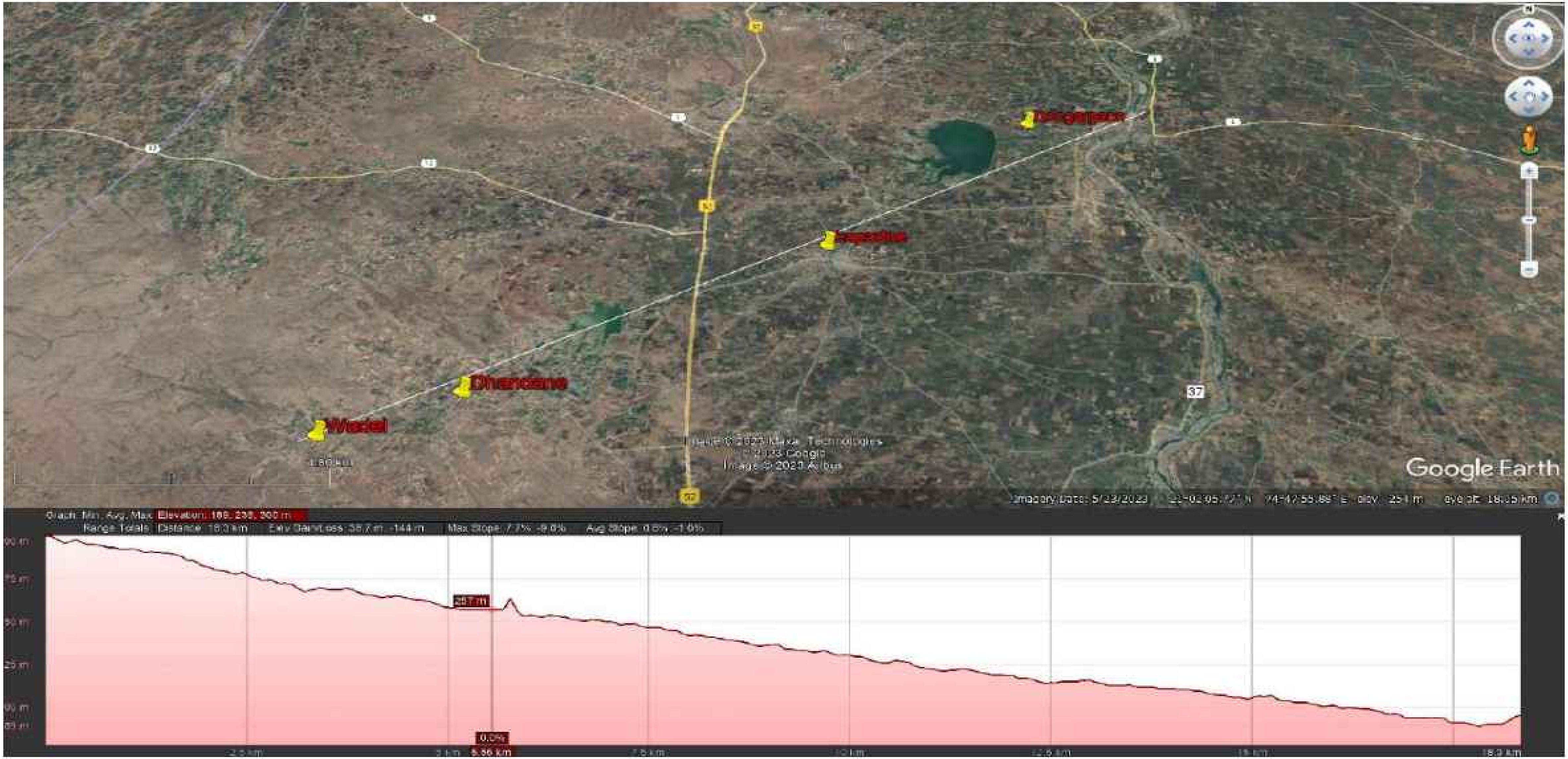

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

भात नदी खोरे :

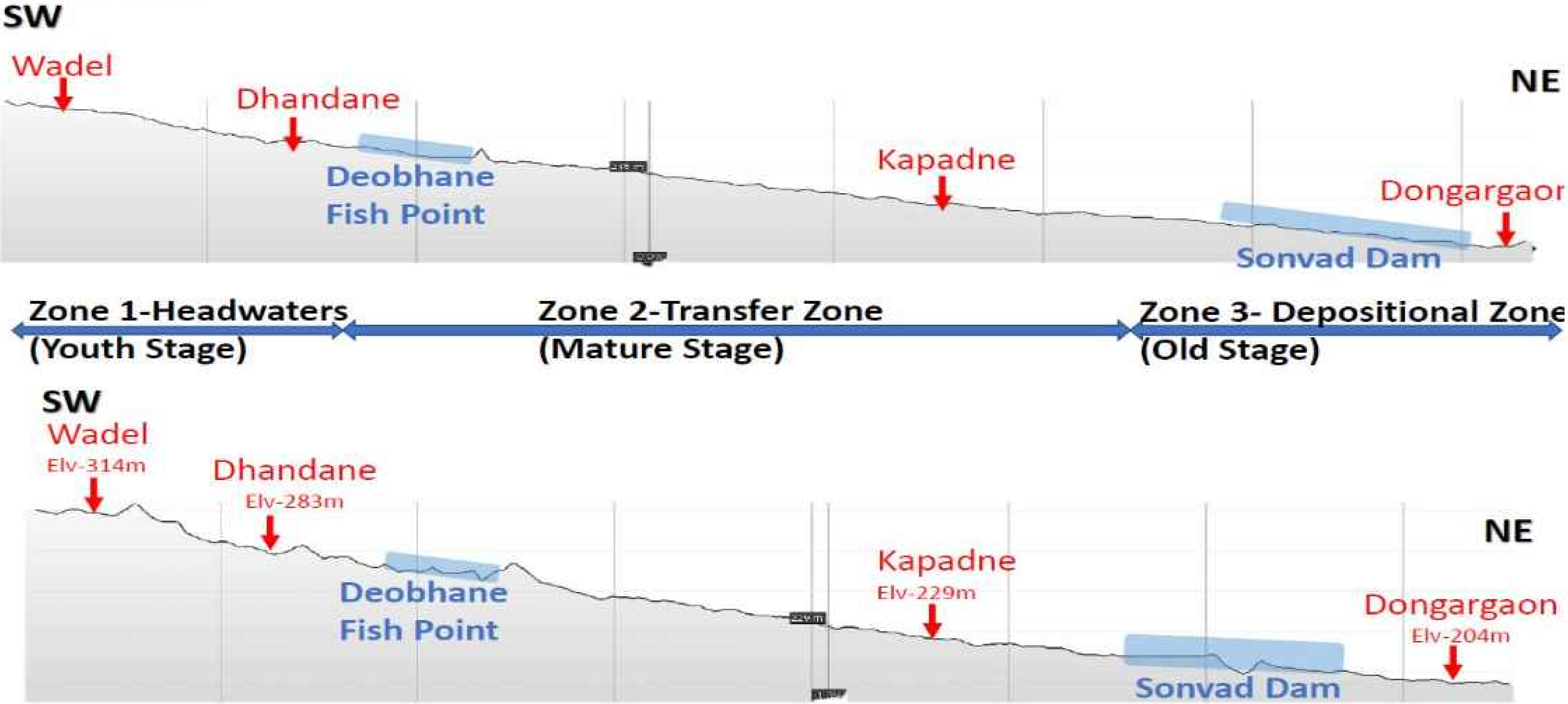

Note- 110 m for Topographic Elevation reduced in approximate of 18kms for stretch From Wadel to Dongargaon, Dist. Dhule

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

भात नदी खोरे पाणलोट क्षेत्र विकास समस्या:

- अल्प काळ भात नदी प्रवाह
- पिण्याचे पाणी तुटवडा
- शेती पाणी पुरवठा तुटवडा
- शेती संशोधन केंद्र
- पाणी ताळेबंद चा अभाव
- नदी प्रदूषण
- खोलवर भूजल पातळी
- साठवण / पाझर तलाव गाळ
- सार्वजनिक विहिरी व तलाव दुरुस्ती
- फड सिंचन पद्धत दुरुस्ती
- नदी बांध दुरुस्ती
- स्मशान व दशविधी घाट दुरूस्ती व निगा

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

सकाळ

भात नदीचा अमृत यात्रेत समावेश

भिला पाटील : खानदेशातील एकमेव नदीचे २२ किलोमीटर पुनरुज्जीवन होणार

नदी संवाद यात्रा

जगन्नाथ पाटील : सकाळ वृत्तसेवा

कापडणे, ता. १४ : स्वातंत्र्याच्या अमृतमहोत्सवी वर्षानिमित्त शासन आणि स्वयंसेवी संस्थांतर्फे राज्यात 'नदी अमृत यात्रा' महोत्सव साजरा होत आहे. याद्वारे राज्यभरातील ७५ नद्यांना अमृत वाहिनी बनविण्याचा प्रयत्न केला जाणार आहे. यात खानदेशातील एकमेव भात नदीचा समावेश झाला आहे. या नदीचा अभ्यास करून पुनर्जीवन करण्यास गती मिळणार आहे, पुणे स्थित सहज जल बोध निर्मल रक्षक भिला पाटील यांनी ही माहिती दिली. या यात्रेसाठी पाटील यांची समन्वयकपदी निवड करण्यात आली आहे.

पहिल्या टप्प्यांत आराखडे

अमृत यात्रेच्या पहिल्या टप्प्यात भात नदीची सध्याची प्रदूषण स्थिती, वाळू उपसा, अतिक्रमणे, सोडले जाणारे सांडपाणी, पूल व अन्य बांधकामे यांच्या नोंदी घेतल्या जातील. नदीचे मूळ जलस्रोत व उगम यांचे आराखडे तयार केले जातील. नदीच्या खोऱ्यातील सर्व गावांत शासनस्तरावर माथा ते पायथा आराखडा तयार केला जाणार आहे. या ठिकाणी जलसंधारणाची कामे केली जाणार आहेत. स्थानिक ग्रामस्थांना सहभागासाठी उद्युक्त केले जाईल. आजवर पुनर्जीवित केलेल्या नद्यांना मॉडेल स्वरूपात समोर ठेवले जाणार असल्याची माहिती श्री. पाटील यांनी दिली.

देवभाने (ता. धुळे) : येथील भात नदी.

नद्यांचे स्वास्थ्य नेटके राहण्यासाठी मॅगसेसे पुरस्कार प्राप्त आणि जलपुरुष या नावाने देशातील दुष्काळी पट्ट्यात ओळखले जाणारे राजेंद्र सिंह यांच्या जलबिरादरी आणि महाराष्ट्र सरकारच्या संयुक्त विद्यमाने स्वातंत्र्याच्या अमृत महोत्सवानिमित्त नदी संवाद यात्रेचा कार्यक्रम हाती घेण्यात आला आहे.

नदी विषयीचे महत्त्व लोक यांची जनजागृती करण्यासाठी, ही यात्रा निघणार आहे. नगर जिल्ह्यात १५ ऑक्टोबरपासून नदी संवाद यात्रेचा आरंभ होत आहे. मानवी भविष्यासाठी प्रश्नचिन्ह बाब लक्षात घेऊन राज्यात नद्यांचा श्वास आणि स्वास्थ्य नेटके राहावे, या दृष्टीने राज्यात नदी संवाद यात्रा सुरू होत आहे.

“ मानवी भविष्यासाठी नदी महत्त्वाचा घटक आहे. नदी संवाद यात्रा लोक सहभागातून लोक बनावी. वर्षभरात नदी संवाद दरम्यान नदीवरील गावकरी लोकप्रतिनिधी, सेवाभावी कार्यकर्ते यांच्या सोबत संवाद केला जाणार आहे. राज्यातील ७५ नद्यांचे पुर्नजीवन होणार आहे. भात नदीचा समावेश विविध प्रयत्नांतून झाला आहे.

-भिला पाटील,

सहज जल बोध निर्मल रक्षक, पुणे

Dhule Dhule-Today
15/10/2022 Page No. 3

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

नदी समस्या - धुळे जिल्हाधीकारी सोबत चर्चा

मिनिट्स ऑफ मीटिंग - जिल्हाधिकारी ऑफिस सोबत

Page 1 of 2

MoM

दि. ७/नोव्हे/२०२२

"आजादी का अमृत महोत्सव" अंतर्गत "चला जाणूया नदीला" या अभियानाकरिता जिल्हास्तरीय समिती गठित करण्यात आली आहे. त्यानुसार आज दि. ७ नोव्हे-२०२२ रोजी मा. जिल्हाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखाली जिल्हास्तरीय बैठक झाली. या बैठकीत नदी समन्वयकांनी नदीबद्दल सूक्ष्म माहिती दिली. त्यानंतर मा. जिल्हाधिकारी यांनी खालील सूक्ष्म माहिती संकलीत करून त्याचा ७ दिवसात [illegible] निर्देश दिले कि ही सर्व माहिती संकलीत करून सादर एक अहवाल तयार करण्यात येईल. [illegible] या उपक्रमासाठी आवश्यक असलेल्या विभागाकडे सादर केला जाईल.

खालील माहिती संकलीत करून दि. ३० नोव्हे २०२२ पर्यंत नदी [illegible] पूर्ण करून - या अहवालावर आधारित पुढील त्याच्या कार्यक्रम नियोजीत केला जाईल.

सोबत जिल्हास्तरीय सदस्यांची नावे दिली आहेत (Page No-2)

"जिल्हाधिकारी यांनी "चला जाणूया नदीला" अभियानाच्या समन्वयकांना उपलब्ध करून द्यावयाची माहिती

अ.क्र.	माहितीचे स्वरूप	For period/कालावधी
१.	गावाच्या मागील [illegible] कुटुंब संख्या लोकसंख्या	Last 50 years
२.	पाणी उपलब्धता टंचाई गावे/वाडी (टँकरने पाणी पुरवठा)	मागील ३० वर्षे
३.	पूरग्रस्त बाधित गावे	मागील ३० वर्षे
४.	वनक्षेत्रात असलेली गावे	मागील २० वर्षे
५.	पर्जन्यमान - मंडळ निहाय	50 years
६	नदीकाठच्या / नदी परिसरातील उद्योग निहाय व गाव निहाय	मागील ३० वर्षे
७.	नदीच्या प्रदूषणाचा अहवाल	मागील २० वर्षे
८.	मृदा चाचणी प्रयोगशाळेचे नोंदे	[illegible] मागील ५० वर्षे
९.	पाझर तलाव साठवण तलावांची नोंद	मागील २० वर्षे
१०.	[illegible]	मागील ५० वर्षे

Page 2 of 2

अ.क्र.	माहितीचे स्वरूप	For Period/मागील वर्षे
११	नदीतील मत्स्यव्यवसाय	मागील ३० वर्षे
१२	भूजल अहवाल पाणलोट निहाय	मागील ३० वर्षे
१३	नद्यांचे नकाशे (Topo sheet)	मागील ५० वर्षे
१४	पवित्र स्थळे - नदीकाठचे	मागील ५० वर्षे
१५	धार्मिक स्थळे - नदीकाठचे	मागील ५० वर्षे
१६	मल जल निस्सारणाची माहिती	मागील ३० वर्षे
१७	पाण्याचा लेखाजोखा (केला असल्यास) उपलब्ध असल्यास पूरक माहिती	मागील ३० वर्षे
१८		

वरील माहिती ही फक्त भात नदी काठच्या गावांसाठी संकलीत करावयाची असून गावांची नावे खालील प्रमाणे आहेत.

भात नदी काठावरील गावे :

१) वांडल (उगम)
२) लिमगाव
३) घोटाने
४) देवखाने
५) कापडे
६) धनुर
७) लोनकुटे
८) डोंगरगाव

नोट: जिल्हास्तरीय समितीचे सदस्यांची यादी सोबत दिलेल्या पत्राप्रमाणे आहे.

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

नदी समस्या - धुळे जिल्हाधीकारी सोबत चर्चा

सकाळ

नदी संवाद यात्रेचे सूक्ष्म नियोजन करा

जिल्हाधिकारी जलज शर्मा : 'चला, जाणू या नदीला' बैठकीत कापडणेकरांचा सहभाग

सकाळ वृत्तसेवा

कापडणे, ता. ५ : भारतीय स्वातंत्र्याच्या अमृतमहोत्सवी वर्षानिमित्त राज्य शासनातर्फे विविध कार्यक्रम होत असून, त्याचाच एक भाग म्हणून 'चला, जाणू या नदीला' हा उपक्रम जिल्ह्यात राबविण्यात येणार आहे. या अभियानात धुळे जिल्ह्यातील भात नदीचा समावेश आहे. नदीचे स्वास्थ्य जाणून घेण्यासाठी होणाऱ्या नदी संवाद यात्रेचे संबंधित सर्व विभागांनी सूक्ष्म नियोजन करावे, अशी सूचनावजा मार्गदर्शन जिल्हाधिकारी जलज शर्मा यांनी केले.

धुळे : जिल्हाधिकारी कार्यालयातील सातपुडा सभागृहात 'चला, जाणू या नदीला'बद्दल मार्गदर्शन करताना जिल्हाधिकारी जलज शर्मा. शेजारी विविध विभागांचे अधिकारी व कापडणेचे ग्रामस्थ.

उपक्रमाचा उद्देश

चला, जाणू या नदीला अभियानात नदी संवाद अभियानाचे आयोजन करणे, जनसामान्यांना नदी साक्षर करण्याबाबत उपाययोजना तयार करणे, नागरिकांच्या सहकार्याने नदीचा सर्वंकष अभ्यास करणे, नदीला अमृतवाहिनी बनविण्यासाठी मसुदा तयार करणे, नदीचे स्वास्थ्य आणि मानवी आरोग्य याबाबत प्रचार व प्रसारासाठी रूपरेषा आखणे, नदीचा तट, प्रवाह, जैवविविधतेबाबत जिल्ह्यात जनजागृती करणे, नदी खोऱ्याचे नकाशे, नदीची पूररेषा, पाणलोट क्षेत्र नकाशे, मातीचे धरण, पर्जन्य नोंदी, मागील पाच वर्षांतील पूर आणि दुष्काळाच्या नोंदी याबाबतची माहिती संकलित करावी. पावसाचे पाणी योग्य जागी अडवून भूजल स्तर उंचावणे, अतिक्रमण, शोषण आणि प्रदूषण या तीन प्रमुख कारणांचा अभ्यास व त्याचा परिणाम अभ्यासणे हा या उपक्रमाचा उद्देश आहे.

भारतीय स्वातंत्र्याच्या अमृतमहोत्सवी वर्षांतर्गत 'चला, जाणू या नदीला' अभियानांतर्गत जिल्हास्तरीय समितीची बैठक जिल्हाधिकारी कार्यालयातील सातपुडा सभागृहात झाली. त्या वेळी ते बोलत होते. या वेळी जिल्हा परिषदेच्या मुख्य कार्यकारी अधिकारी बुवनेश्वरी एस., महापालिका आयुक्त देवीदास टेकाळे, निवासी उपजिल्हाधिकारी संजय गायकवाड, जिल्हा प्रशासन उपायुक्त शिल्पा नाईक, सहाय्यक जिल्हाधिकारी तथा उपविभागीय अधिकारी तृप्ती धोडमिसे, परिविक्षाधीन जिल्हाधिकारी सत्यम गांधी, माध्यमिक शिक्षणाधिकारी मोहन देसले, उपवनसंरक्षक नितीनसिंग आदींसह विविध विभागांचे अधिकारी उपस्थित होते.

जिल्हाधिकारी शर्मा म्हणाले, की गेल्या काही वर्षांत पर्यावरणीय बदलामुळे पर्जन्यमान बदलले आहे, कधी अतिवृष्टी, तर कधी दुष्काळ अशी परिस्थिती निर्माण होत आहे. पूर आणि दुष्काळ समस्या निर्माण होत आहेत. धुळे जिल्हाही त्याला अपवाद नाही. नागरीकरण, औद्योगिकरण यामुळे उपलब्ध पाण्यावरील ताण वाढत आहे. प्रदूषणामुळे पाण्याची उपलब्धता कमी होत आहे. नदी, जलाशयातील गाळामुळे वहन, साठवण क्षमता कमी झाली आहे. या सर्व बाबींचा विचार करून चला, जाणू या नदीला हे अभियान राबविण्यात येणार आहे.

भात नदीचे सहाय्यक समन्वयक उमेश पाटील यांनी भात नदीविषयी सूक्ष्म माहिती दिली. नदी बारमाही करणे, नदीचे सौंदर्य वाढविणे, किती क्षेत्र ओलिताखाली येऊ शकते आदी माहिती पीपीटीद्वारे सादर केली. दरम्यान, जिल्हा प्रशासनासह राजाराम फाउंडेशनच्या माध्यमातून हा प्रकल्प राबविला जाणार आहे. या वेळी अध्यक्ष पांडुरंग पाटील, नथ्थू माळी, रामदास बाप, साहेबराव पाटील, नवल पाटील, प्राचार्य आर. ए. पाटील आदी उपस्थित होते.

Dhule, Dhule-Today
08/11/2022 Page No. 3

दिव्य मराठी

धुळे सिटी 08-11-2022

अभियान • चला जाणू या नदीला जिल्हास्तरीय समितीची बैठक, जिल्ह्यातून भात नदीचा झाला समावेश

नदी संवाद यात्रेचे सूक्ष्म नियोजन; अमृतवाहिनी करण्यासाठी मसुदा, जलसाक्षरतेवर जनजागृती

जिल्हाधिकारी जलज शर्मा यांनी दिलेली माहिती

प्रतिनिधी | धुळे

स्वातंत्र्याच्या अमृत महोत्सवी वर्षानिमित्त राज्य शासनातर्फे विविध उपक्रम राबवण्यात येत आहे. या उपक्रमाचा एक भाग म्हणून चला जाणू या नदीला हे अभियान राबवले जाणार आहे. या अभियानात जिल्ह्यातील भात नदीचा समावेश झाला. नदीचे स्वास्थ्य जाणून घेण्यासाठी राबवण्यात येणाऱ्या नदी संवाद यात्रेचे सर्व विभागांनी सूक्ष्म नियोजन करावे, अशी सूचना जिल्हाधिकारी जलज शर्मा यांनी केली. या अभियानांतर्गत नदीला अमृतवाहिनी बनवण्यासाठी मसुदा तयार करण्यात येणार आहे.

चला जाणू या नदीला अभियानांतर्गत जिल्हास्तरीय समितीची बैठक जिल्हाधिकारी कार्यालयातील सातपुडा सभागृहात झाली. त्यावेळी ते बोलत होते. या वेळी आयुक्त देविदास टेकाळे, उप वनसंरक्षक नितीन सिंग, सहायक जिल्हाधिकारी तथा उपविभागीय अधिकारी तृप्ती धोडमिसे, परिविक्षाधीन जिल्हाधिकारी सत्यम गांधी, निवासी उपजिल्हाधिकारी संजय गायकवाड, उपायुक्त शिल्पा नाईक, शिक्षणाधिकारी मोहन देसले आदी उपस्थित होते.

जिल्हास्तरीय समितीची बैठकीत मार्गदर्शन करताना जिल्हाधिकारी जलज शर्मा

जिल्हाधिकारी जलज शर्मा म्हणाले की, गेल्या काही वर्षांत पर्यावरणीय बदलामुळे पर्जन्यमान बदलले आहे. कधी अतिवृष्टी तर कधी दुष्काळ अशी परिस्थिती निर्माण होते आहे. त्यास धुळे जिल्हाही अपवाद नाही. तसेच नागरीकरण, औद्योगिकीकरणामुळे उपलब्ध पाण्यावरील ताण वाढतो आहे. प्रदूषणामुळे पाण्याची उपलब्धता कमी होते आहे. नदी, जलाशयातील गाळामुळे वहन, साठवण क्षमता कमी झाली आहे. या सर्व बाबींचा विचार करावा असेही ते म्हणाले.

पावसाचे पाणी अडवण्याचा प्रयत्न

या अभियानांतर्गत पावसाचे पाणी योग्य जागी अडवून भूजलस्तर उंचावणे, अतिक्रमण, शोषण आणि प्रदूषण या तीन प्रमुख कारणांचा अभ्यास व त्याचा परिणाम अभ्यासण्यात येणार आहे. या वेळी सहायक समन्वयक उमेश पाटील यांनी भात नदीविषयीची माहिती दिली. नदी बारमाही करणे, नदीचे सौंदर्य वाढवणे, ओलिताखाली येऊ शकणारे क्षेत्र आदी माहिती त्यांनी पीपीटीद्वारे सादर केली. जिल्हा प्रशासनासह राजाराम फाउंडेशनच्या माध्यमातून हा प्रकल्प राबवला जाणार आहे. या वेळी फाउंडेशनचे अध्यक्ष पांडुरंग पाटील, नथ्थू माळी, साहेबराव पाटील, नवल पाटील, प्राचार्य आर. ए. पाटील आदी उपस्थित होते.

अमृतवाहिनी तयार करण्यासाठी मसुदा

चला जाणू या नदीला या अभियानात नदी संवाद यात्रेचे आयोजन करण्यात येणार आहे. तसेच जनसामान्यांना नदी साक्षर करण्याबाबत उपाययोजना करणे, नागरिकांच्या सहकार्याने नदीचा सर्वंकष अभ्यास करणे, नदीला अमृतवाहिनी बनवण्यासाठी मसुदा तयार करणे, नदीचे स्वास्थ्य आणि मानवी आरोग्य याबाबत प्रचार व प्रसारासाठी रूपरेषा आखणे, नदीचा तट, प्रवाह, जैवविविधतेबाबत जनजागृती करणे, नदी खोऱ्याचे नकाशे, नदीची पूर रेषा, मागील पाच वर्षांतील पूर आणि दुष्काळाच्या नोंदींची माहिती संकलित करण्यात येणार आहे.

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

नदी अभ्यास दौरा - सोबत नागरीक

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

नदी अभ्यास दौरा - सोबत नागरीक

नदी अभ्यास दौरा - सोबत नागरीक

देवभाने धरणाचा अभ्यास करताहेत स्वयंसेवक

चला, जाणून घेऊ या नदीला

धरण जलसंजीवनी, नदी बारमाही करण्यासाठी विविधांगी प्रयोगाबाबत चर्चा

गावागावांत राबवा उपक्रम

सकाळ

शासन अन् लोकसहभागातून नदीला गतवैभव देऊ या

चला, नदीला जाणू या !

राम भदाणे : भात नदी यात्रेचा वडेलपासून प्रारंभ

तिसगाव (ता. धुळे) : चला, नदीला जाणू या अभियानात भात नदीची पाहणी करताना जिल्हा परिषद सदस्य राम भदाणे, समन्वयक मिला पाटील, उमेश पाटील आदी.

Dhule, Dhule Today
24/11/2022 Page No. 3

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

नदी अभ्यास दौरा - सोबत धुळे जिल्हा उपवनसंरक्षक श्री. नितीन कुमार सिंग (भा. व .से)

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

नदी अभ्यास दौरा - सोबत धुळे जिल्हा उपवनसंरक्षक श्री. नितीन कुमार सिंग (भा. व .से)

सकाळ

कापडणेत उद्या जलसाक्षरता यात्रा

पद्मश्री राहीबाई पोपरेंचा सहभाग, धुळे जिल्ह्यातील भात नदीचा समावेश

चला नदीला जाणूया

सकाळ वृत्तसेवा

कापडणे, ता. २२ : स्वातंत्र्याच्या अमृत महोत्सवानिमित्त राज्यातील एकशे सात नद्यांचा चला जाणू या नदीला या महत्वाकांक्षी कार्यक्रमात समावेश झाला आहे. यात धुळे जिल्ह्यातील भात नदीचा समावेश झाला आहे. या अंतर्गत जलयात्रा सुरु आहे. उद्या (ता.२४) शनिवारी येथे वडेल, तिसगाव, ढंढाणे, देवभाने, कापडणे, धनूर, लोणकुटे व डोंगरगाव या आठ गावांची जलयात्रेसह जलसाक्षरता फेरी निघणार आहे. पद्मश्री राहीबाई पोपरे सहभागी होणार आहेत, अशी माहिती सरपंच सोनीबाई भिल, उपसरपंच महेश माळी, संयोजक तथा समन्वयक उमेश पाटील आणि भिला पाटील यांनी दिली.

राहीबाई पोपरे

यात्रेत जिल्हाधिकारी जलज शर्मा, जिल्हा वनसंरक्षक अधिकारी नितीन सिंग, मुख्य कार्यकारी अधिकारी एस. बुवनेश्वरी, सहाय्यक जिल्हाधिकारी तृप्ती धोडमिसे आदी सहभागी होणार आहेत. जलसाक्षरता यात्रेत शालेय विद्यार्थ्यांसह बाल भजनी मंडळ व ग्रामस्थ सहभागी होतील. यात्रेचा एच.एस. बोरसे विद्यालयात समारोप होईल. यावेळी बिजमाता पद्मश्री पोपरे या मार्गदर्शन करणार आहेत.

स्वातंत्र्य सेनानी राजाराम फाउंडेशनचे उद्घाटन

जलयात्रेचा समारोप झाल्यानंतर येथील सुदर्शन चौकात स्वातंत्र्य सेनानी राजाराम फाउंडेशनचा उद्घाटन सोहळा बीजमाता राहीबाई पोपरे यांच्या हस्ते उद्घाटन होईल. यावेळी साहित्यिक रामदास वाघ अध्यक्षस्थानी असतील. यावेळी जिल्हाधिकारी जलज शर्मा, जिल्हा वनसंरक्षक अधिकारी नितीन सिंग, मुख्य कार्यकारी अधिकारी एस. बुवनेश्वरी, सहाय्यक जिल्हाधिकारी तृप्ती धोडमिसे, उद्यान पंडित नथ्थू माळी, जे. बी. पाटील, भिला पाटील, प्रवीण भामरे, अनंतराव पवार, प्रकाश पाटील, अर्जुन राऊत, संभाजी बोरसे, डिगंबर पाटील, नवल पाटील, राजेंद्र वाकळे आदी उपस्थित राहणार आहेत. अशी माहिती अध्यक्ष पांडुरंग पाटील, विजया पाटील, डी.व्ही. पाटील, हेमंत पाटील, बाळासाहेब वेलसे, उमेश पाटील, संजय देशमुख, राजेंद्र देशमुख, अमित देशमुख अमोल देशमुख यांनी दिली.

इस्रो शास्त्रज्ञ पाटील, वाघ यांचा सन्मान

राजाराम फाउंडेशन उद्घाटन कार्यक्रमात इस्रोतील शास्त्रज्ञ तथा कापडणेची लेक व येथील बोरसे हायस्कूलची माजी विद्यार्थिनी अस्मिता पाटील व साहित्य अकादमी पुरस्कार प्राप्त बाल साहित्यिक संजय वाघ यांचा सन्मान केला जाणार आहे.

Dhule, Dhule-Today
23/12/2022 Page No. 3

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

- नदी अभ्यास दौरा समारंभ - सोबत पद्मश्री राहिताई पोपरे, धुळे जिल्हाधीकारी श्री. जलज शर्मा, जिल्हा सरकारी अधिकारी, सरपंच, शिक्षक. विदयार्थी , नागरिक व जल प्रेमी

सकाळ

भात नदीसह पांझरा नदीचाही समावेश

चला नदीला जाणूया

जिल्हाधिकारी जलज शर्मा : कापडणेत नदी जलयात्रा

सकाळ वृत्तसेवा

कापडणे, ता. २५ : स्वातंत्र्याच्या

जलज शर्मा

अमृत महोत्सवी वर्षानिमित्त राज्यात चला नदीला जाणूया हे महत्वाकांक्षी अभियान सुरु आहे. जिल्ह्यातील बावीस किमी असलेल्या भात नदीचा समावेश झालेला होता. आता पांझरा या मोठ्या नदीचाही समावेश झाला आहे. भात नदीचे पुनर्जीवन वन आणि संवर्धन करण्यासाठी प्रयत्न केले जात आहेत. यात ग्रामस्थांचाही सहभाग महत्त्वपूर्ण आहे. नदीचे पुनर्जीवन ही लोक चळवळ व्हावी, अशी अपेक्षा जिल्हाधिकारी जलज शर्मा यांनी व्यक्त केली.

कापडणे (ता. धुळे) : भात नदी जलदिंडीत सहभागी झालेले विद्यार्थी.

स्वातंत्र्याच्या सुवर्ण महोत्सवी वर्षानिमित्त चला जाणूया नदीया या अभियान अंतर्गत ग्रामपंचायतीने जलयात्रा आणि जलदिंडी काढली. यावेळी एच. एस. बोरसे विद्यालयात झालेल्या कार्यक्रमात जिल्हाधिकारी शर्मा मार्गदर्शन करीत होते. सरपंच सोनीबाई भिल अध्यक्षस्थानी होत्या. पद्मश्री राहीबाई पोपेरे, गुलाबराव पाटील, नदी समन्वयक भिला पाटील, सहसमन्वयक उमेश पाटील, उद्यान पंडित नथ्थू माळी, जे. बी. पाटील, अर्जुन राऊत, शुभांगी पाटील, पांडुरंग पाटील, संभाजी बोरसे, नवल पाटील, धनूरचे सरपंच चेतन शिंदे, डोंगरगावचे सरपंच प्रकाश पाटील, उपसरपंच महेश माळी, ग्रामविकास अधिकारी उमाकांत बोरसे, संजय झेंडे, प्राचार्य आर. ए. पाटील, मुख्याध्यापक दीपक माळी, एम. पी. पाटील, चंद्रकांत पाटील आदी उपस्थित होते. जिल्हाधिकारी शर्मा यांनी नदीचे महत्त्व पटवून सांगितले. समन्वयक भिला पाटील आणि उमेश पाटील यांनी नदी बारमाही करण्यासाठीच्या उपाययोजना स्पष्ट केल्या. दरम्यान, भात नदी जलयात्रेनिमित्ताने एच. एस. बोरसे हायस्कूल, आदर्श कन्या विद्यालय, नूतन माध्यमिक विद्यालय, विनय प्राथमिक शाळा व श्रीविठ्ठल बाल भजनी मंडळाने जलदिंडी काढली. संजय पाटील यांनी सूत्रसंचालन केले. उपसरपंच महेश माळी यांनी आभार मानले. ग्रामपंचायतीचे सदस्य व राजाराम फाउंडेशनने संयोजन केले.

अक्कलपाड्याचे पाणी भात नदीत : राम भदाणे

यावेळी जिल्हा परिषद सदस्य राम भदाणे म्हणाले, अक्कलपाड्याचे पाणी गोंदूर तलावापर्यंत आले आहे. तेथून भात नदीचे उगमस्थान अवघ्या दीड दोन किमीवर आहे. तेथून पाटचारी जोडण्यासाठी प्रयत्न करू. यासाठी सरकारकडे पाठपुरावा करणार असल्याची ग्वाही दिली.

Dhule, Nandurbar-Today

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

दिव्य मराठी धुळे सिटी 25-12-2022

भात नदी संवर्धनामुळे आठ गावांचा फायदा

जिल्हाधिकारी जलज शर्मा यांचे प्रतिपादन

कापडणे येथे झालेल्या कार्यक्रमात बोलताना जिल्हाधिकारी जलज शर्मा.

प्रतिनिधी | कापडणे

चला जाणू या नदीला या शासनाच्या योजनेत भात नदीची निवड करण्यात आली आहे. भात नदीचे संवर्धन केल्यामुळे परिसरातील गावांना चांगला उपयोग होईल. त्यामुळे ग्रामस्थांनी या मोहिमेत सहभागी होत नदीचे संवर्धन करावे, असे प्रतिपादन जिल्हाधिकारी जलज शर्मा यांनी केले.

चला जाणू या नदीला या उपक्रमांतर्गत गावातील बोरसे महाविद्यालयात कार्यक्रम झाला. त्या वेळी ते बोलत होते. या वेळी पद्मश्री राहीबाई पोपेरे, ज्येष्ठ साहित्यिक रामदास वाघ, सरपंच सोनीबाई भील, उपसरपंच महेश माळी, ग्रामविकास अधिकारी उमाकांत बोरसे, चला भात नदीला जाणू हा उपक्रम राबवणारे जलतज्ज्ञ मिलन पाटील, उमेश पाटील, जिल्हा परिषद सदस्य राम भदाणे, वैशाली पाटील, धनूर येथील सरपंच चेतन कैलास शिंदे, तंटामुक्ती समितीचे अध्यक्ष नवल पाटील, राजाराम फाउंडेशनचे अध्यक्ष पांडुरंग पाटील आदी उपस्थित होते. जिल्हाधिकारी शर्मा म्हणाले की, चला नदीला जाणू या या मोहिमेत भात नदीचा समावेश आहे. या नदीच्या संवर्धनातून एकूण आठ गावांचा विकास होणार आहे. भविष्यातील पाण्याच्या अडचणी बघता भात नदीच्या संवर्धनासाठी सर्वांनी प्रयत्न करणे आवश्यक असल्याचे जिल्हाधिकारी शर्मा म्हणाले. अभियानाविषयी जागृती करण्यासाठी गावातून रॅली काढण्यात आली. रॅलीत नूतन माध्यमिक विद्यालय, एच. एस. बोरसे महाविद्यालय, आदर्श कन्या शाळेतील विद्यार्थी सहभागी झाले.

लोकमत

जलसंधारणाचे प्रयत्न लोकसहभागानेच यशस्वी होऊ शकतात : पंतप्रधान मोदी

लोकमत न्यूज नेटवर्क

नवी दिल्ली : केवळ सरकारच्या प्रयत्नांनी काहीही साध्य होणार नाही, असे सांगत पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी गुरुवारी जलसंधारण मोहिमांतील लोकसहभागाचे महत्त्व अधोरेखित केले. राज्यांच्या जलसंपदा मंत्र्यांच्या पहिल्या राष्ट्रीय परिषदेला व्हिडीओ कॉन्फरन्सद्वारे संबोधित करताना ते बोलत होते.

शहरीकरणाचा वेग पाहता राज्यांनी यासाठी आधीच चांगले नियोजन केले पाहिजे. पाणी हा राज्यांमधील सहकार्य व समन्वयाचा विषय असला पाहिजे, असेही पंतप्रधानांनी जोर देऊन सांगितले. अनेक राज्यांत अनेक दशकांपासून पाणीवाटपावरून वाद सुरू आहेत, त्यामुळे पंतप्रधानांच्या या टिप्पणीला वेगळे महत्त्व आहे.

मनरेगा अंतर्गत पाण्यावर जास्तीत जास्त काम झाले पाहिजे. "जेव्हा जनता उपक्रमात सामील होते, तेव्हा त्यांना याचे गांभीर्यही कळते," असे ते म्हणा जलसंपदा मंत्रालयाने ५ व ६ जानेवा रोजी भोपाळमध्ये पाणी विषया राज्यांच्या जलसंपदा मंत्र्यांची पहि अखिल भारतीय परिषद आयोजि केली आहे. 'वॉटर व्हिजन@2047' या परिषदेची संकल्पना आहे.

पाणलोटचे काम मोठ्या प्रमाणात व्हावे

केंद्र सरकारच्या अटल भूजल संवर्धन योजनेचा उल्लेख करून पंतप्रधान म्हणाले की, ही एक संवेदनशील मोहीम आहे व ती तितक्याच संवेदनशीलतेने पुढे नेण्याची गरज आहे. भूजल पुनर्भरणासाठी सर्व जिल्ह्यांत मोठ्या प्रमाणावर पाणलोटचे काम होणे आवश्यक आहे. यश केवळ सरकारच्या प्रयत्नांनी मिळत नाही. सरकारमध्ये असलेल्यांनी आपल्याच प्रयत्नांमुळे अपेक्षित परिणाम मिळतील हा विचार सोडावा, जनसहभाग महत्त्वाचा आहे, असेही पंतप्रधान म्हणाले

Pune Main
Page No. 12 Jan 06, 2023
Powered by: erelego.com

लोकमत

कापडणे येथे आयोजित कार्यक्रमात मार्गदर्शन करताना जि.प.सदस्य राम भदाणे. व्यासपीठावर उपस्थित मान्यवर.

अक्कलपाडा धरणाचे पाणी भात नदीत सोडून नदी बारमाही करणार!

चला जाणू या नदीला कार्यक्रमात जि.प.सदस्य राम भदाणे यांचे प्रतिपादन

लोकमत न्यूज नेटवर्क

धुळे /कापडणे : अक्कलपाडा धरणाचे पाणी भात नदीत सोडून नदी बारमाही करण्यासाठी प्रयत्न करणार, असे प्रतिपादन जि.प.सदस्य राम भदाणे यांनी कापडणे येथे चला जाणू या नदीला या कार्यक्रमाच्या उद्घाटनप्रसंगी केली.

तालुक्यातील कापडणे येथे राजाराम फाउंडेशन सेवाभावी संस्थेचा उद्घाटनाचा कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला होता. या कार्यक्रमाच्या अगोदर 'चला जाणूया नदीला' या कार्यक्रमांतर्गत नदी संवर्धनाचा कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला होता. या दोन्ही कार्यक्रमांचे उद्घाटन जिल्हाधिकारी जलज शर्मा यांच्या हस्ते करण्यात आले. राजाराम फाउंडेशन उद्घाटन कार्यक्रमाच्या प्रमुख पाहुण्या म्हणून पद्मश्री राहीबाई पोपेरे यांचे प्रमुख मार्गदर्शन लाभले.

'चला नदीला जाणूया' या महत्त्वपूर्ण उपक्रमांतर्गत कापडणे गावात सकाळी गावाच्या भात नदीपात्रातून शालेय विद्यार्थ्यांनी पाण्याचे कलश भरून डोक्यावर घेऊन भरलेले पाण्याचे कलश पालखी ठेवून येथील श्री एच. एस. बोरसे हायस्कूल, आदर्श कन्या हायस्कूल, नूतन माध्यमिक विद्यालय आदी शाळेतील असंख्य विद्यार्थी शिक्षक मुख्याध्यापक यांनी जलसाक्षरता दिंडी कापडणे गावाच्या मुख्य चौकाचौकातून विद्यार्थ्यांनी 'नदीला जाणूया वाचूया' या संदर्भात घोषणा देत जल यात्रा काढली. यानंतर श्री एच. एस. बोरसे हायस्कूलच्या प्रांगणात जलसाक्षरता कार्यक्रम संपन्न झाला.

यावेळी जिल्हाधिकारी जलज शर्मा होते. त्यांनी भात नदीचे संवर्धनाविषयी मोलाचे मार्गदर्शन केले. भात नदीचे समन्वयक जल अभ्यासक मिलन सोनू पाटील व राजाराम फाउंडेशनचे समन्वयक उमेश पांडुरंग पाटील यांनी भात नदीच्या सर्वांगीण विकासासाठी प्रयत्नशील राहणार, असे सांगितले. प्रमुख पाहुणे पद्मश्री राहीबाई पोपेरे यांनी सेंद्रिय शेती केल्यामुळे राष्ट्रातील जनतेचे आरोग्यात कसा सुधारणा होत आहेत याबाबत आधारित आपले स्वतःचे अनुभव कथन केले. याप्रसंगी सरपंच सोनीबाई भिल, उपसरपंच महेश माळी, सर्व ग्रामपंचायत सदस्य, ग्रामविकास अधिकारी उमाकांत बोरसे, प्राचार्य आर. ए. पाटील, धनूरचे सरपंच चेतन शिंदे, डोंगरगावचे सरपंच प्रकाश पाटील, देवभानेचे सरपंच संजय देसले, राजाराम फाउंडेशनचे अध्यक्ष पांडुरंग राजाराम पाटील, प्रा. आकाश पवार, जल अभ्यासक संजय ठोंडे, उपजिल्हा वनसंरक्षक अधिकारी एस. पाटील टीचर असोसिएशनच्या शुभांगी पाटील, पंचायत समिती सदस्य राजेंद्र पाटील, ग्रामस्थ उपस्थित होते.

Hello Dhule
Page No. 3 Dec 25, 2022

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

भात नदी खोरे पाणलोट क्षेत्र विकास उपाय :

नदी काठावरील गावे :

1. वडेल (उगम)
2. तिसगाव
3. धंडाने
4. देवभाने
5. कापडणे
6. धनुर
7. लोनकुटे
8. डोंगरगाव

अष्टभुजा चक्र :आठ गाव - आठ योजना

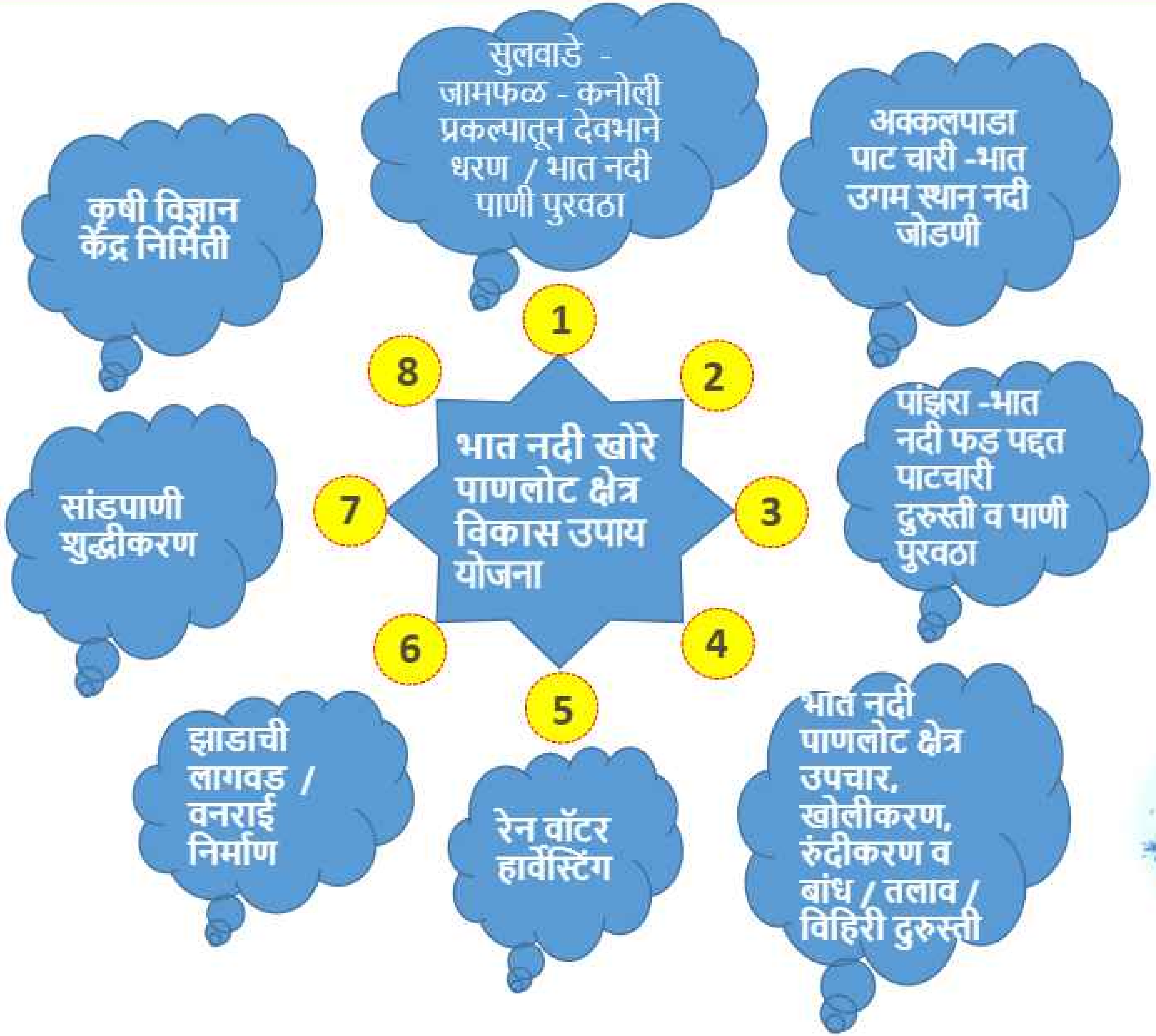

1 सुलवाडे-जामफळ-कनोली प्रकल्प (केंद्रीय बळीराजा जल संजीवनी योजना)

- वरील प्रकल्पातून देवभाने धरणात पाणी पुरवठा साठी पाठपुरावा
- भात नदी वर्षभर जीवंत होण्याची चिन्हे

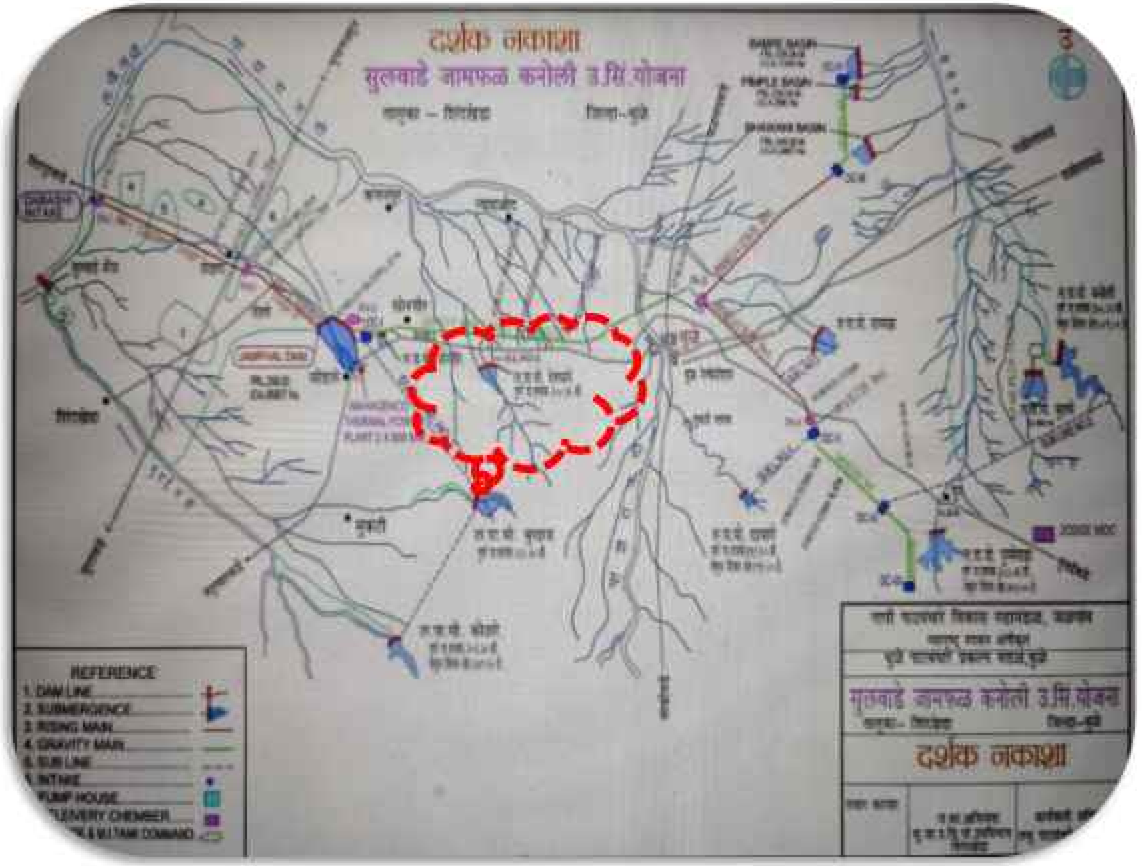

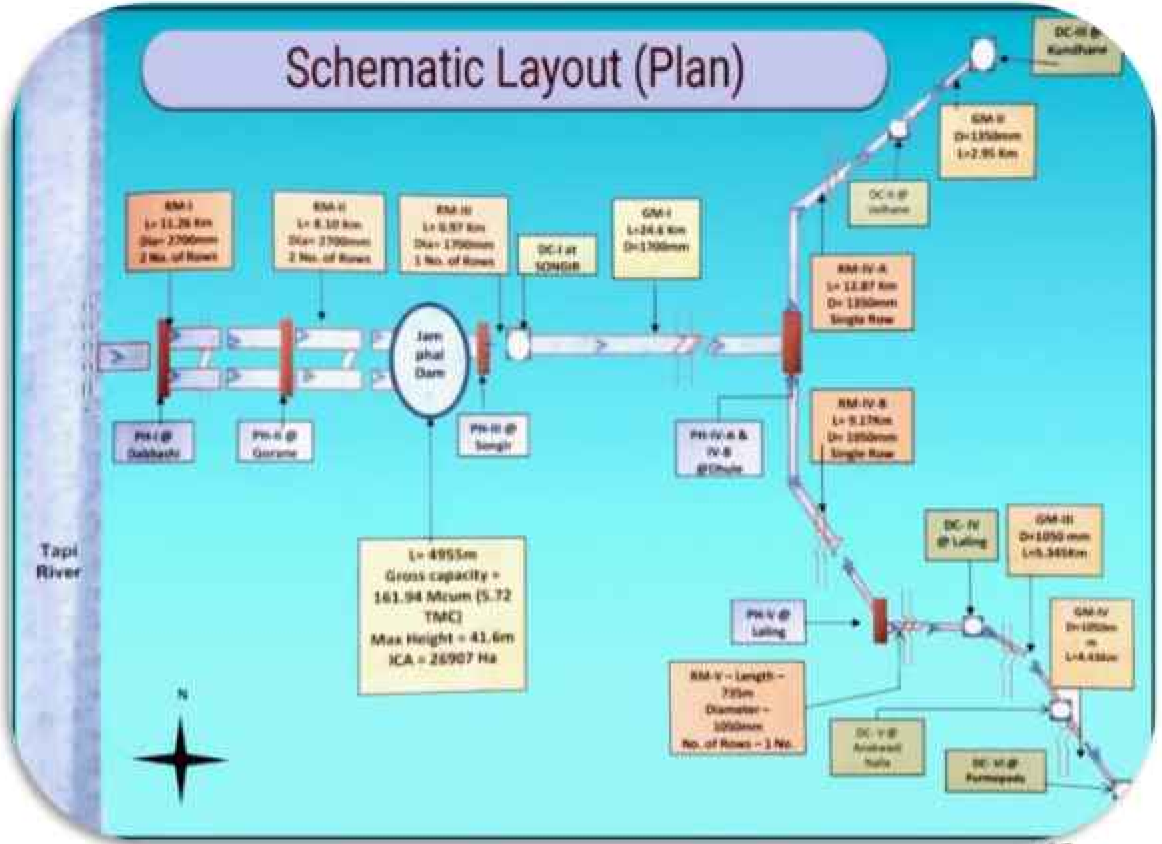

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

2 अक्कलपाडा पाटचारी व भात उगम स्थान नदी जोडणी

- अक्कलपाडा पाटचारी ते भात नदी उगम अंतर @ ४ किलोमीटर
- अक्कलपाडा धरण ते भात नदी सरळ उगम अंतर @ २४ किलोमीटर
- **वन विभाग मान्यता ची गरज**

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

सकाळ

जलपरिषदेतील सूर : उत्तर महाराष्ट्राच्या समृद्धतेसाठी एकमेव रामबाण उपाय, विविध ठराव मंजूर

‘नार-पार’चे पाणी गिरणा खोऱ्यात वळवा

सकाळ वृत्तसेवा

कापडणे, ता. १० : खानदेशवासीयांनी पाणी प्रश्नावर जागरूक होणे काळाची गरज आहे. तापी, गिरणा आणि नार-पार खोरे हे तिन्ही खोरे म्हणजे ४०० टीएमसी हून अधिक जलसाठा व जलस्रोतांचे क्षेत्र असून, हे खोरे उत्तर महाराष्ट्राची जीवनवाहिनी ठरणार आहेत. अतिवृष्टीच्या नार-पार खोऱ्यातील पाणी अतितुटीच्या गिरणा खोऱ्याकडे वळविणे हाच उत्तर महाराष्ट्र जलसंपन्न व जलसमृद्ध करण्यासाठी उपयुक्त व रामबाण उपाय ठरेल, असा ठाम विश्वास जलपरिषदेत व्यक्त झाला.

धुळे शहरातील केशरानंद उद्यानात उत्तर महाराष्ट्र जलपरिषदेची एकदिवसीय जलपरिषद झाली. उपस्थित तज्ज्ञांनी विविधांगी विचारांची भूमिका मांडली. जलपरिषदेचे अध्यक्ष विकास पाटील, बापू हटकर, माजी आमदार प्रा. शरद पाटील, मोतीलाल पोतदार, आर. एन. पाटील, सचिन मदाणे, प्रभाकर पाटील, जलअभ्यासक मिलन पाटील, दीपक पाटील, सुभाष चौधरी, मगन सूर्यवंशी, शुभांगी पाटील आदी उपस्थित होते.

श्री. हटकर म्हणाले, की तापी खोऱ्याच्या सातपुडा डोंगररांगेतील सूर्यकन्या तापी, अनेर, बोरी, पांझरा, सुसरी व गोमाई या पश्चिम वाहिनी, तर गिरणा, पांझरा, मोसम, बुराई या पूर्ववाहिनी नद्या आहेत. पेठ- सुरगाणा अर्थात सह्याद्रीच्या डोंगररांगेतील नार-पार, तान, मान, औरंगा, अंबिका अशा १९ हून अधिक नद्या पश्चिम वाहिनी आहेत. त्यापैकी तापी खोरे हे खानदेशचे अर्थात धुळ्याचे खोरे आहे. गिरणा खोरे हे अतितुटीचे खोरे आहे आणि नार-पारचे खोरे हे अतिवृष्टीचे खोरे आहे.

अध्यक्ष पाटील म्हणाले, की उत्तर महाराष्ट्र वैधानिक विकास महामंडळ स्थापन करून तुटीत प्रकल्पांसाठी केंद्र व राज्य शासनाने भरीव निधी देऊन लवकरात लवकर तुटीत प्रकल्प पूर्ण करावेत. जेणेकरून उत्तर महाराष्ट्र (खानदेश) दुष्काळमुक्त होईल. यासाठी एकत्रित येणे गरजेचे आहे.

तिन्ही खोऱ्यांसाठी एकात्मिक नदीजोड प्रकल्पांतर्गत बारमाही मोठ्या नद्या लहान नद्यांना व लहान नद्या अतिलहान नद्यांना जोडल्यास वाळवंटाकडे अग्रेसर होणाऱ्या दुष्काळग्रस्त उत्तर महाराष्ट्रासाठी नवसंजीवनी देणारा हा प्रयोग ठरेल.

धुळे : जलपरिषदेत मार्गदर्शन करताना माजी आमदार प्रा. शरद पाटील. शेजारी मिलन पाटील, शुभांगी पाटील, विकास पाटील आदी.

जलपरिषदेतील महत्त्वपूर्ण ठराव

- पाडळसे धरणाचा प्रधानमंत्री कृषी सिंचन योजनेत समावेश करावा
- सुलवाडे जामफळ प्रकल्पाचे नामकरण प्रकाशा-सारंगखेडा करावे
- नार-पार योजनेत गिरणा, पांझरा, बोरी, मोसम नदीजोड प्रकल्प पूर्ण करावा
- हतनूर धरणाला डावा कालवा बांधावा

असे व्हावे जलव्यवस्थापनाचे नियोजन

नाशिक जिल्ह्यातील उत्तर भागाचे [illegible] नार-पार योजनेतील नांजरपाडा-१ प्रकल्प, [illegible] नार-पार-गिरणा नदी लिंक प्रकल्प [illegible] ... कार्यान्वयन करावे.

Jalgaon Main

जलसंघर्ष समिति
उत्तरमहाराष्ट्र

अर्जदार – संदिप शांताराम पाटील व ग्रामस्थ कापडणे ता. जि. धुळे

विषय – नांजकलपाडा प्रकल्पाचे पाणी पाटचारी द्वारे देवभाने तलावात टाकण्यात बाबत.

महोदय

वरिल विषयान्वे लिहतो कि आपल्या उत्तर महाराष्ट्रात पाण्याची भिषण टंचाई आपुढे जाणवत राहिल त्या अनुषंगाने प्रयत्न होणे गरजेचे आहे तसेच आमच्या कापडणे ता. जि. धुळे परिसरात पिण्याचे पाणी व शेतीसाठी उद्योगासाठी लागणारे पाणी साठा कमी असल्याने मार्च महिन्यापासुन पिण्याचे व शेतीसाठी पाण्याची बिकट समस्या उद्भवत असते तरी जर नांजकलपाडा प्रकल्पातुन पाटचारी द्वारे पाणी देवभाने तलावात नेण्यात आले तर पिण्याच्या व शेतीसाठी लागणाऱ्या पाण्यासह उद्योगासाठी पाणी उपलब्ध होईल या परिसरातील नागरिकांना व शेतकऱ्यांना व तरुणांना यांचा उदरनिर्वाहासाठी निश्चितच फायदा होईल म्हणुन आपल्या जलसंघर्ष समिती कडुन पाठपुरावा केला जावा हि नम्र विनंती

आपला विश्वासु
(सही)
संदिप शांताराम पाटील
कापडणे ता. जि. धुळे

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

3 पांझरा - कापडणे भात नदी लिंक पाटा द्वारे पाणी पुरवठा (खान्देश फड सिंचन पद्धत)

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

❖ पांझरा - कापडणे भात नदी लिंक पाटा द्वारे पाणी पुरवठा (खान्देश फड सिंचन पद्धत)

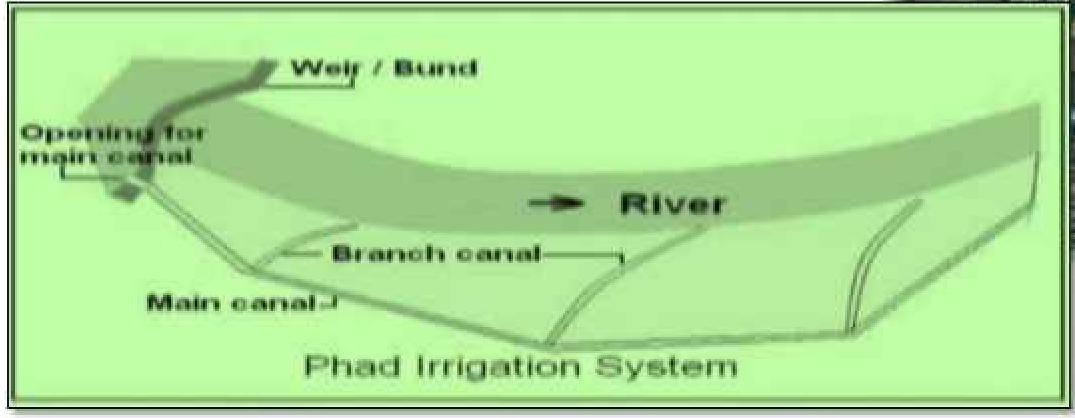

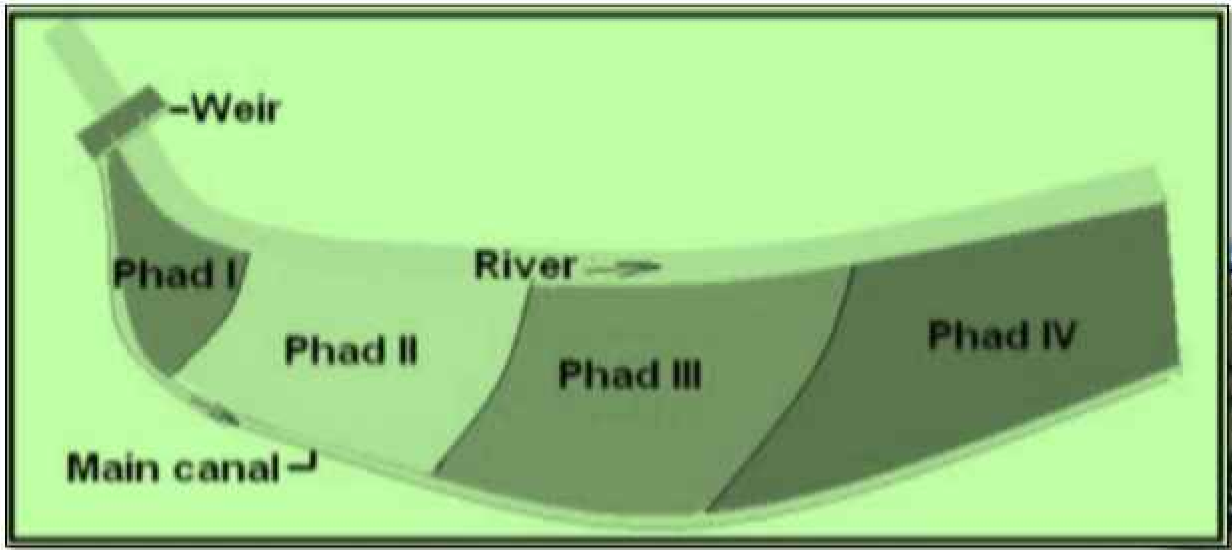

2nd World Irrigation Forum
6-8 November 2016, Chiang Mai, Thailand
W.2.4.06

AGRICULTURAL WATER MANAGEMENT SYSTEMS IN THE KHANDESH REGION OF MAHARASHTRA STATE, INDIA

Table 2. Crop Rotation in the Phads

Year	Phad I	Phad II	Phad III	Phad IV
I	Sugarcane (Ratoon)	Sugarcane (New)	Wheat	Gram
II	Gram	Sugarcane (Ratoon)	Sugarcane (New)	Wheat
III	Wheat	Gram	Sugarcane (Ratoon)	Sugarcane (New)
IV	Sugarcane (New)	Wheat	Gram	Sugarcane(Ratoon)

Source - Approach paper on "Phad system of Irrigation in Maharashtra state", National workshop on phad system held at Dhule, Jan 3-4, 1991, Published by WALMI, Aurangabad (M.S)

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

फड पद्धतीचे ऐतिहासिक संदर्भ :

थळकरी हा शब्द मनुस्मृतीत आढळतो. हल्ली थळकरी हा शब्द थळात जमीन असणाऱ्यांसाठी वापरतात. यामुळे ही फड पध्दत मनुस्मृती काळापासून अस्तित्वात असावी असेही म्हटले जाते.सिंधू संस्कृतीच्या काळापासून बंधाऱ्यांची परंपरा आहे. जोर्वे संस्कृतीच्या काळातही बंधारे बांधल्याची माहिती मिळते. प्राचीनकाळी खानदेशला ऋषिक म्हणत. त्यास स्वामीकृष्ण, कृष्णाचा देश, कन्ह देश, खानदेश असे नाव पडले असावे. ही फड पध्दत त्या काळातील लोकांनी सुरू केली असण्याची शक्यता आहे. पुढे खानदेशात मौर्याची सत्ता आली. मौर्यानीही सिंचनाची कामे व त्यांची दुरूस्ती करण्याकरिता स्वतंत्र शेतकी खाते निर्माण केले होते. त्या काळात कालवे, तलाव यासारख्या सिंचन पध्दती सरकारी प्रयत्नातून, लोक सहभागातून निर्माण होत. व त्याचा सहकारी तत्वावरच सिंचनासाठी वापर केला जात असे. या सिंचन पध्दतीत (फड) असाच सहकाराच्या पध्दतीचा अवलंब होतो, त्यामुळे ही पध्दत मौर्यकालीन असण्याची शक्यता वाटते.सुमारे एक हजार वर्षापूर्वी यादवांची सत्ता आली. सेऊणचंद्र हा यादवांचा प्रारंभीचा राजा. त्याच्या नावावरूनच या भागाला नाव पडले. सेऊणदेश व पुढे कालौघात, त्याचे रूपांतर खानदेशात झाले असावे. यादव राजांनीही बंधारे सिंचनास प्रोत्साहन दिले. फड पध्दत त्यांच्या काळापासून अस्तित्वात असल्याची जास्त शक्यता वाटते.

फड पध्दतीचा अर्थ :

नदी ते पार यातील सिंचनास योग्य अशा जमिनीला थळ म्हणतात. त्याचे तीन चार भाग पाडलेले असतात. त्या प्रत्येक भागास फड असे म्हणतात. त्यांना प्रत्येक गावी वेगवेगळी नावे असत. प्रत्येक फड सारख्या आकाराचा नसे. थळात तीन किंवा चार फड असत. एकात ऊस, दुसऱ्यात भात, तिसऱ्यात गहू अशी पिके घेतली जात. एकाच वेळी एका फडात एकच पीक घेत. या पध्दतीचे वैशिष्ट्य असे की, फडातील पिकांची पेरणी, कापणी एकाच वेळी करत. पाणी वाटपासाठी पाटकरी हा स्वतंत्र कर्मचारी असे. त्यामुळे शिस्तबध्द व सामंजस्याने सर्व क्षेत्राला पाणी ठरल्याप्रमाणे दिले जाई. ही पाणी वाटपाची आदर्श पध्दत होती.

फड पध्दतीचे फायदे :

१. पाण्याची गरज लक्षात घेवून पाणी वाटप२.
२.सर्व जमीनीस सारखे पाणी मिळे. त्यामुळे पाणी वाया जात नसे.
३. पिकांच्या क्रम पध्दतीने जमीनीस विश्रांती मिळे. ही पध्दत शेकडो वर्षापासून चालू असूनही येथील जमीन कधीही खराब किंवा क्षारयुक्त झाली नाही.
४. सर्व शेतकऱ्यांचे हितसंबंध एकच असत. त्यामुळे पाण्याचा अवास्तव व अनधिकृत वापर होत नसे. सर्वांना समान पाणी वाटप केले जाई.
५. फड पध्दतीमुळे गावात एकोपा व सहकार्य वाढीस लागे.
६. नदीतील वाहते पाणी सहकारी तत्वावर वाटण्याची ही आदर्श पध्दत होती, थळकरी कुटुंबाच्या स्वावलंबनाच्या दृष्टीने ती महत्वपूर्ण होती.
७. यात पाणी वाटप, पिक राखणे हे फड कर्मचारीच करत. त्यामुळे वृध्द, विधवा, नोकरी करणारे यांना उत्पन्नाची निश्चिती होती.
८. वृक्ष संवर्धन - पाटचारीत नेहमी पाणी असल्यामुळे चारीच्या कडेला असलेल्या मोकळ्या जागेत गावकऱ्यांनी मोठ्या प्रमाणात वृक्ष लावले. वीस - पंचवीस वर्षापूर्वी अनेक गावांना आमराया होत्या. या आमरायाच्या उल्लेख थेवेनो व ट्व्हेनियर या परकीय प्रवाशांनी आपल्या प्रवास वर्णनात केलेला आहे. पण दुर्दैवाने आज त्या नष्ट झाल्या आहेत.
९. रोजगार निर्मिती : पाटचारीत व बांधाच्या बाजूस सतत पाणी असल्याने गवत उगवत असे. त्या गावातील मोलमजुरी करणारे पंधरा - वीस जण गवत कापून ते विकत व आपला चरितार्थ चालवत.
१०. दुधदूभत्यात वाढ : जनावरांना रोज हिरवा चारा मिळाल्याने त्या त्या खेड्यात मोठ्या प्रमाणात जनावरांना (थेंड्या, मेंढ्या, गाई - म्हशी) यांना हिरवा चारा मिळे. त्यामुळे मोठ्या प्रमाणात दुधाच्या उत्पन्नात वाढ झाली. तसेच जनावरांच्या विष्ठेने (शेण) शेतास जैविक खत मिळाल्यामुळे जमिनीचा पोत वाढून उत्पादन वाढले. अशा प्रकारचे विविध फायदे या पध्दतीने कमी खर्चात व योग्य नियोजनामुळे समाजाला मिळाले. यामुळे या भागातील आर्थिक स्थिती मजबूत झाल्याचे व शिक्षणाचे प्रमाण वाढल्याचे इंग्रज सरकारच्या अहवालात नमूद केलेले दिसते.

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

4 भात नदी पाणलोट क्षेत्र उपचार,खोलीकरण, रुंदीकरण व बांध / तलाव / विहिरी निर्मिती व दुरुस्ती

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

- गाव व शिवार भूजल पातळी निरीक्षण
- तांत्रिक दृष्टया शिवार नाला खोलीकरण
- सुक्ष्म पाणलोट जलधारण क्षमता अभ्यास
- छोटे छोटे तलाव व बांध बांधणी
- समन्यायी पाणी वाटप

5 गाव पातळीवररेन वॉटर हार्वेस्टिंग

- ❖ तांत्रिक दृष्ट्या छतावरील पावसाळी पाणी गोळा करून जमिनीत मुरविणे
- ❖ भूजल पातळीत वाढ
- ❖ पुनर्वापर
- ❖ हॅन्ड पंप रिचार्ज
- ❖ वीज बचत

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

6 गाव पातळीवर झाडाची लागवड / वनराई निर्माण

- नदीकाठ
- गायरान
- रोड साईट
- शेत बांध
- देवभाने वृक्ष मंदिर अभ्यास

7 गाव पातळीवर सांडपाणी शुद्धीकरण

- शासकीय योजनेतून सांडपाणी शुद्धीकरण प्रकल्प
- नदी प्रदूषण मुक्त
- रोगराई वर नियंत्रण
- नदी व परिसर पाणी साठे नियमित हेल्थ चेकअप
- सांडपाणी स्वतंत्र व्यवस्था

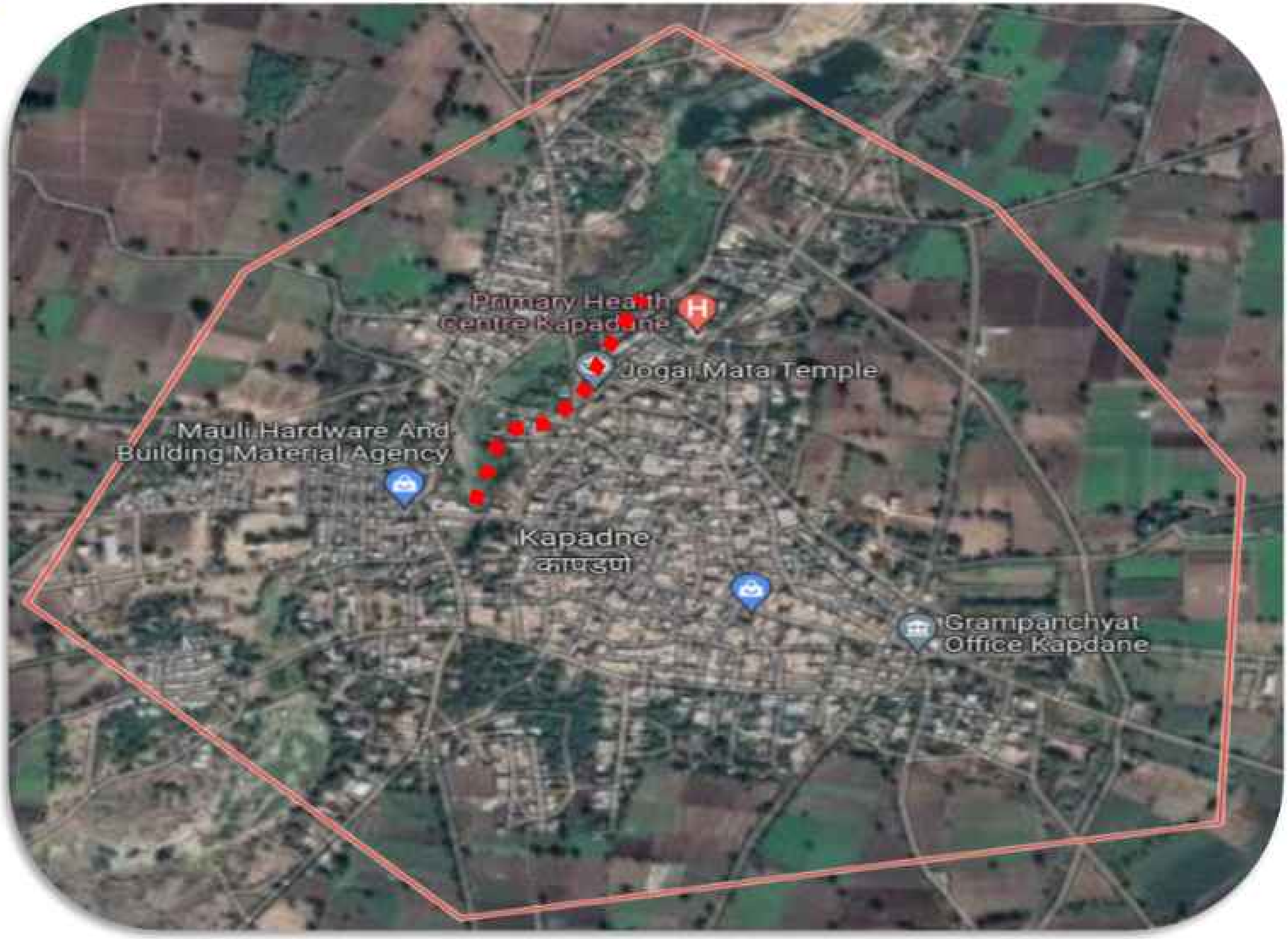

८ कृषी विज्ञान केंद्र निर्मिती :

Dhule News : भाजीपाला निर्यातीतही कापडणे अग्रेसर! कष्टकरी शेतकऱ्यांचा Brand

Radish collected for market esakal

जगन्नाथ पाटील

Updated on: 03 January 2023, 1:13 pm

कापडणे (जि. धुळे) : खानदेशात स्वातंत्र्यसैनिक आणि बँडपथकांमुळे सुपरिचित कापडणे हे स्वातंत्र्यापूर्वी आणि नंतरही कांदा उत्पादकांचे गाव म्हणूनही ओळखले जाते. आता हेच कापडणे कष्टकरी शेतकऱ्यांमुळे भाजीपाला उत्पादनात आणि निर्यातीत अग्रेसर ठरते आहे. विशेष म्हणजे येथील भाजीपाला पोचल्यानंतरच बाजारातील लिलाव सुरू होतात. (kapadne leader in vegetable export Brand of hardworking farmers Dhule News)

खानदेशात सर्वाधिक भाजीपाल्याचे उत्पादन कापडणे येथील शेतकरी घेतात. त्यामुळे हे गाव गेल्या चाळीस वर्षांपासून भाजीपाला उत्पादनाचे हब मानले जाते. गावातील सरासरी दोनशे ते अडीचशे शेतकरी भाजीपाला उत्पादनात अग्रेसर आहेत.

यात पूर्वी माळी समाज गुंतला होता. यापाठोपाठ पाटील आणि बडगुजर समाजही भाजीपाला उत्पादनात गुंतला आहे. त्यात संबंधित शेतकरी कुटुंबांसह अनेक तरुणांनी कष्टाच्या बळावर कापडण्याला या उत्पादनातून वेगळी ओळख मिळवून दिली आहे.

या भाज्यांचे उत्पादन

कापडणे येथे पालक, भेंडी, गिलके, कारले, मुळा, टोमॅटो, मिरची, वांगे, मेथी, पोकळा, वाल, शेवगा, दुधी, फ्लॉवर, गवार, कोथिंबीर, सकवई, कांदा आदी भाजीपाल्याचे विक्रमी उत्पादन घेतले जाते. कांद्याचे आगर म्हणूनही हा परिसर ओळखला जातो.

रोज लाखोंची उलाढाल

येथील शेतकरी राज्यातील वाशी, मालेगाव, शहादा, सुरत, सेंधवा आणि धुळे येथील बाजारांमध्ये रोज सरासरी २० ते ३० टन भाजीपाला पाठवितात. यातून सरासरी चार ते पाच लाख रुपयांची उलाढाल होते. वीस ते तीस टन उत्पादनातून पाच लाखांची नगदी उलाढाल होते.

शिवाय रोज पाचशे मजुरांना काम मिळते. विविध वाहने भाजीपाला बाजारात नेतात. त्यामुळे रोज एकूण सहाशे ते सातशे हातांना रोजगार उपलब्ध होत असतो. स्थानिक बाजारात सायंकाळी ताजा आणि स्वस्त भाजीपाला उपलब्ध होतो.

भाजीपाल्याचा ब्रॅन्ड

सुरत आणि शहादा बाजारात तर कापडण्याचा भाजीपाला दाखल झाल्यानंतर लिलावास प्रारंभ होत असतो. येथील सियाराम, महादेव, पाचपावली असे भाजीपाल्याचे ब्रॅन्ड तयार झाले आहेत. या ब्रॅन्डच्या विक्रीनंतरच इतर शेतकऱ्यांच्या भाजीपाल्याचा लिलाव सुरू होत असतो.

कृषी विज्ञान केंद्र निर्मिती :

आर्थिक स्थैर्य लाभल्याचे समाधान...
कापडणे येथील युवा शेतकरी अनिल माळी म्हणाले, की भाजीपाला उत्पादनातून आर्थिक स्थैर्य लाभले. संबंधित प्रत्येक शेतकरी भाजीपाल्यातून खेळते चलन उपलब्ध करून घेतो. किती परवडते, किती कमवितो, नुकसान होते यापेक्षा भाजीपाला उत्पादनाच्या छंदातून उत्पादन दिवसेंदिवस वाढतेच आहे.

मुळा उत्पादक शेतकरी योगेश पाटील म्हणाले, की मुळा उत्पादनातून बऱ्यापैकी हाती पैसा खेळतो. रोज बाजारभावावर लक्ष ठेवावे लागते. त्यानुसार मुळा व इतर भाजीपाला बाजार समितीत विक्रीसाठी नेत असतो. मेहनतीतून आर्थिक स्थैर्य लाभत असल्याचे समाधान आहे.

कृषी विज्ञान केंद्राचे उद्दिष्ट :

- **कापडणे गाव व परिसरात बारामती च्या धर्तीवर कृषी केंद्राची निर्मिती**
- **शेती आधारित गाव पातळीवर उद्योग, रोजगार व भाजीपाला जागतिक दर्जा केंद्र निर्मीती**

बारामती कृषी विज्ञान केंद्राचे उद्दिष्ट : कृषी विज्ञान केंद्र, बारामती हे 1 ऑगस्ट 1992 रोजी कृषी विकास ट्रस्ट बारामती जिल्हा पुणे येथे भारतीय कृषी संशोधन परिषद (ICAR), नवी दिल्ली यांच्या संलग्नतेअंतर्गत स्थापित जिल्हास्तरीय कृषी विज्ञान केंद्र आहे. KVK बारामती ही भारतातील मॉडेल, हाय-टेक आणि राष्ट्रीय पुरस्कार विजेती KVK शाश्वत शेतीच्या विकासासाठी 30 वर्षांपासून शेतकरी समुदायासाठी कार्यरत आहे. या कृषी विज्ञान केंद्राचे कार्यक्षेत्र पुणे जिल्ह्यातील ७ तालुक्यांपर्यंत आहे. **कृषी विज्ञान केंद्राचे उद्दिष्ट संशोधन संस्थांमधील तंत्रज्ञान निर्मितीमधील अंतर कमी करणे आणि ते कृषी आणि संबंधित क्षेत्रांमधून शाश्वत आधारावर उत्पादन, उत्पादकता आणि उत्पन्न वाढविण्यासाठी शेतकऱ्यांच्या शेतात हस्तांतरित करणे हे आहे.**

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

बारामती कृषी विज्ञान केंद्र :

जलसंवाद यात्रा- मुलाखत सत्र

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

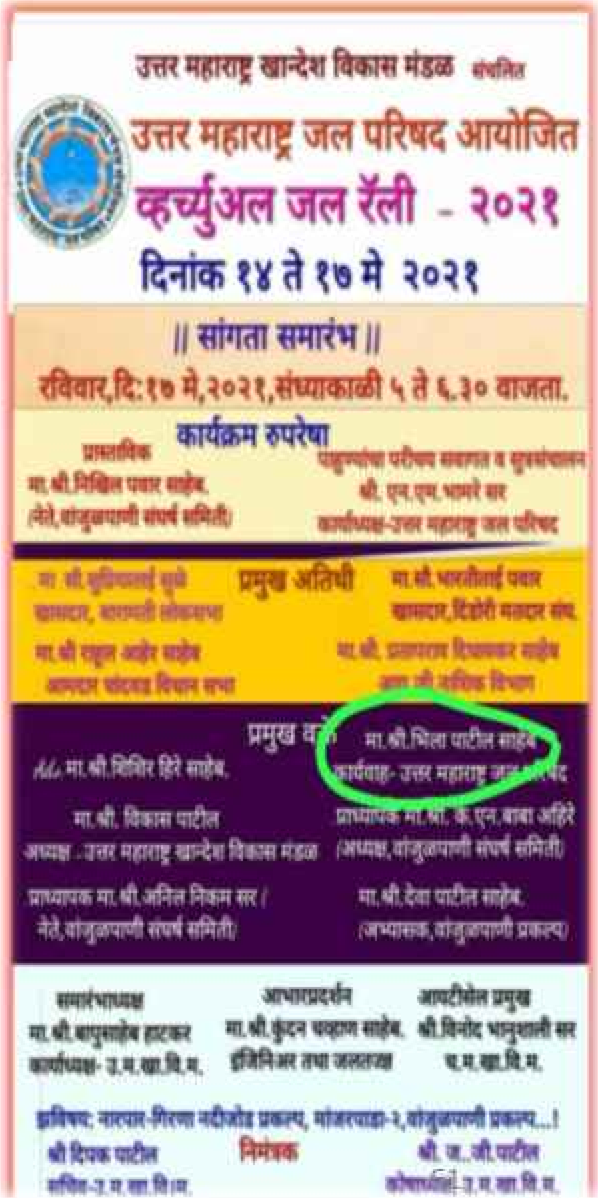

पत्रकार परिषद

धुळे जिल्हा मराठी पत्रकार संघ, धुळे.
उत्तर महाराष्ट्र जल परिषद
आयोजित
जलचिंतन बैठक

धुळे जिल्हा मराठी पत्रकार संघ
धुळे.
कै. हेमंत जोशी यांचे स्मरणार्थ
श्री. अ. द. जोशी यांचेकडून भेट.

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

तापी खोरे जल संवाद अभ्यास यात्रा :

उद्देश : तापी खोरे पर्यावरण सध्यस्थिती अभ्यास - जल, जंगल व जमीन

प्रवास आठवडा : १९ ते २५ नोव्हेंबर २०२१

प्रवास मार्ग : पुणे, येवला (डोंगरगाव धरण पाणलोट क्षेत्र), नांदगाव , चाळीसगाव , भडगांव, एरंडोल , धरणगाव , जळगांव , चोपडा (इदगाव मार्गे तापी), शिरपूर, चोपडा, जळगाव , भुसावळ, रावेर, मुक्ताईनगर , जामनेर , पाचोरा , भडगाव, पारोळा , धुळे , शिंदखेडा , शिरपूर , मालेगाव, चांदवड मार्गे पुणे परत.

एकूण कार प्रवास : @ १४८५ कि. मी. (पुणे ते पुणे)

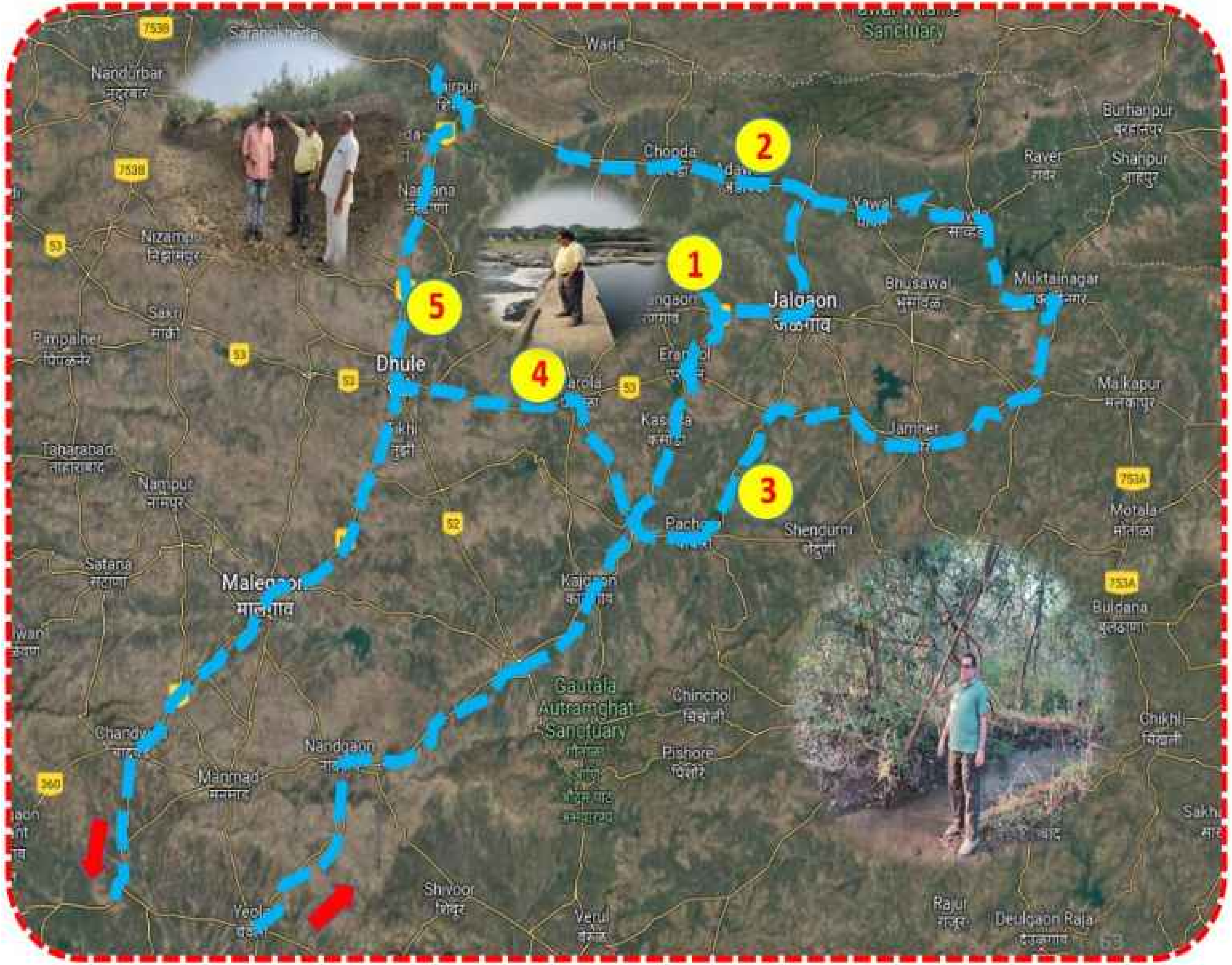

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

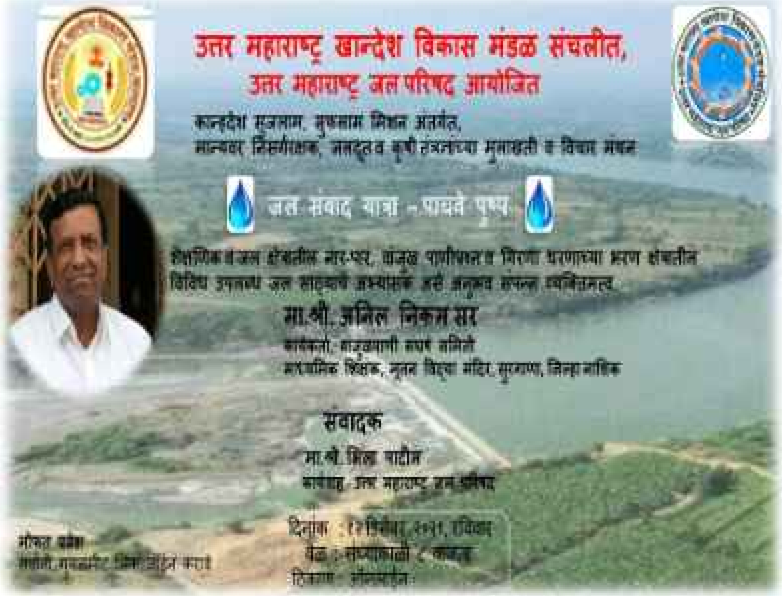

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

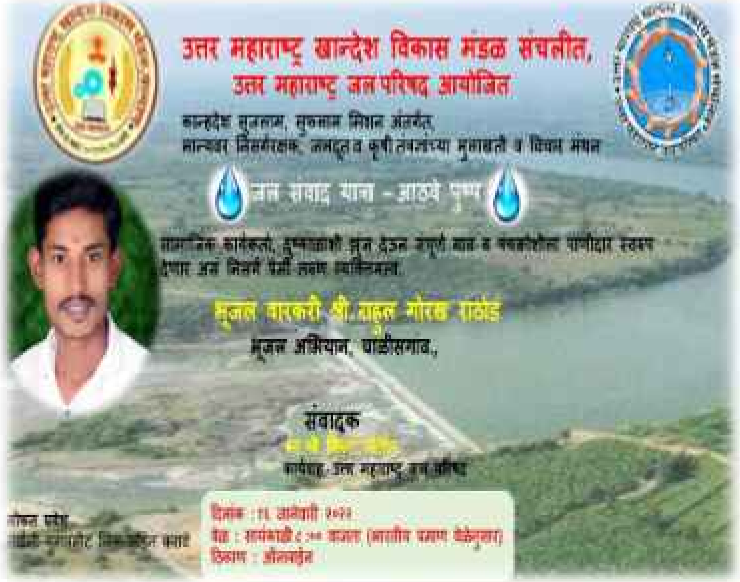

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

उत्तर महाराष्ट्र जल परिषद दोंडाईचा येथे संपन्न

तापी बुराई जल संघर्ष समिती आयोजित जल परिषद आज दोंडाईचा येथे बऱ्याच मान्यवरांच्या उपस्थितीत संपन्न झाली

पुण्य नगरी

जामफळमुळे शिंदखेडा तालुक्यात चमत्कार घडणार!

डॉ.हेमंतराव देशमुख; तापी बुराई जल संघर्ष समितीची बैठक

यांची होती उपस्थिती

Dhule_ Edition
Jan 15, 2024 Page No. 8

आपला महाराष्ट्र

दोंडाईचात उत्तर महाराष्ट्र जल परिषद

प्रकाशा बुराई योजनेसाठी केंद्र, राज्य सरकारकडून संयुक्तिक प्रयत्नांची गरज : माजी मंत्री डॉ.हेमंत देशमुख यांचे आवाहन

दोंडाईचात उत्तर महाराष्ट्र जल परिषद

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

जलपरिषदेतील सूर : उत्तर महाराष्ट्राच्या समृद्धतेसाठी एकमेव रामबाण उपाय, विविध ठराव मंजूर

‘नार-पार’चे पाणी गिरणा खोऱ्यात वळवा

जलपरिषदेतील महत्त्वपूर्ण ठराव

असे व्हावे जलव्यवस्थापनाचे नियोजन

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

दिनदर्शिका २०२४ - खान्देश जल संस्कृती दर्शन :

जामनेर येथे खान्देश साहित्य संमेलनाचे दीपप्रज्वलन करून उद्घाटन करताना बी. एन. चौधरी, अजय बिरारी, डी. डी. पाटील, सीमा बागुल आदी.
(छाया : मोहन सारस्वत)

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

फेब्रुवारी-२०२४

खान्देशातील अभिनव फड सिंचन पद्धत

एप्रिल-२०२४

जून-२०२४

तापी खोरे : जलसिंचन प्रकल्प एक दृष्टीक्षेप

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

जुलै-२०२४

निम्हारीपाडा प्रकल्प

पावसाळ्यात धबधबा आणि उन्हाळ्यात पाण्याची वानवा! (पूर्वार्ध)

ऑगस्ट-२०२४

सप्टेंबर-२०२४

मा. तात्यासाहेबांचा अभिनव प्रयोग नदी नांगरणी

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

ऑक्टोबर-२०२४

खान्देशातील जनतेला आणि नेत्यांना, पाणी जीवन आहे का ?

जीवन पाणि आहे, उमगतलेलंच दिसत नाही

पाडळसरे प्रकल्प खान्देशवासीयांसाठी एक मृगजळ...?

नोव्हेंबर-२०२४

खान्देशसाठी जलसंजिवनी नार पार दमणगंगा

हाबाडाचिन (लोककथा)

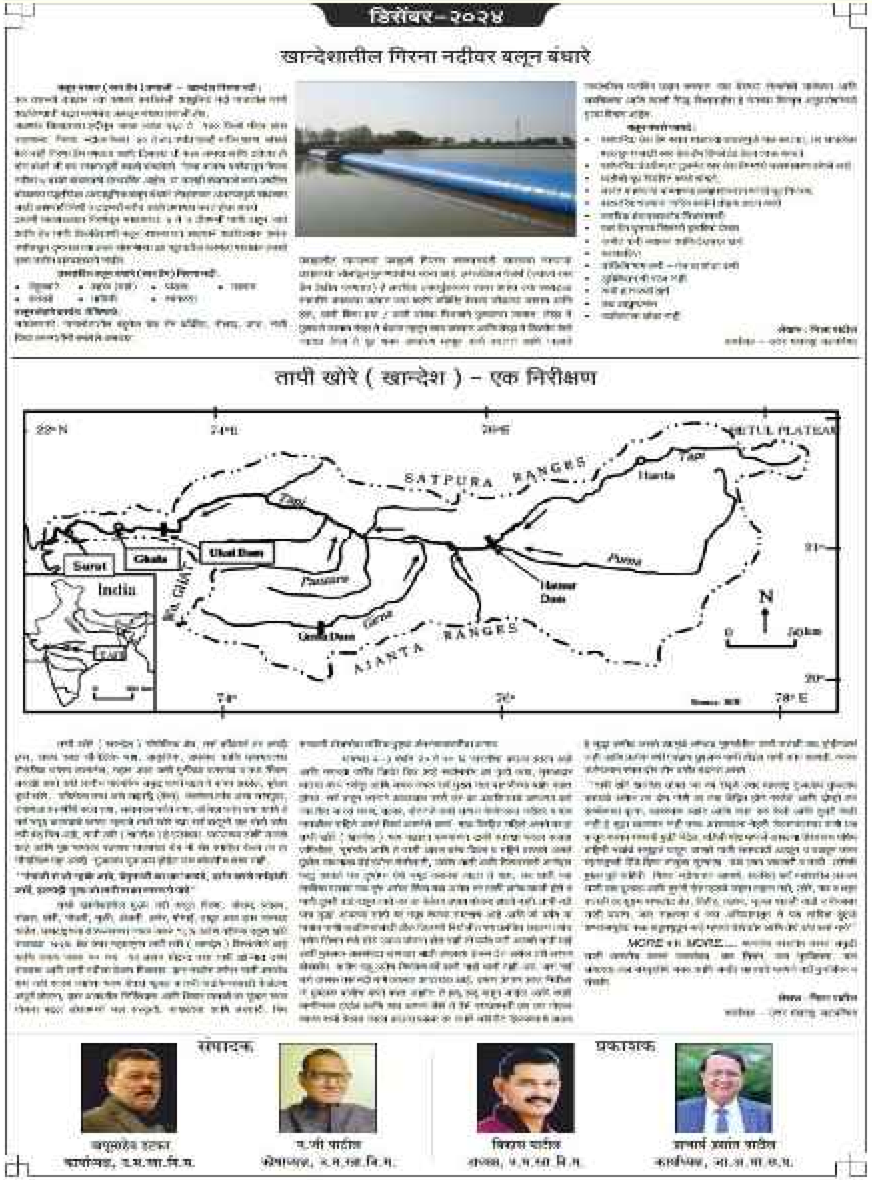

डिसेंबर-२०२४

खान्देशातील गिरना नदीवर बलून बंधारे

तापी खोरे (खान्देश) – एक निरीक्षण

संपादक

प्रकाशक

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

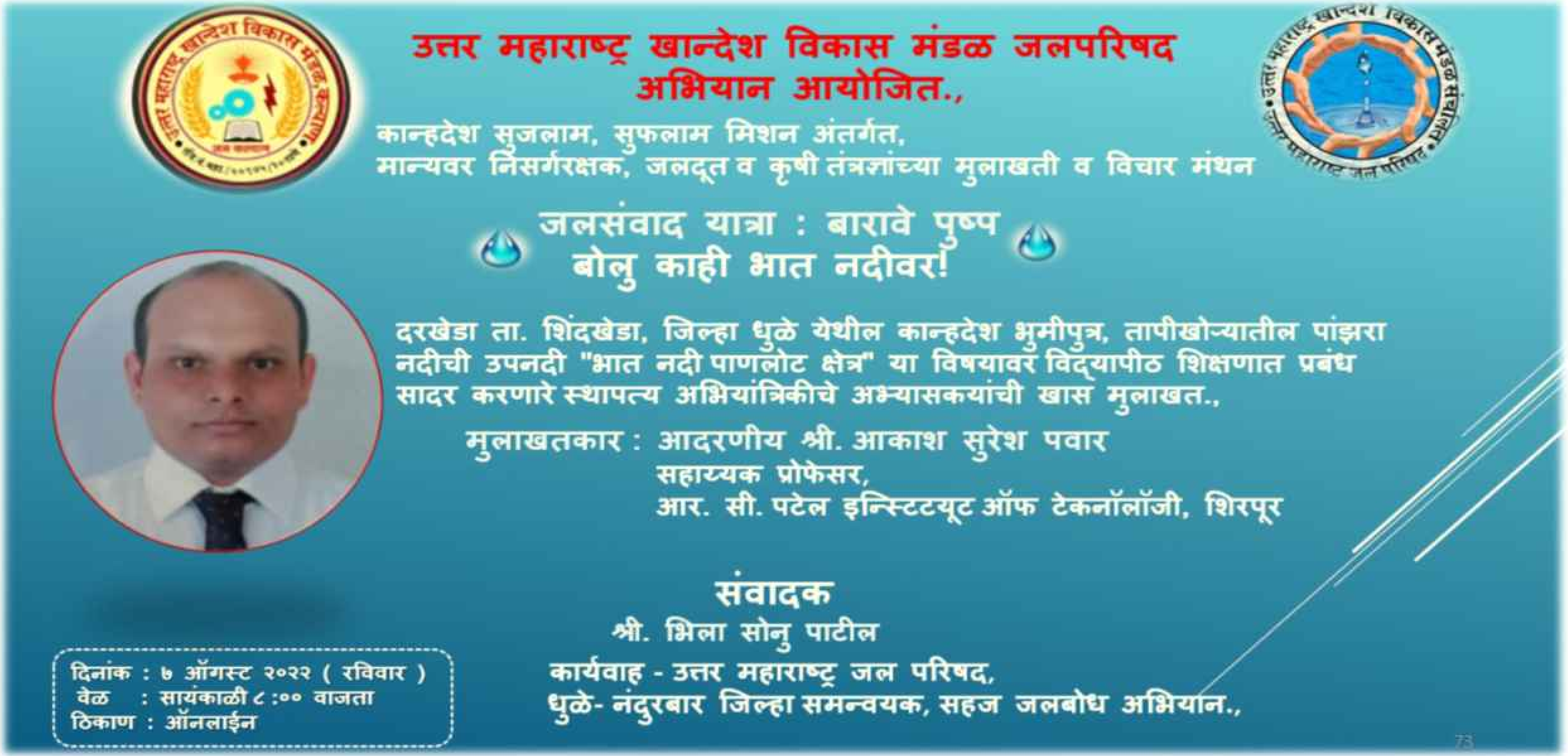

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

भात नदी खोरे :

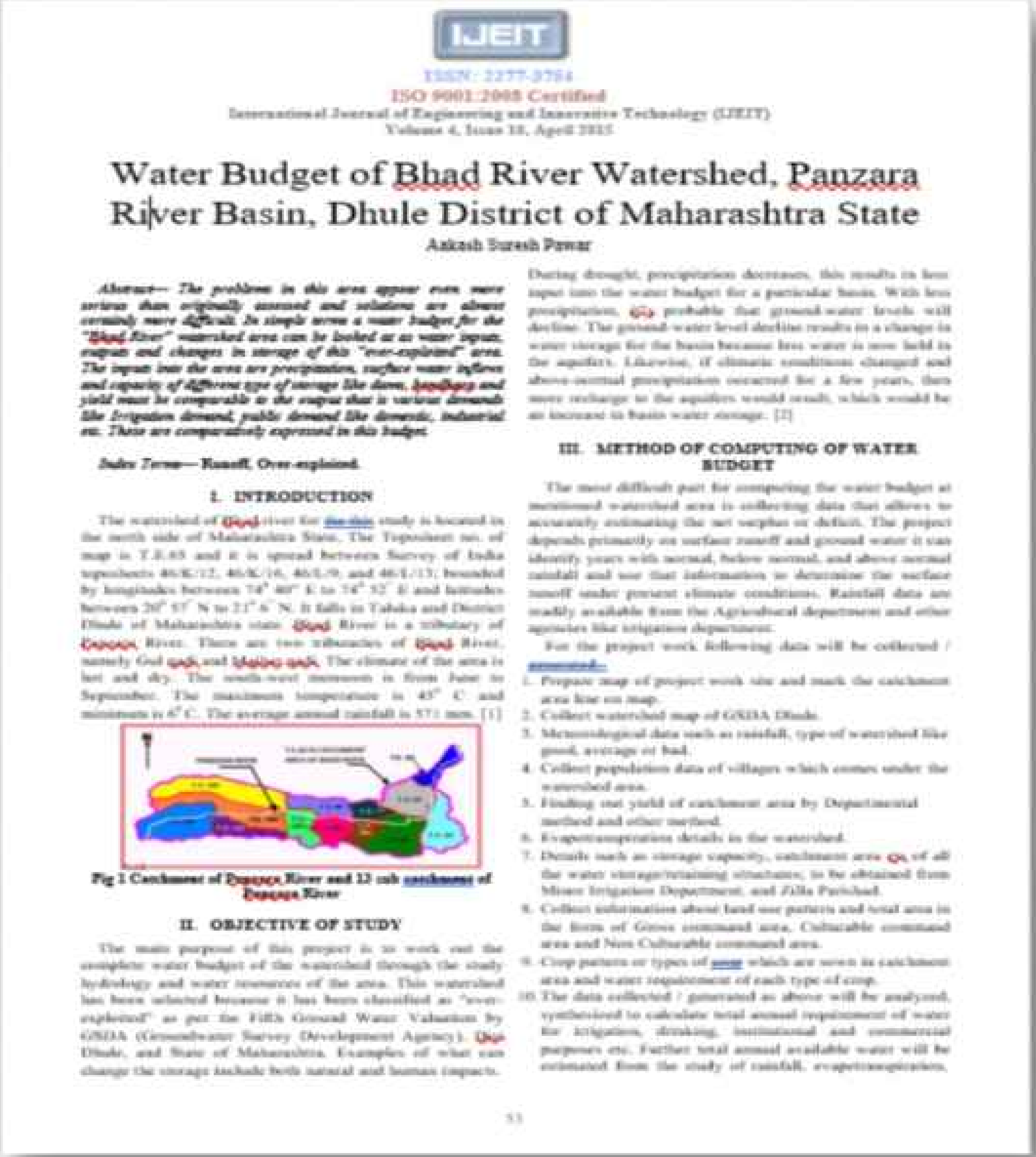

IJEIT
ISSN: 2277-3754
ISO 9001:2008 Certified
International Journal of Engineering and Innovative Technology (IJEIT)
Volume 4, Issue 10, April 2015

Water Budget of Bhad River Watershed, Panzara River Basin, Dhule District of Maharashtra State

Aakash Suresh Pawar

Index Terms— Runoff, Over-exploited.

I. INTRODUCTION

Fig 1 Catchment of Panzara River and 12 sub catchments of Panzara River

II. OBJECTIVE OF STUDY

III. METHOD OF COMPUTING OF WATER BUDGET

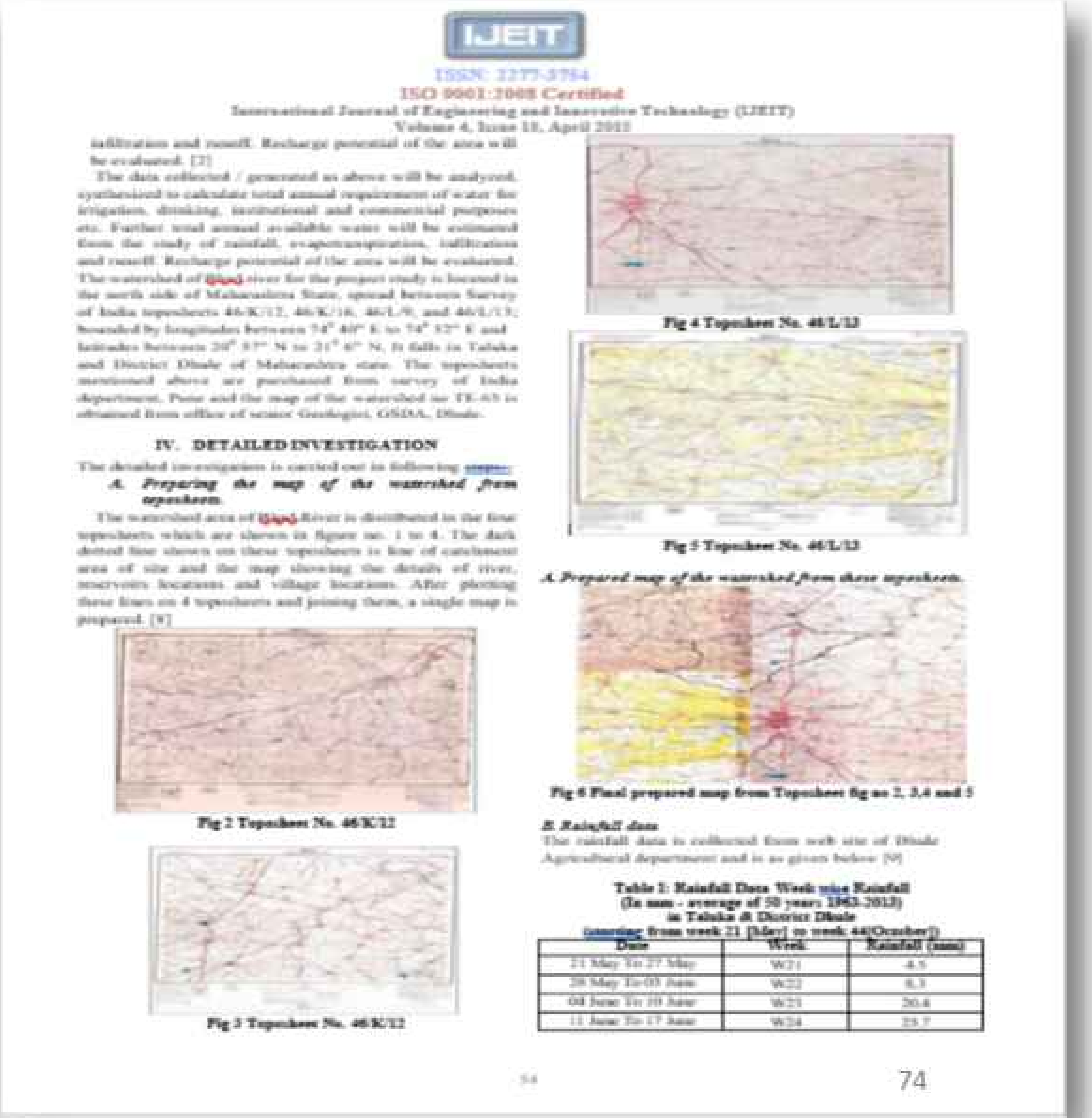

IJEIT
ISSN: 2277-3754
ISO 9001:2008 Certified
International Journal of Engineering and Innovative Technology (IJEIT)
Volume 4, Issue 10, April 2015

IV. DETAILED INVESTIGATION

A. Preparing the map of the watershed from toposheets.

Fig 2 Toposheet No. 46/K/12

Fig 3 Toposheet No. 46/K/12

Fig 4 Toposheet No. 46/L/13

Fig 5 Toposheet No. 46/L/13

A. Prepared map of the watershed from these toposheets.

Fig 6 Final prepared map from Toposheet fig no 2, 3,4 and 5

B. Rainfall data

Table 1: Rainfall Data Week wise Rainfall (In mm - average of 50 years 1963-2013) in Taluka & District Dhule (starting from week 21 (May) to week 44(October))

Date	Week	Rainfall (mm)
21 May To 27 May	W21	4.5
28 May To 03 June	W22	8.3
04 June To 10 June	W23	20.4
11 June To 17 June	W24	23.7

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

भात नदी खोरे :

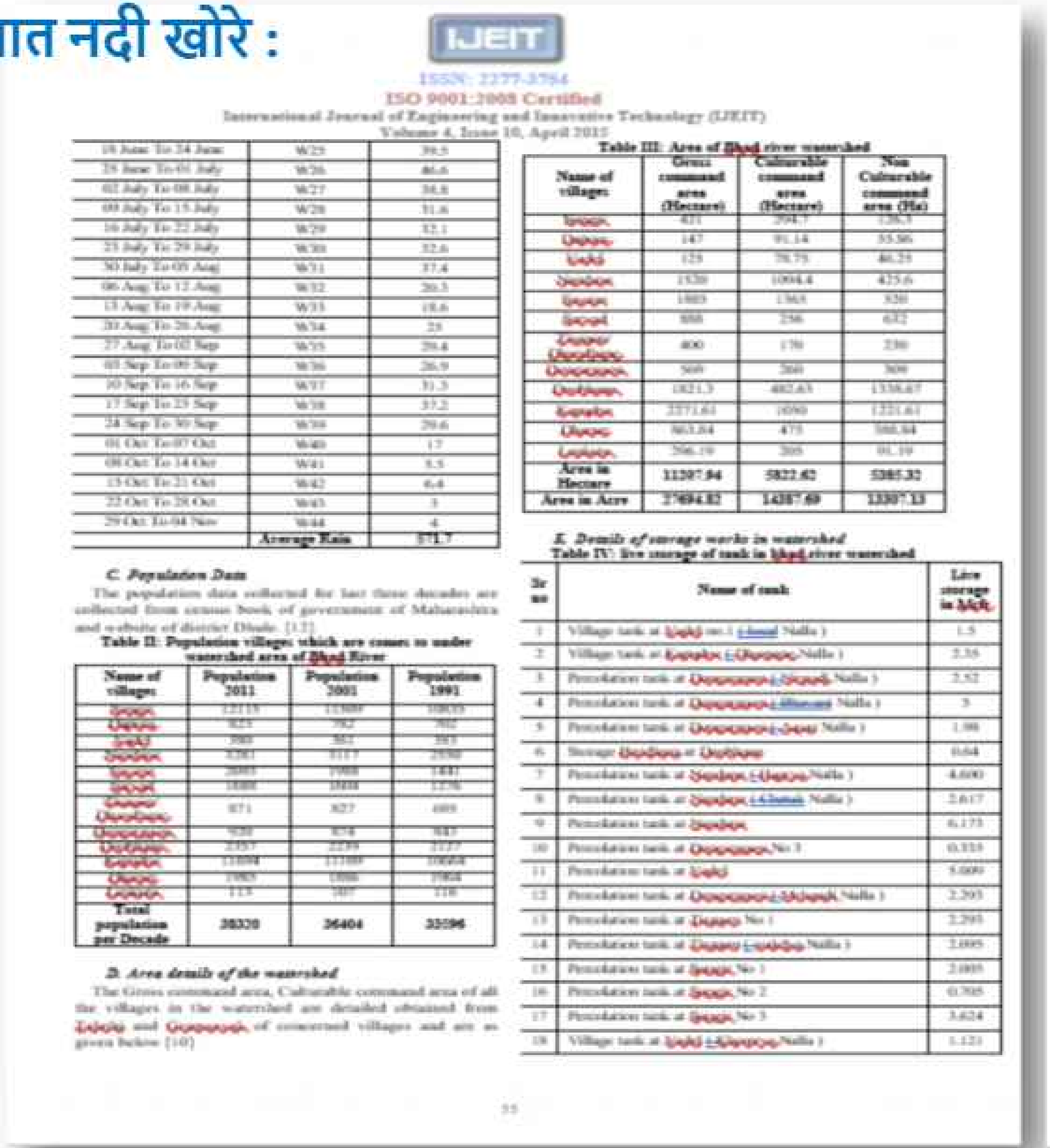
IJEIT

ISSN: 2277-3754

ISO 9001:2008 Certified

International Journal of Engineering and Innovative Technology (IJEIT)

Volume 4, Issue 10, April 2015

Table III: Area of Bhad river watershed

C. Population Data

Table II: Population villages which are comes to under watershed area of Bhad River

D. Area details of the watershed

E. Details of storage works in watershed

Table IV: live storage of tank in Bhad river watershed

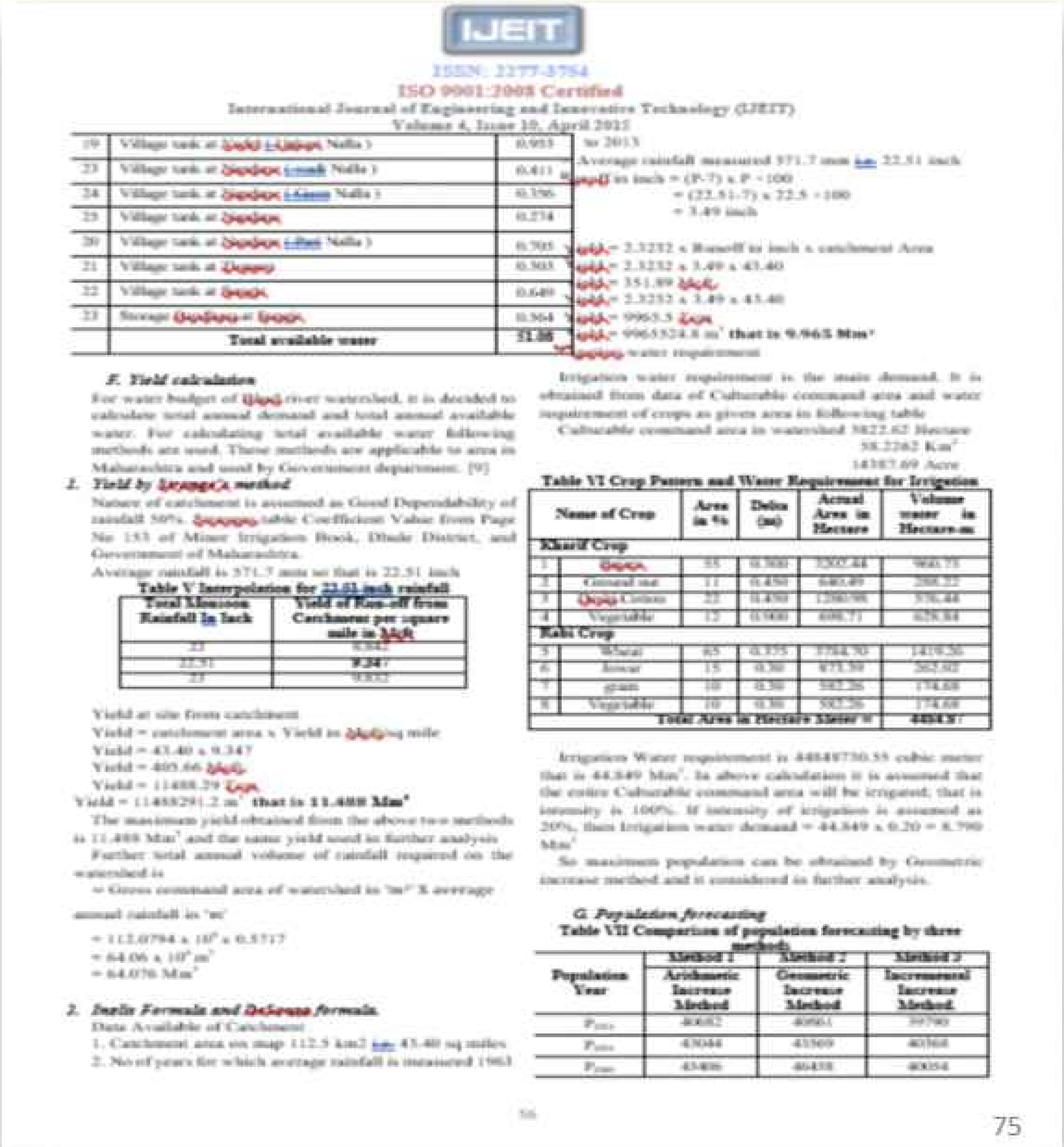
IJEIT

ISSN: 2277-3754

ISO 9001:2008 Certified

International Journal of Engineering and Innovative Technology (IJEIT)

Volume 4, Issue 10, April 2015

F. Yield calculation

1. Yield by Strange's method

Table V Interpolation for 22.51 inch rainfall

2. Inglis Formula and DeSouza formula.

Table VI Crop Pattern and Water Requirement for Irrigation

G. Population forecasting

Table VII Comparison of population forecasting by three methods

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

भात नदी खोरे :

IJEIT

ISSN: 2277-3754
ISO 9001:2008 Certified
International Journal of Engineering and Innovative Technology (IJEIT)
Volume 4, Issue 10, April 2015

Table IX Comparison of annual available water and future demand:

Year	2011	2021	2031	2041
Annual runoff (Mm³)	11.488	11.488	11.488	11.488
Irrigation demand (Mm³)	44.849	44.849	44.849	44.849
Public Demand (Mm³)	2.308	2.461	2.624	2.798
Total annual demand (Mm³)	47.157	47.310	47.473	47.647
Irrigation demand assume intensity of irrigation as 20% (Mm³)	8.970	8.970	8.970	8.970
Irrigation demand assume intensity of irrigation as 20% (Mm³)	11.278	11.431	11.594	11.768

V. RESULTS AND DISCUSSION

Table VIII Surface Available Water on watershed

Particulars	Cubic meter (Mm3)	Mcft
Maximum yield water on watershed area	11.488	405.66
Available water in all existing reservoirs	1.448	51.08

VI. CONCLUSION AND FUTURE SCOPE

IJEIT
ISSN: 2277-3754
ISO 9001:2008 Certified
International Journal of Engineering and Innovative Technology (IJEIT)
Volume 4, Issue 10, April 2015

REFERENCES

AUTHOR BIOGRAPHY

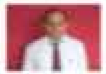

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

बोलू काही भात नदीवर!

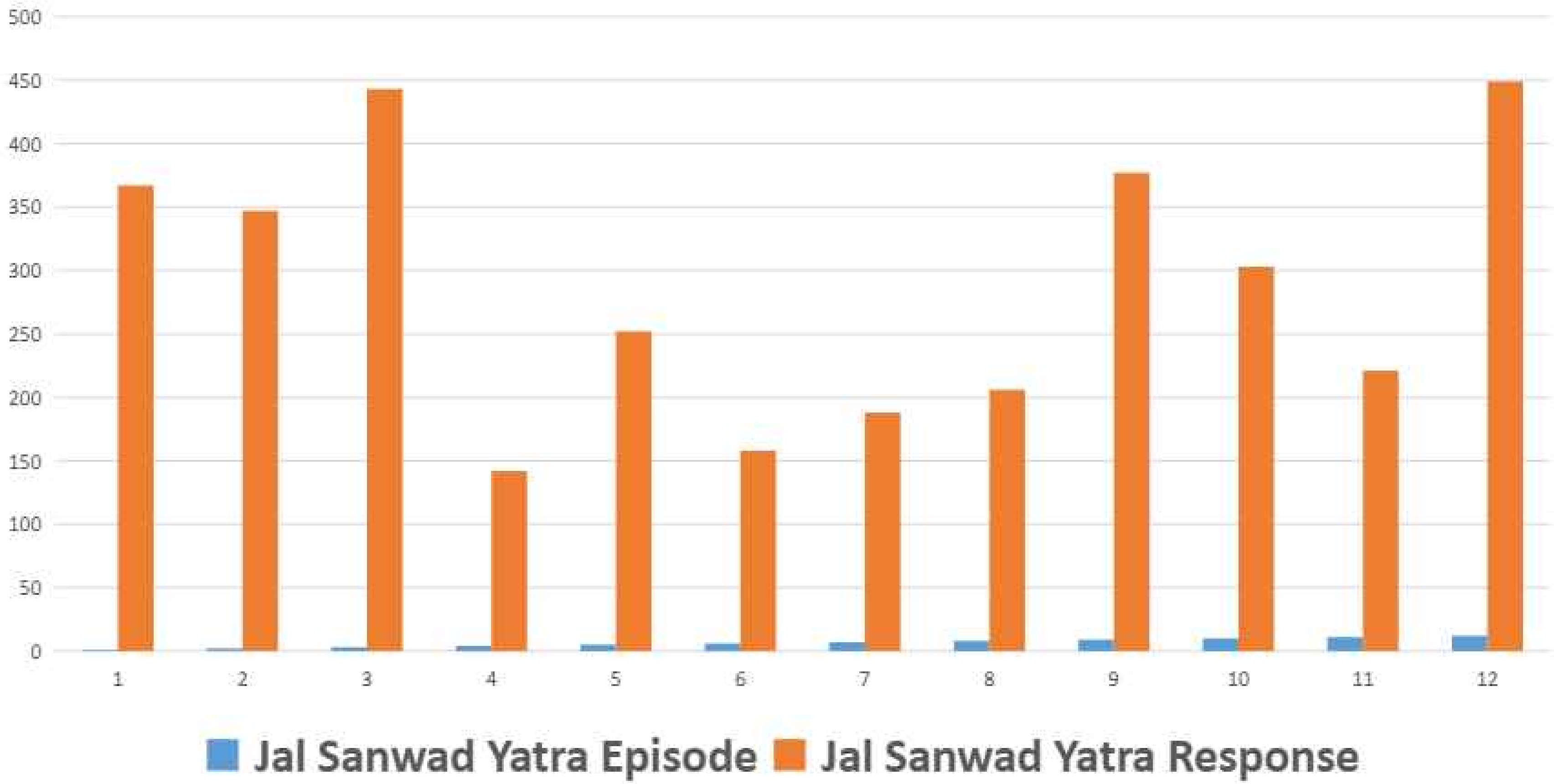

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

सरकारी यंत्रणे मार्फत प्राप्त अहवाल : भात नदी, जिल्हा धुळे

- गावाचा नागरी क्षेत्राची कुटुंब संख्या लोकसंख्या
- पाणी टंचाईग्रस्त गावे / वार्ड (ट्रॅंकर ने पाणी पुरवठा)
- पूरप्रवण क्षेत्रातील गावे
- पर्जन्य मान - मंडळ निहाय
- नदी काठाच्या / नदी परिसरातील उद्योग निहाय व गाव निहाय नाव
- नद्यांच्या प्रदूषणाचा अहवाल
- नदी खोरे पीक पेरणी आणि क्षेत्र अहवाल गाव निहाय
- नदीवरील पाझर तलाव आणि साठवण तलाव
- नदीवरील प्रकल्प
- नदीवरील मत्स्य व्यवसाय
- भूजल अहवाल पाणलोट निहाय
- नद्यांचे नकाशे (टोपोशीट)
- पर्यटन स्थळे, धार्मिक स्थळे / नदी काठचे
- मल जल निस्सारणाची माहिती
- BMC स्थापित झालेल्या ग्राम पंचायती

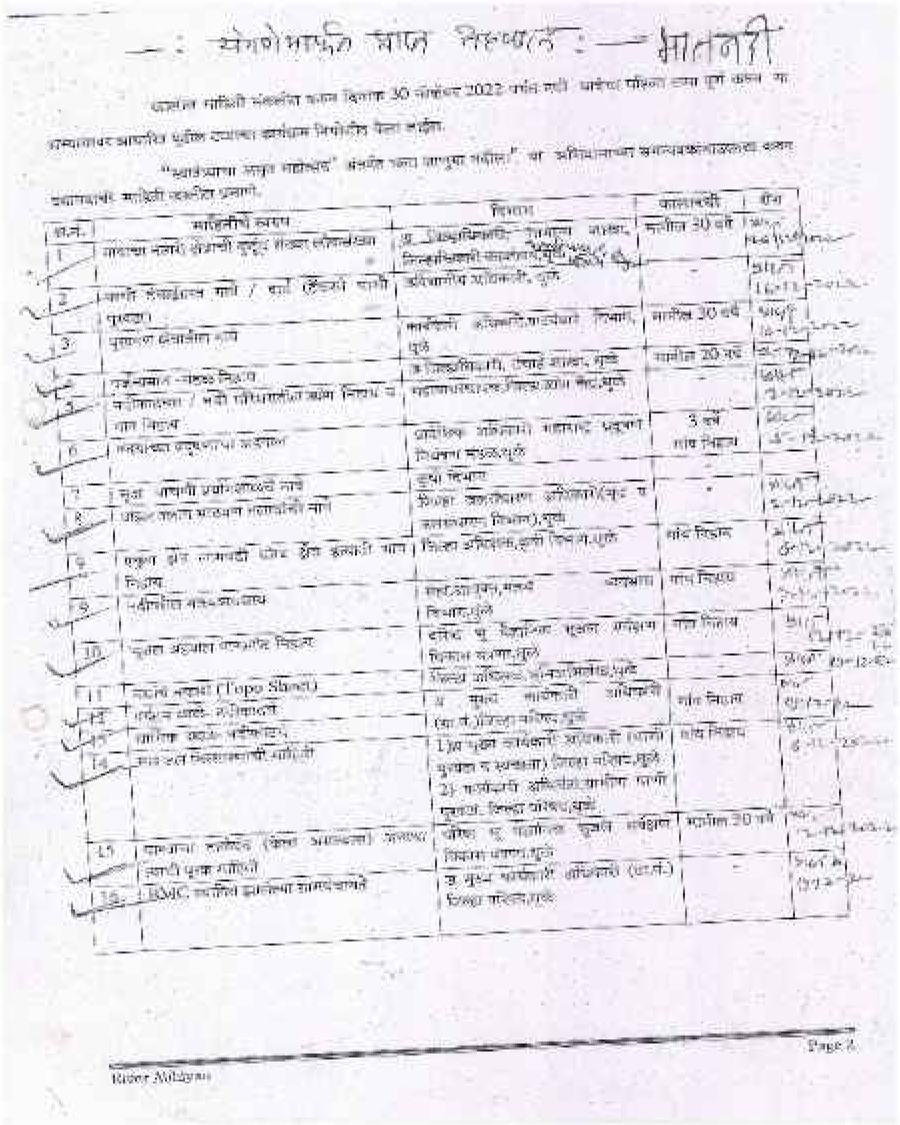

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

महाराष्ट्र शासन
वनविभाग
उप वनसंरक्षक (प्रा.), धुळे वनविभाग, धुळे यांचे कार्यालय
राममनोहर लोहिया मार्ग, लेनिन चौक, धुळे 424 001, ISO 9001:2015.
दूरध्वनी - 02562-246511 ईमेल- [illegible]

जा.क्र.व/संकिर्ण/River Abhiyan/438 /2022-23 धुळे 424 001. दिनांक : 29/12/2022

ज्ञापन

विषय :- "स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव" अंतर्गत चला जाणुया नदीला" या अभियानाची माहिती प्राप्त करून घेवून समन्वयक यांना देणे बाबत..

संदर्भ :- 1) महाराष्ट्र शासन पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग शा.नि.क्र.संकिर्ण 8222/प्र.क्र.276/सां.का.4 दिनांक 14 ऑक्टोबर 2022.
2) महाराष्ट्र शासन पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग शा.नि.क्र. संकिर्ण 8222//प्र.क्र.276/सां.का.4,दि.29 नोव्हेंबर 2022 शुध्दीपत्रक
3) या कार्यालयाचे जा.क्र.अ/संकिर्ण/River Abhiyan/2657/2022-23 धुळे दि.9-11-2022.

"स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव" अंतर्गत चला जाणुया नदीला" या अभियानासाठी जिल्हास्तरीय समिती स्थापन करण्यात आली आहे. या अभियाना अंतर्गत धुळे जिल्ह्यातील भात नदीची निवड करण्यात आलेली आहे. त्यानुसार उपरोक्त संदर्भिय क्र.3 अन्वये संबंधीत यंत्रणा यांचेमार्फत माहिती मागविण्यात आलेली होती.

त्यानुसार सदर माहिती या विभागास प्राप्त झालेली आहे. त्याप्रमाणे भात नदीचे समन्वयक यांना या पत्रान्वये माहिती पुरविण्यात येत आहे.

सोबत : संदर्भानांकित प्राप्त अहवाल झेरॉक्स प्रत.

(नितीन कुमार सिंग) भा.व.से.
उपवनसंरक्षक (प्रा.) धुळे वनविभाग,धुळे तथा
"स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव" अंतर्गत चला जाणुया नदीला" अभियान
सदस्य सचिव जिल्हास्तरीय समिती,धुळे.

प्रति.
श्री. [illegible] पाटील व श्री.उमेश [illegible] पाटील, (भात नदी समन्वयक)
द्वारा, [illegible]
[illegible] चौक, [illegible].
ता.जि.धुळे
भ्रमणध्वनी क्र.9850198421.

2

भात नदी

धुळे पाटबंधारे विभाग, धुळे
[illegible], धुळे - 424001
फोन न.(02562) 279395 फॅक्स न. (02562) 276996
Email- [illegible]

जा.क्र./धुपावि/ नेवा/ 08 ६४३/2022 दिनांक — 16/12/2022

प्रति.
उपवनसंरक्षक (प्रा)धुळे वनविभाग,धुळे तथा
सदस्य सचिव जिल्हास्तरीय समिती धुळे

विषय :- "स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव" अंतर्गत "चला जाणुया नदीला" या अभियानासाठी जिल्हास्तरीय समितीची बैठक बाबत..

संदर्भ :- 1. उपवनसंरक्षक (प्रा)धुळे वनविभाग,धुळे तथा सदस्य सचिव जिल्हास्तरीय समिती धुळे यांचे पत्र जा.क्र. अ/संकिर्ण/ River Abhiyan /211/दि.13.12.2022
2.महाराष्ट्र शासन पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग शा.नि.क्र.संकीर्ण 8222/प्र.क्र.276/सां.का.4दि.14.10.2022

उपरोक्त संदर्भीय शासन निर्णयान्वये "स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव" अंतर्गत "चला जाणुया नदीला" या अभियानाच्या अंमलबजावणीकामी अभियानातील उद्दिष्टांशी संबंधीत परिशिष्ट 1 मधील अ.क्र.101 मधील भात नदीची या विभागाशी संबंधित असलेली माहिती सोबत सादर करण्यात येत आहे.

हे आपणास माहितीसाठी व पुढील कार्यवाहीसाठी सविनय सादर

(एस.एम.[illegible])
कार्यकारी अभियंता
धुळे पाटबंधारे विभाग,
धुळे.

सोबत :- 1. धुळे जिल्हा दर्शक नकाशा
2. भात नदीवरील सोनवद म.प्र.दर्शक नकाशा
3. भात नदीवरील देवभाने ल.प्र.दर्शक नकाशा
4. तापी खोरे दर्शक नकाशा
5. भात नदीवरील सोनवद म.प्र.ठळक वैशिष्टये
6. भात नदीवरील देवभाने ल.प्र. ठळक वैशिष्टये
7. भात नदीसंबंधी पुरेसा माहिती
8. [illegible]
9. [illegible]

प्रत :- मा.जिल्हाधिकारी धुळे यांना माहितीसाठी सविनय सादर
प्रत :- मा.अधिक्षक अभियंता व प्रशासक, लाक्षेविप्रा, जळगांव यांना माहितीसाठी सविनय सादर

20 DEC 2022

3

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

❖ गावाचा नागरी क्षेत्राची कुटुंब संख्या लोकसंख्या

जिल्हा परिषद,धुळे
(ग्रामपंचायत विभाग)

ई-मेल-dy.ceo.vpgadhule@gmail.com

जा.क्र.[illegible]/832 /2022

दिनांक 21/12/2022

प्रति,
मा.[illegible]
[illegible],धुळे

विषय- स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव अंतर्गत "चला जाणूया नदीला" अभियानासाठी भात नदीवरील गावांची लोकसंख्येची माहिती सादर करणेबाबत

संदर्भ: [illegible]/River Abhiyan 2657/2022 दि.9/11/2022

उपरोक्त संदर्भिय विषयानुसार स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव अंतर्गत "चला जाणूया नदीला" अभियान [illegible] धुळे जिल्ह्यातील भात नदीची निवड करण्यात आलेली आहे. [illegible] 1 ते 7 व [illegible] सदर गावांची 1991 ते सन 2022 ची लोकसंख्या [illegible] माहिती [illegible] विनंती.

अ.क्र.	गावाचे नाव	सन 1991लोकसंख्या	सन 2001 लोकसंख्या	सन 2011 लोकसंख्या	सन 2022 लोकसंख्या
1	पडेल (उगम)	403	458	867	1089
2	[illegible]	695	871	1339	1657
3	[illegible]	843	920	1072	1347
4	[illegible]	2127	2357	2637	3313
5	[illegible]	10664	11694	12877	16184
6	धनूर	1964	1985	2024	2461
7	लोणकुटे	116	113	164	207
8	[illegible]	1025	1140	1270	1596

26 DEC 2022

उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी (ग्रा.पं.)
जिल्हा परिषद,धुळे

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

❖ पाणी टंचाईग्रस्त गावे / वार्ड
(ट्रॅकर ने पाणी पुरवठा)

सहा. जिल्हाधिकारी धुळे उपविभागीय अधिकारी धुळे, भाग धुळे यांचे कार्यालय (५६)
प्रशासकीय संकुल, जुने जिल्हाधिकारी कार्यालय, धुळे (महाराष्ट्र)

ई-मेल:- sdodhule@gmail.com   दुरध्वनी:- ०२५६२-२८८०९९

क्रमांक/टंचाई/कावि/६०३७/२०२२ धुळे   दिनांक:- १६/१२/२०२२

प्रति,
उप वनसंरक्षक (प्रा.), धुळे वनविभाग धुळे तथा
स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव अंतर्गत चला जाणुया अभियान
सदस्य सचिव जिल्हास्तरीय समिती धुळे

विषय :- स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव अंतर्गत चला जाणुया नदीला या अभियानासाठी जिल्हास्तरीय समिती स्थापनेबाबत.

संदर्भ :- १) आपलेकडील पत्र जा.क्र.अ/संकिर्ण/River Abhiyan/२६५७/२०२२-२३ दि.०९/१२/२०२२
२) तहसिलदार धुळे ग्रामीण यांचेकडील पत्र क्र./टंचाई/कावि/१०९१/२०२२ दि. १२/१२/२०२२

उपरोक्त संदर्भीय पत्रान्वये कळविण्यात येते की, स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव अंतर्गत चला जाणुया नदीला या अभियानासाठी जिल्हास्तरीय समिती स्थापन करण्यात आली असून या अभियाना अंतर्गत भात नदीची निवड करण्यात आलेली आहे. त्याअनुषंगाने भात नदीबद्दल सुक्ष्म माहिती संकलीत करण्याचे निर्देश मा. जिल्हाधिकारी यांनी दिलेले असून पाणी टंचाई ग्रस्त गावे / वार्ड (टँकरने पाणी पुरवठा करणे) याबाबतची माहिती मागविण्यात आलेली आहे.

त्याअनुषंगाने धुळे तालुक्यातील भात नदीच्या काठावर असलेले वडेल, सिमगांव, बहाळे, देवभाने, कापडणे, धनुर, लोणकुटे व डोंगरगांव इत्यादी गावे येत असून सदर गावांसाठी सन २०१६-१७ ते आजपर्यंतचे अभिलेख पाहिले असता मौजे कापडणे ता.धुळे हे गांव वगळता उक्त नमुद गावांना पाणी टंचाई नसल्याने कोणत्याही उपाययोजना राबविण्यात आलेल्या नाहीत. तथापि मौजे कापडणे या गावी सन २०१९ मध्ये पाणी टंचाई निवारणार्थ चार टँकरद्वारे पाणी पुरवठा करण्यात आलेला आहे. हे आपल्या माहितीस्तव.

सोबत — पाणी टँकर आदेशाची छायांकित प्रत.

16 DEC 2022

(तृप्ती धोडमिसे) भा.प्र.से
सहा जिल्हाधिकारी तथा
उपविभागीय अधिकारी,
धुळे भाग, धुळे

❖ पूरप्रवण क्षेत्रातील गावे

(३)

नदीची पूररेषा माहिती

या विभागामार्फत धुळे तालुक्यातील (जि. धुळे) वाहणाऱ्या भात नदीच्या पूर अभ्यासास सक्षम स्तरावरून मान्यता प्राप्त झालेली असून पूररेषेचे नकाशे विभागीय कार्यालयात तपासणीकरिता मेलद्वारे सादर केलेले आहे. सद्यस्थितीत सदर नदीचे महत्तम पूररेषा (Red line) व पूररेषा (Blue line) चे नकाशे मंजुरीच्या कार्यवाहीस्तव विभागीय कार्यालयास सादर करण्यात आलेले आहे. त्यास अनुसरून सदर पूर व पूररेषा याबाबत प्रत्यक्ष स्थळ तपासणी करून सदर पूर अभ्यास बरोबर असल्याची खातरजमा करून पूररेषा आखणीचे नकाशे अंतिम करून मंजुरीसाठी विभागीय स्तरावरून पाठविण्याची कार्यवाही प्रगतीपथावर आहे.

6

❖ पर्जन्य मान - मंडळ निहाय

महाराष्ट्र शासन
जिल्हाधिकारी कार्यालय, धुळे
महसूल (टंचाई) शाखा

दुरध्वनी क्रमांक 02562-288711,12, 13 ई-मेल:- [illegible]@gmail.com
क्र. म/कक्ष/2/टंचाई/कावि/ 357 /2022 दि. 5 /11/2022

प्रति,
उपवनसंरक्षक (प्रा.) धुळे वनविभाग, धुळे तथा
"स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव" अंतर्गत चला जाणुया नदीला" अभियान
सदस्य सचिव जिल्हास्तरीय समिती, धुळे

विषय :- "स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव" अंतर्गत चला जाणुया नदीला" या अभियानासाठी जिल्हास्तरीय समिती स्थापन बाबत.

संदर्भ :- आपलेकडील पत्र क्र. [illegible]/River Abhiyan/[illegible]/२०२२-२३ दि. [illegible]

उपरोक्त संदर्भीय पत्रान्वये "स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव" अंतर्गत चला जाणुया नदीला" या अभियानांतर्गत धुळे जिल्ह्यातील [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] Excel file आपले कार्यालयाच्या ई-मेल [illegible]@gmail.com वर पाठविली जात आहे. [illegible]

(संजय गायकवाड)
निवासी उपजिल्हाधिकारी
जिल्हाधिकारी कार्यालय, धुळे

Scanned by CamScanner

❖ पर्जन्य मान - मंडळ निहाय

[illegible]

Jun		Jul			Aug			Sept		
Actual Rainfall	% To Normal	Normal Rainfall	Actual Rainfall	% To Normal	Normal Rainfall	Actual Rainfall	% To Normal	Normal Rainfall	Actual Rainfall	% To Normal
146.3	120.2	153.4	197.1	128.5	126.1	229.5	182.0	114.4	336.7	294.1
87.9	70.8	153.4	171.6	111.0	126.1	181.3	149.3	114.4	285.5	249.0
91.5	73.5	153.4	155.9	101.2	126.1	172.8	137	114.4	455.2	397.0
136.5	111.8	153.4	218.6	142.4	120.1	145.1	119.1	114.4	335.8	293.5
80.1	64.5	153.4	117.6	76.7	126.1	193.7	153.0	114.4	118.8	102.1
122.1	98.3	153.4	182.5	119	126.1	172	136.4	114.4	214.9	187.6
82.2	65.7	153.4	256.8	166.8	126.1	131.8	104.5	114.4	188.9	165.1
169.0	136.0	153.4	199	129.7	126.1	228	180.8	114.4	367.4	321.2
72.6	58.5	153.4	197.1	128.5	126.1	210.5	166.9	114.4	238.5	208.5
76.2	61.4	153.4	224.1	146.1	126.1	196.2	155	114.4	233.8	204.2
92.5	74.7	153.4	233.6	152.2	126.1	159.4	126.7	114.4	131.4	114.9
35.9	28.8	153.4	194.9	126.7	126.1	96.1	76.2	114.4	91.8	80.2
100	80.5	153.4	196.3	128	126.1	177.1	140.4	114.4	249.9	218.5
113	96	141.4	309	218.5	104.5	224.4	214.5	102.7	156.3	152.2
182.6	155.1	141.4	310.2	226.7	104.5	207.9	198.7	102.7	232.7	226.6
134.3	114.1	141.4	240.4	170	104.5	197.2	188.5	102.7	138.9	135.3
73.5	62.5	141.4	179.7	127.1	104.6	156	149.1	102.7	118	114.9
73.5	62.5	141.4	179.7	127.1	104.6	156	149.1	102.7	118	114.9
69.4	59	141.4	446.0	316.1	104.6	149.2	142.6	102.7	194	186.9
152.2	129.3	141.4	265.7	187.9	104.6	204.5	195.5	102.7	194.7	189.1
132.7	112.7	141.4	526.6	374.0	104.6	350.1	334.7	102.7	244.6	238.4
140.9	119.7	141.4	418.8	297	104.6	278.1	265.9	102.7	234	227.8
140.1	119	141.4	306.6	216.8	104.6	169.1	161.7	102.7	186.2	181.5
121.5	103.3	141.4	319.6	226	104.6	209.4	200.2	102.7	182	177.3
137.6	104.7	223.6	144.9	64.7	173.6	188.9	108.8	131.3	210.3	160.1
219.9	167.4	223.6	132.3	69.1	173.6	146.4	84.3	131.3	110.1	83.4
137.7	104.8	223.6	157.0	70.6	173.6	160.6	92.5	131.3	129.8	98.8
105.1	80	223.6	85.3	38.1	173.6	101.7	58.9	131.3	69.2	52.7
100.6	76.7	223.6	107.2	47.9	173.6	118	68	131.3	119.5	91
187.1	142.4	223.6	108.5	48.5	173.6	102.3	58.9	131.3	52.5	40
219.9	167.4	223.6	156.8	70.1	173.6	130.2	75	131.3	146.3	111.3
158.2	120.4	223.6	127.5	57	173.6	134.9	77.7	131.3	120.5	91.8
100.2	97.5	162.1	161.7	99.8	132.9	166.4	125.2	92.7	98.6	106.1
97.3	60.2	162.1	126.4	78	132.9	148.8	112	92.7	131	141.3
36.5	32.3	162.1	177	109.2	132.9	110.7	83.4	92.7	148.1	159.8
70.4	62.4	162.1	124.3	76.7	132.9	137.7	103.6	92.7	136.2	146.9
40.8	36.1	162.1	113.7	68.3	132.9	94.8	71.4	92.7	149.7	161.5
87.4	77.4	162.1	121.3	74.8	132.9	115.7	87.1	92.7	178.1	189.9
70.8	62.7	162.1	125.1	77.2	132.9	123	92.6	92.7	118.2	127.5
93	82.4	162.1	123.6	76.2	132.9	121.5	91.3	92.7	62.5	67.7
56.5	50	162.1	153.9	94.9	132.9	150.7	113	92.7	87.4	94.3
104.5	92.6	162.1	134.5	83	132.9	94.7	71.3	92.7	68.1	73.5
73.3	64.9	162.1	136.1	84	132.9	126.4	95.3	92.7	117.6	126.8

❖ नदी काठाच्या / नदी परिसरातील उद्योग निहाय व गाव निहाय नाव

उद्योग संचालनालय

महाव्यवस्थापक, जिल्हा उद्योग केंद्र, धुळे

[illegible]

731

दिनांक- 02/12/2022

प्रति,

[illegible]

2 DEC 2022

❖ नद्यांच्या प्रदूषणाचा अहवाल

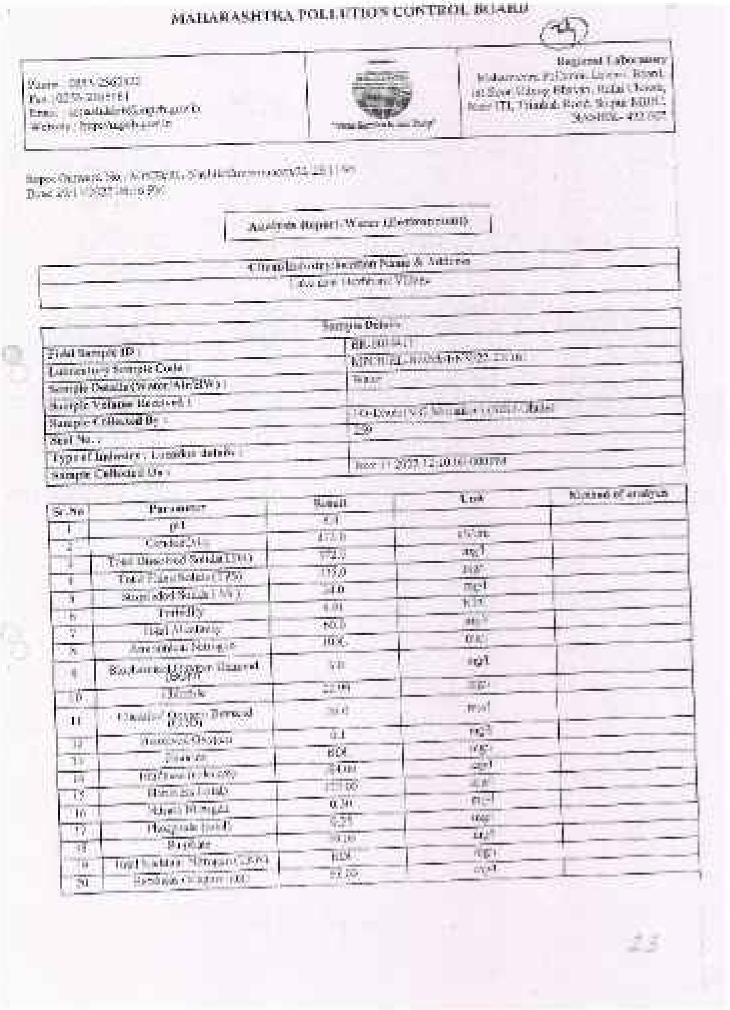
MAHARASHTRA POLLUTION CONTROL BOARD

Bhat River Pollution Level Village Wise gm/l :

- Wadel U/S - 457
- Wadel D/S - 441
- Dhandane / Tisgaon- 480
- Devbhane near lake- 372
- Devbhane D/S - 450
- Kapadane D/S -1632
- Dhanur U/S - 932
- Dhanur D/S - 691
- Sonwad Dam -472
- Dongargaon near Mandal Bridge- 494
- Panzara River Near Mandal Village

TDS Level Chart for Drinking Water

TDS in Water (measured in PPM)	Suitability for Drinking Water
Between 50-150	**Excellent for drinking**
150-250	Good
250-300	Fair
300-500	Poor, not good for drinking

Level of TDS (milligrams per litre)	Rating
Less than 300	Excellent
300 - 600	Good
600 - 900	Fair
900 - 1,200	Poor
Above 1,200	Unacceptable

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

❖ नदी खोरे पीक पेरणी आणि क्षेत्र अहवाल

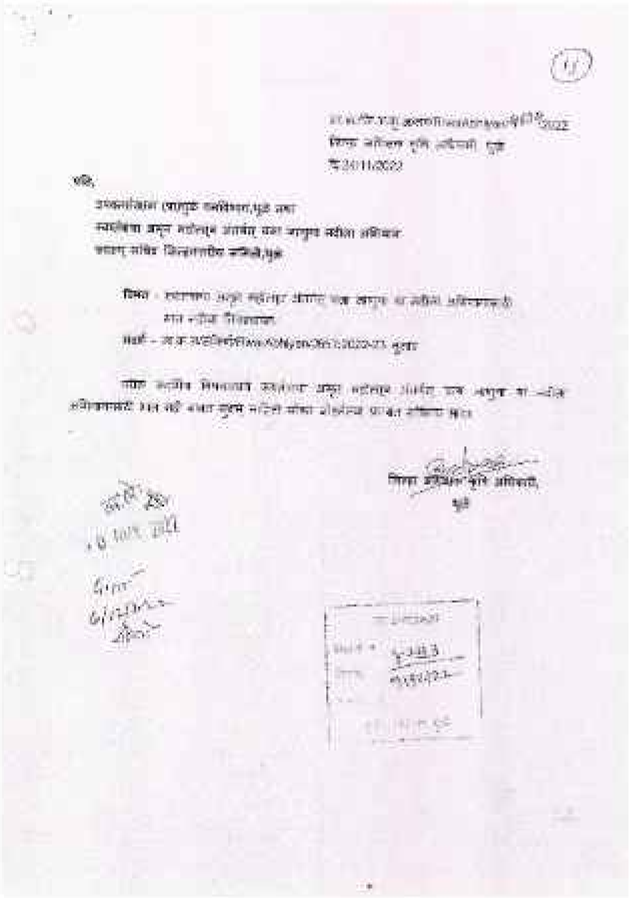

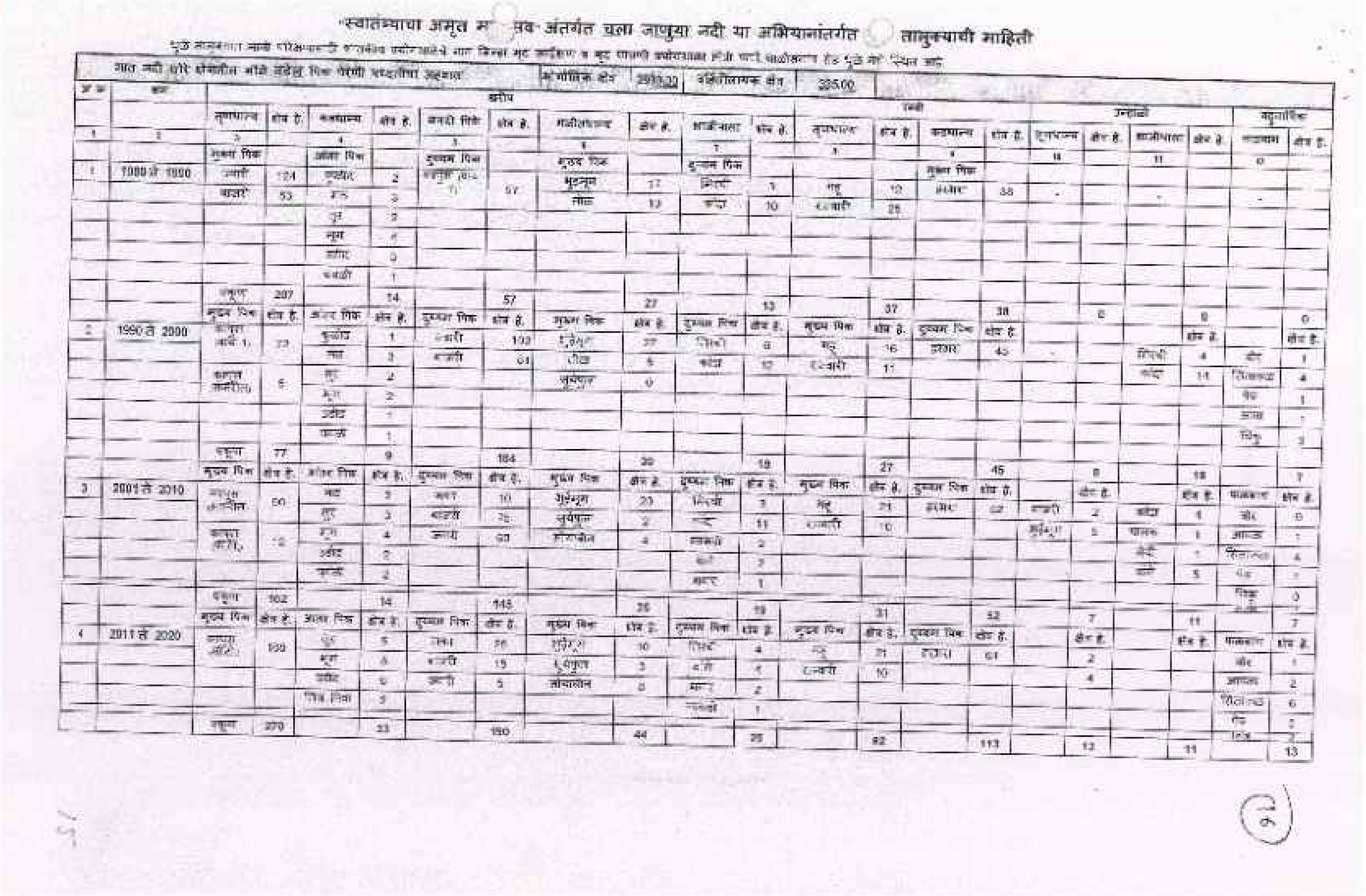

"स्वातंत्र्याचा अमृत म[illegible]त्सव अंतर्गत चला जाणुया नदी या अभियानांतर्गत [illegible] तालुक्याची माहिती"

भात नदी खोरे क्षेत्रातील मागील दशकातील पिक पेरणी पध्दतीचा अहवाल | भौगोलिक क्षेत्र | [illegible] | लागवडीलायक क्षेत्र | 335.00

अ.क्र.	कालावधी	खरीप: तृणधान्य	क्षेत्र हे.	कडधान्य	क्षेत्र हे.	नगदी पिके	क्षेत्र हे.	गळीतधान्य	क्षेत्र हे.	भाजीपाला	क्षेत्र हे.	रब्बी: तृणधान्य	क्षेत्र हे.	कडधान्य	क्षेत्र हे.	उन्हाळी: [illegible]	क्षेत्र हे.	भाजीपाला	क्षेत्र हे.	बहुवार्षिक: फळबाग	क्षेत्र हे.
1	2	3		4		5		6		7		8		9		10		11		12	
1	1980 ते 1990	ज्वारी बाजरी	124 53	[illegible] [illegible] तूर मूग उडीद चवळी	2 3 2 4 0 1	[illegible]	57	भुईमूग तीळ	17 10	मिरची कांदा	3 10	गहू ज्वारी	12 25	हरभरा	38	-		-		-	
		एकूण	207		14		57		27		13		37		38		0		0		0
2	1990 ते 2000	[illegible] [illegible]	72 6	कुळीथ [illegible] तूर मूग उडीद चवळी	1 3 2 2 1 1	ज्वारी बाजरी	103 61	भुईमूग तीळ सूर्यफूल	27 5 0	मिरची कांदा	6 12	गहू ज्वारी	16 11	हरभरा	45	-		मिरची कांदा	4 14	[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] लिंबू	1 4 1 1 3
		एकूण	77		9		164		29		19		27		45		8		18		7
3	2001 ते 2010	[illegible] [illegible]	50 12	[illegible] तूर मूग उडीद चवळी	3 3 4 2 2	[illegible] बाजरी ज्वारी	10 [illegible] 93	भुईमूग सूर्यफूल सोयाबीन	20 2 4	मिरची [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]	3 11 2 2 1	गहू ज्वारी	21 10	हरभरा	62	बाजरी भुईमूग	2 5	कांदा [illegible] [illegible] [illegible]	6 1 1 5	[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]	0 1 4 [illegible] 0
		एकूण	162		14		145		26		19		31		52		7		11		7
4	2011 ते 2020	[illegible]	100	तूर मूग उडीद [illegible]	5 8 6 3	[illegible] बाजरी ज्वारी	26 15 5	[illegible] भुईमूग सोयाबीन	10 3 0	[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]	4 [illegible] 2 1	गहू ज्वारी	21 10	हरभरा	61	[illegible] [illegible]	2 4			[illegible] आंबा [illegible] [illegible] [illegible]	1 2 6 [illegible] 2
		एकूण	270		33		190		44		25		82		113		12		11		13

भात नदी खोरे क्षेत्रातील मौजे ढंढाणे पिक पेरणी पध्दतीचा अहवाल | भौगोलिक क्षेत्र 894.00 | वहितीलायक क्षेत्र 499.00

अ.क्र	सन	खरीप										रब्बी				उन्हाळी				बहुवार्षिक	
		तृणधान्य	क्षेत्र हे.	कडधान्य	क्षेत्र हे.	नगदी पिके	क्षेत्र हे.	गळीतधान्य	क्षेत्र हे.	भाजीपाला	क्षेत्र हे.	तृणधान्य	क्षेत्र हे.	कडधान्य	क्षेत्र हे.	तृणधान्य	क्षेत्र हे.	भाजीपाला	क्षेत्र हे.	फळबाग	क्षेत्र हे.
1	2	3		4		5		6		7		8		9		10		11		12	
		मुख्य पिक	क्षेत्र हे.	आंतर पिक	क्षेत्र हे.	दुय्यम पिक	क्षेत्र हे.	मुख्य पिक	क्षेत्र हे.	दुय्यम पिक	क्षेत्र हे.	मुख्य पिक	क्षेत्र हे.	दुय्यम पिक	क्षेत्र हे.		क्षेत्र हे.		क्षेत्र हे.	फळबाग	क्षेत्र हे.
1	1980 ते 1990	ज्वारी	184	कुळीद	3	कापुस (लाय 1)	124	भुईमूग	16	मिरची	6	गहू	14	हरभरा	67	-		-		-	
		बाजरी	91	मठ	4			तीळ	6	कांदा	16	र.ज्वारी	27								
				तुर	2																
				मूग	5																
				उडीद	4																
				चवळी	2																
		एकूण	275		20		124		22		22		41		67		0		0		0
		मुख्य पिक	क्षेत्र हे.	आंतर पिक	क्षेत्र हे.	दुय्यम पिक	क्षेत्र हे.	मुख्य पिक	क्षेत्र हे.	दुय्यम पिक	क्षेत्र हे.	मुख्य पिक	क्षेत्र हे.	दुय्यम पिक	क्षेत्र हे.		क्षेत्र हे.		क्षेत्र हे.	फळबाग	क्षेत्र हे.
2	1990 ते 2000	कापुस (लाय 1)	96	कुळीद	3	ज्वारी	138	भुईमूग	23	मिरची	12	गहू	36	हरभरा	78	-		मिरची	4	बोर	2
				मठ	3	बाजरी	101	तीळ	5	कांदा	23	र.ज्वारी	32					कांदा	12	सिताफळ	4
		कापुस (संकरीत)	21	तुर	4	मका	8	सुर्यफुल	2											पेरु	3
				मूग	0															आंबा	2
				उडीद	6															लिंबु	1
				चवळी	2																
		एकूण	117		27		247		30		35		68		78		0		16		12
		मुख्य पिक	क्षेत्र हे.	आंतर पिक	क्षेत्र हे.	दुय्यम पिक	क्षेत्र हे.	मुख्य पिक	क्षेत्र हे.	दुय्यम पिक	क्षेत्र हे.	मुख्य पिक	क्षेत्र हे.	दुय्यम पिक	क्षेत्र हे.		क्षेत्र हे.		क्षेत्र हे.	फळबाग	क्षेत्र हे.
3	2001 ते 2010	कापुस (संकरीत)	113	मठ	4	ज्वारी	34	भुईमूग	25	मिरची	12	गहू	43	हरभरा	89	बाजरी	0	कांदा		बोर	0
				तुर	6	बाजरी	50	सुर्यफुल	2	कांदा	23	र.ज्वारी	21			भुईमूग	10	पालक		आवळा	1
		कापुस (बीटी)	37	मूग	11	मका	15	सोयाबीन	10	काकडी	4							मेथी		सिताफळ	6
				उडीद	6					वांगी	5							वांगे		पेरु	4
				चवळी	2					गवार	0									लिंबु	2
																				आंबा	0
		एकूण	150		31		188		38		44		64		89		10		0		13
		मुख्य पिक	क्षेत्र हे.	आंतर पिक	क्षेत्र हे.	दुय्यम पिक	क्षेत्र हे.	मुख्य पिक	क्षेत्र हे.	दुय्यम पिक	क्षेत्र हे.	मुख्य पिक	क्षेत्र हे.	दुय्यम पिक	क्षेत्र हे.		क्षेत्र हे.		क्षेत्र हे.	फळबाग	क्षेत्र हे.
4	2011 ते 2020	कापुस (बीटी)	188	तुर	5	ज्वारी	47	भुईमूग	12	कांदा	34	गहू	45	हरभरा	104	बाजरी	0	कांदा	14	बोर	2
				मूग	14	बाजरी	42	सुर्यफुल	0	मिरची	12	र.ज्वारी	17			भुईमूग	8	पालक	1	आवळा	3
				उडीद	10	मका	38	सोयाबीन	17	वांगी	6							मेथी	0	सिताफळ	5
				मिश्र पिक	6					भेंडी	2							वांगे	7	पेरु	2
																				लिंबु	4
		एकूण	188		35		127		29		56		65		104		8		22		16

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

❖ पाझर तलाव / साठवण तलाव नावे

सत्यमेव जयते

महाराष्ट्र शासन
जिल्हा जलसंधारण अधिकारी
मृद व जलसंधारण विभाग, धुळे
सिंचन भवन साक्री रोड, धुळे
४२४००१

E-Mail ID ee.mls.dhule@gmail.com
Phone No. ०२५६२ – २७७३६४
Fax No. ०२५६२ - २७७३६४

जा.क्र.जिजअ/पुनर्जीव/धु/प्रशा-३/3836/सन २०२२ दिनांक ०२ / १२ /२०२२

प्रति,
मा. उपवनसंरक्षक (प्रा.) धुळे
वनविभाग, धुळे तथा
"स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव" अंतर्गत
चला जाणुया नदीला" अभियान
सदस्य सचिव जिल्हास्तरीय समिती, धुळे

विषय :- "स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव" अंतर्गत चला जाणुया नदीला" या अभियानाच्या समन्वयकांना उपलब्ध करुन द्यावयाची माहिती बाबत.

संदर्भ :- १) आपल्या कार्यालयाचे पत्र जा.क्र. [illegible]/संकीर्ण/River Abhiyan/२६५०/२०२२-२३ दि. ०५/११/२०२२
२) उपविभागीय जलसंधारण अधिकारी, मृद व जलसंधारण उपविभाग, धुळे यांचे पत्र जा.क्र./उ.वि./ 583/2022 मृद व जलसंधारण उपविभाग, धुळे दि 1/12/2022.

उपरोक्त विषयान्वये "स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव" अंतर्गत चला जाणुया नदीला" या अभियानाच्या समन्वयकांना उपलब्ध करुन द्यावयाची माहिती बाबत संदर्भिय पत्र २ या विभागास प्राप्त आहे. त्यानुषंगाने संदर्भ क्र. २) अन्वये या विभागांतर्गत भात नदी वर असलेल्या योजनांची नावे खालीलप्रमाणे आहेत.

अ. क्र.	योजनेचे नाव	गाव	तालुका	जिल्हा	साठवण क्षमता दलघमी
1	कॉक्रिट सिमेंट बंधारा कापडणे	कापडणे	धुळे	धुळे	0.040
2	कॉक्रिट सिमेंट बंधारा वडेल १	वडेल	धुळे	धुळे	0.003
३	कॉक्रिट सिमेंट बंधारा वडेल २	वडेल	धुळे	धुळे	0.003
	एकुण		३ कामे		0.05

हे आपल्या माहितीस व कार्यवाहीस्तव सविनय सादर.

जिल्हा जलसंधारण अधिकारी
मृद व जलसंधारण विभाग,
धुळे

प्रत- १) जिल्हा जलसंधारण अधिकारी, मृद व जलसंधारण विभाग, (जि.प.) धुळे
२) आपल्या विभागांतर्गत भात नदी वर असलेल्या योजनांची नावे मा. उपवनसंरक्षक (प्रा.) धुळे यांना सादर करावेत.

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

❖ नदीवरील प्रकल्प

(६)

प्रकल्पाचे नांव:- सोनवद मध्यम प्रकल्प

ता.शिंदखेडा जि.धुळे

ठळक वैशिष्टये

1	नदीचे/ नाल्याचे नाव	गुळ नाला
2	गाव	डोंगरगांव
3	तालुका	शिंदखेडा
4	पाणलोटचे क्षेत्र	128.00 चौ.किमी.
5	बुडणारे क्षेत्र	467.30 हेक्टर
6	75% विश्वासार्ह जलनिष्पत्ती	- दलघमी
7	60% विश्वासार्ह जलनिष्पत्ती	-
8	50% विश्वासार्ह जलनिष्पत्ती	25.70 दलघमी
9	पाण्याचा नियोजित वापर	22.15 दलघमी
10	पाण्याचा साठा	17.52 दलघमी
11	उपयुक्त साठा	14.36 दलघमी
12	धरणाचा प्रकार	मातीचे धरण
13	धरणाची लांबी	4012 मीटर
14	धरणाची कमाल उंची	21.40 मीटर
15	जलोत्सारिणी प्रकार	द्वार सहित ओगी प्रकार
16	अभिकल्पीत विसर्ग	10417 घ.मी.प्र.से.
17	कालव्याची लांबी	7.60 कि.मी.
18	लाभक्षेत्र	3452.00 हेक्टर
19	सिंचन क्षेत्र	2147 हेक्टर
20	प्रकल्पाचा परिव्यय	रु.2468 लक्ष
21	प्रत्येक द.ल.घ.मी. वर खर्च	रु.171727/-
22	सिंचनाखालील प्रत्येक हेक्टरी खर्च	रु.11485
23	लाभव्यय गुणोत्तर	1.28
24	लाभ होणारा तालुका	शिंदखेडा
25	काम पुर्ण झाल्याचे वर्ष	1998

(८)

प्रकल्पाचे नांव:- देवभाने लघु प्रकल्प

ता.धुळे जि.धुळे

ठळक वैशिष्टये

1	नदीचे/नाल्याचे नाव	भात नदी
2	गाव	देवभाने
3	तालुका	धुळे
4	पाणलोटचे क्षेत्र	45.32 चौकिमी
5	बुडणारे क्षेत्र	88.80 हेक्टर
6	75% विश्वासार्ह जलनिष्पत्ती	-
7	60% विश्वासार्ह जलनिष्पत्ती	-
8	50% विश्वासार्ह जलनिष्पत्ती	3.14 दलघमी
9	पाण्याचा नियोजित वापर	2.33 दलघमी
10	पाण्याचा साठा	3.13 दलघमी
11	उपयुक्त साठा	2.84 दलघमी
12	धरणाचा प्रकार	मातीचे धरण
13	धरणाची लांबी	1130 मीटर
14	धरणाची कमाल उंची	16.46 मीटर
15	जलोत्सारिणी प्रकार	चॅनल
16	अभिकल्पीत विसर्ग	
17	कालव्याची लांबी	3.00 कि.मी
18	लाभक्षेत्र	499 हेक्टर
19	सिंचन क्षेत्र	495 हेक्टर
20	प्रकल्पाचा परिव्यय	रु. 24.95 लक्ष
21	प्रत्येक द.ल.घ.मी वर खर्च	रु. 9,56,230/-
22	सिंचनाखालील प्रत्येक हेक्टरी खर्च	-
23	लाभव्यय गुणोत्तर	1.14
24	लाभ होणारा तालुका	धुळे
25	काम पुर्ण झाल्याचे वर्ष	1975

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

❖ नदीवरील प्रकल्प

धुळे पाटबंधारे विभाग धुळे

सोनवद म.प्र चा पाणीसाठा अहवाल

(9)

प्रकल्पाचे नाव	वर्ष	15 ऑक्टोबरचा पाणीसाठा	टक्केवारी
सोनवद म.प्र	1998	8.76	67.34
	1999	3.20	24.65
	2000	0.29	2.23
	2001	0.30	2.30
	2002	5.30	40.40
	2003	11.14	91.20
	2004	13.97	97.22
	2005	13.48	96.66
	2006	14.76	100.00
	2007	14.36	100.00
	2008	13.02	96.94
	2009	5.99	43.71
	2010	14.36	100.00
	2011	12.25	85.21
	2012	2.63	19.71
	2013	14.36	100.00
	2014	3.37	24.46
	2015	0.44	3.26
	2016	7.93	55.17
	2017	0.00	0.00
	2018	0.00	0.00
	2019	14.36	100.00
	2020	13.93	97.05
	2021	11.78	82.03
	2022	12.95	90.16

धुळे पाटबंधारे विभाग धुळे

देवभाने ल.प्र चा पाणीसाठा अहवाल

(10)

प्रकल्पाचे नाव	वर्ष	15 ऑक्टोबरचा पाणीसाठा	टक्केवारी
देवभाने ल.प्र	1998	1.81	61.99
	1999	0.71	24.32
	2000	0.52	17.81
	2001	0.29	9.93
	2002	0.32	10.96
	2003	1.70	58.22
	2004	1.23	42.12
	2005	0.05	[illegible]
	2006	1.62	55.52
	2007	1.74	59.59
	2008	0.00	0.00
	2009	0.00	0.00
	2010	1.73	59.25
	2011	1.22	41.78
	2012	1.03	35.27
	2013	1.62	55.53
	2014	1.10	37.67
	2015	0.08	2.74
	2016	0.00	0.00
	2017	0.93	31.85
	2018	0.90	30.36
	2019	1.82	62.16
	2020	1.83	62.18
	2021	1.82	62.32
	2022	1.82	62.32

❖ नदीवरील मत्स्य व्यवसाय

स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव

महाराष्ट्र शासन
सहाय्यक आयुक्त मत्स्यव्यवसाय (तां.) धुळे
यांचे कार्यालय,
प्लॉट नं.६१ स्नेह नगर, जांडल मित्र भवन समोर, धुळे - ४२४००१
कार्यालय दुरध्वनी क्र. : ०२५६२-२४४७२२ E-Mail ID : dhulefisheries@gmail.com

जा.क्र.स.आमधुळे/[illegible]/२०२२ दिनांक : [illegible]/१२/२०२२

प्रति,
मा. उपवनसंरक्षक (प्रा) धुळे वन विभाग,
धुळे.

विषय : "स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव" अंतर्गत चला जाणुया नदीला" या अभियानासाठी जिल्हास्तरीय समिती स्थापन बाबत..
संदर्भ : आपल्या कार्यालयाचे पत्र जा.क्र.अ/सकिणी/River Abhiyan/2657/2022-23 दि.09/12/2022

महोदय,

उपरोक्त विषयास अनुसरून विदीत करण्यात येते की, "स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव" अंतर्गत चला जाणुया नदीला" या अभियानासाठी धुळे जिल्ह्यातील भात नदीची निवड करण्यात आलेली आहे तरी नदीवरील मत्स्यव्यवसाय या बाबतची माहिती खालील प्रमाणे देण्यात येत आहे

अ.क्र.	नदीच्या काठावरील गावाचे नाव	नदीवरील मत्स्यव्यवसाय
१.	बढेल (प्रगणा)	नाही
२.	निकुंभे	नाही
३.	इंदाणे	नाही
४.	देवभाने	सदर भात नदीवर देवभाने गावाजवळ "देवभाने पाझरधारे तलाव" आहे. सदर तलावाचे जलक्षेत्र 67 हे. असून इष्टतम मत्स्य बोटुकली संचयन क्षमता 1.87 लक्ष एवढी आहे. सदर तलावावर जय भोले मच्छिमार सहकारी संस्था मर्या. देवभाने ता.जि.धुळे ही संस्था नोंदणीकृत असून सदर संस्थेद्वारे मासेमारी व्यवसाय राबविला जातो. देवभाने तलावामध्ये कटला, रोहू, मृगळ, गवत्या, चंदेरा, पाबदा, झींगा, शिंगाळा, डेबर इ. प्रकारचे मासे आढळतात.
५.	कापडणे	नाही

६.	धनूर	नाही
७.	लोणकूटे	नाही
८.	डोंगराव	सदर भात नदीवर डोंगराव गावाजवळ सोनवद पाटबंधारे तलाव आहे. सदर तलावाचे जलक्षेत्र २२७ हे. असून इष्टतम मत्स्य बोटुकली संचयन क्षमता ३.७८ लक्ष एवढी आहे. सदर तलावाचा ठेका वाल्मिकऋषी मच्छिमार सहकारी संस्था मर्या. सोनगीर ता.जि.धुळे या संस्थेकडे आहे. सदर संस्थेमार्फत मासेमारी व्यवसाय राबविला जात असून सदर तलावात कटला, रोहू, मृगळ, गवत्या, चंदेरा, पाबदा, झींगा, डेबरा इ. प्रकारच्या मत्स्य प्रजाती आढळून येतात.

आपला,
(डा दि.गायकवाड)
सहाय्यक मत्स्यव्यवसाय विकास अधिकारी
सहाय्यक आयुक्त मत्स्यव्यवसाय (तां),
धुळे कार्यालय.

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

❖ भूजल अहवाल पाणलोट निहाय

वरिष्ठ भूवैज्ञानिक
भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा, धुळे

जा.क्र. [illegible] /2022 दिनांक - [illegible]/2022

प्रति,
[illegible]
धुळे 424001

विषय :- [illegible]
संदर्भ :- [illegible] 2022

महोदय,
[illegible]

सोबत – वरीलप्रमाणे

वरिष्ठ भूवैज्ञानिक
भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा
धुळे

09 DEC 2022

Sr	Dist	Taluka	Ws Code	Village	C.C. No 2011	Habitation	Latitude	Longitude	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible] Hec	[illegible] Hec	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible] Km
1	Dhule	Dhule	02959	Wadel	[illegible]	Wadel [illegible]	[illegible]	[illegible]	307.00	TE-62	[illegible]	Site	857	[illegible]	[illegible]	[illegible]	2587.27	[illegible]	0	6.5	2.5	0	21
2	Dhule	Dhule	02959	Tisgaon	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	TE-65	TE-65 (.81)	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	30	[illegible]	[illegible]	0	8	10.42	[illegible]	19
3	Dhule	Dhule	02959	[illegible]	326497	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	TE-62 (.80)	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	0	[illegible]	1.71	[illegible]	10
4	[illegible]	Dhule	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	TF-55	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	2.91	17
5	Dhule	Dhule	02959	[illegible]	[illegible]	Kapadne [illegible]	[illegible]	[illegible]	271.64	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	0	[illegible]	[illegible]	8	[illegible]	[illegible]
6	Dhule	Dhule	02959	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
7	Dhule	Dhule	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	223.53	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	596.18	[illegible]	[illegible]	[illegible]	7.25	0	22
8	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	222.18	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	6	[illegible]	[illegible]	[illegible]	0	25

Senior Geologist
Ground water Surveys & Dev. Agency
Dhule

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

❖ नद्यांचे नकाशे (टोपोशीट)

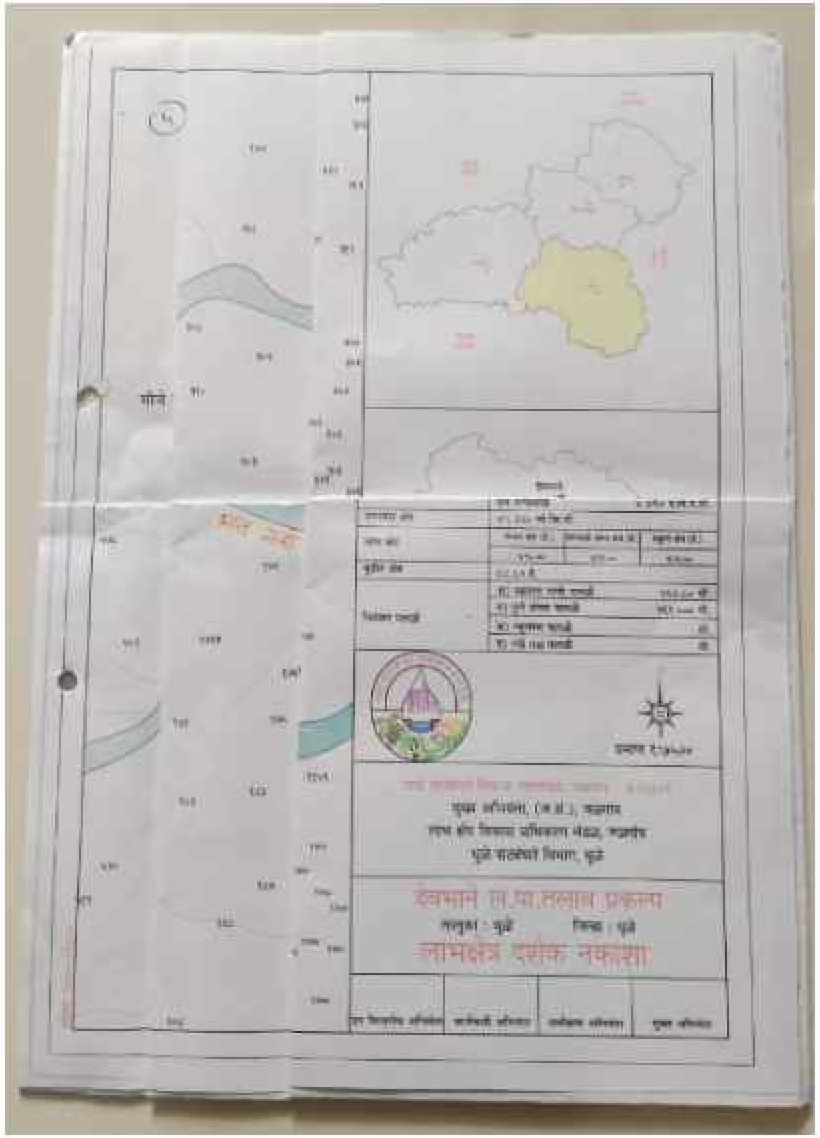

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

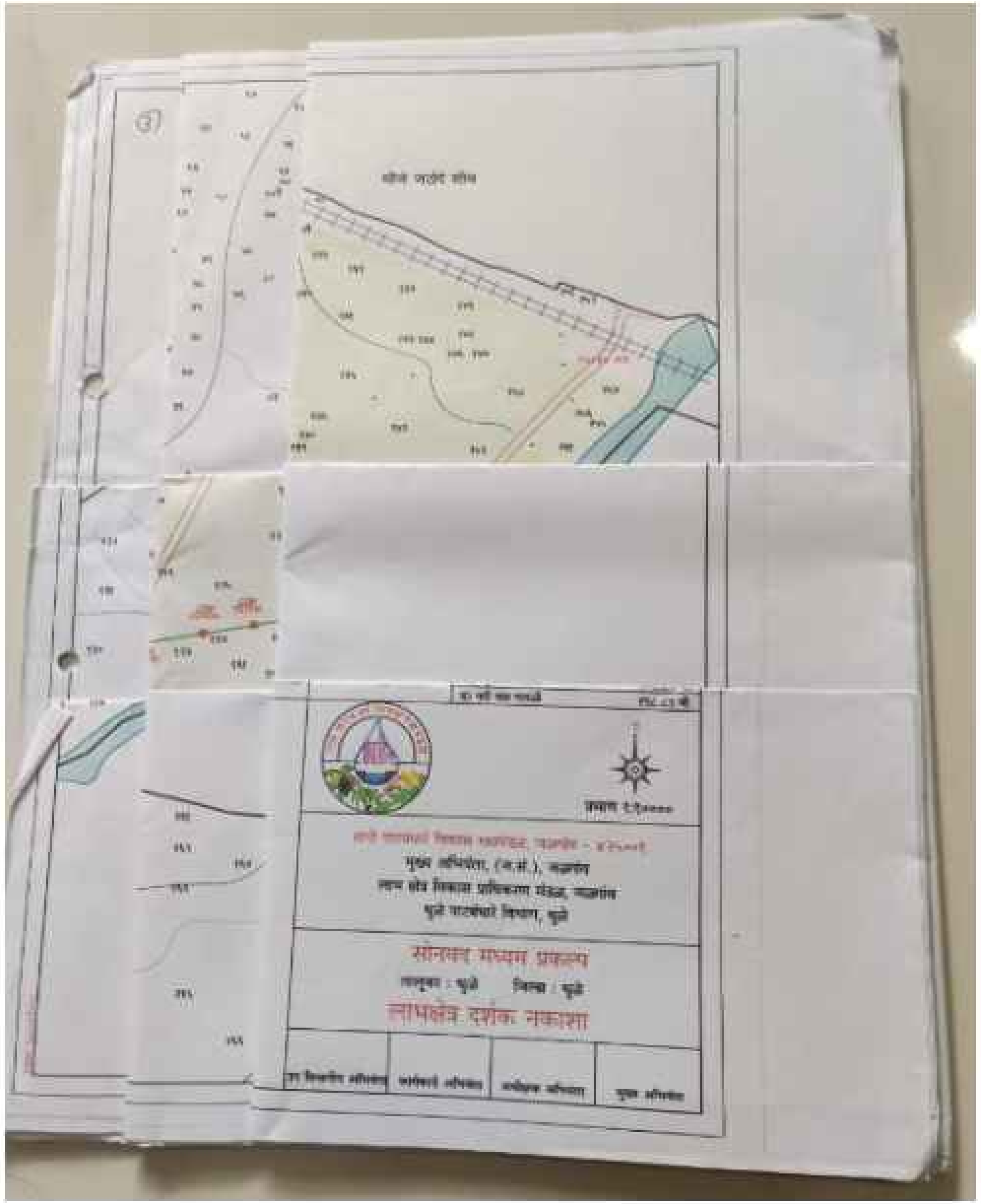

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

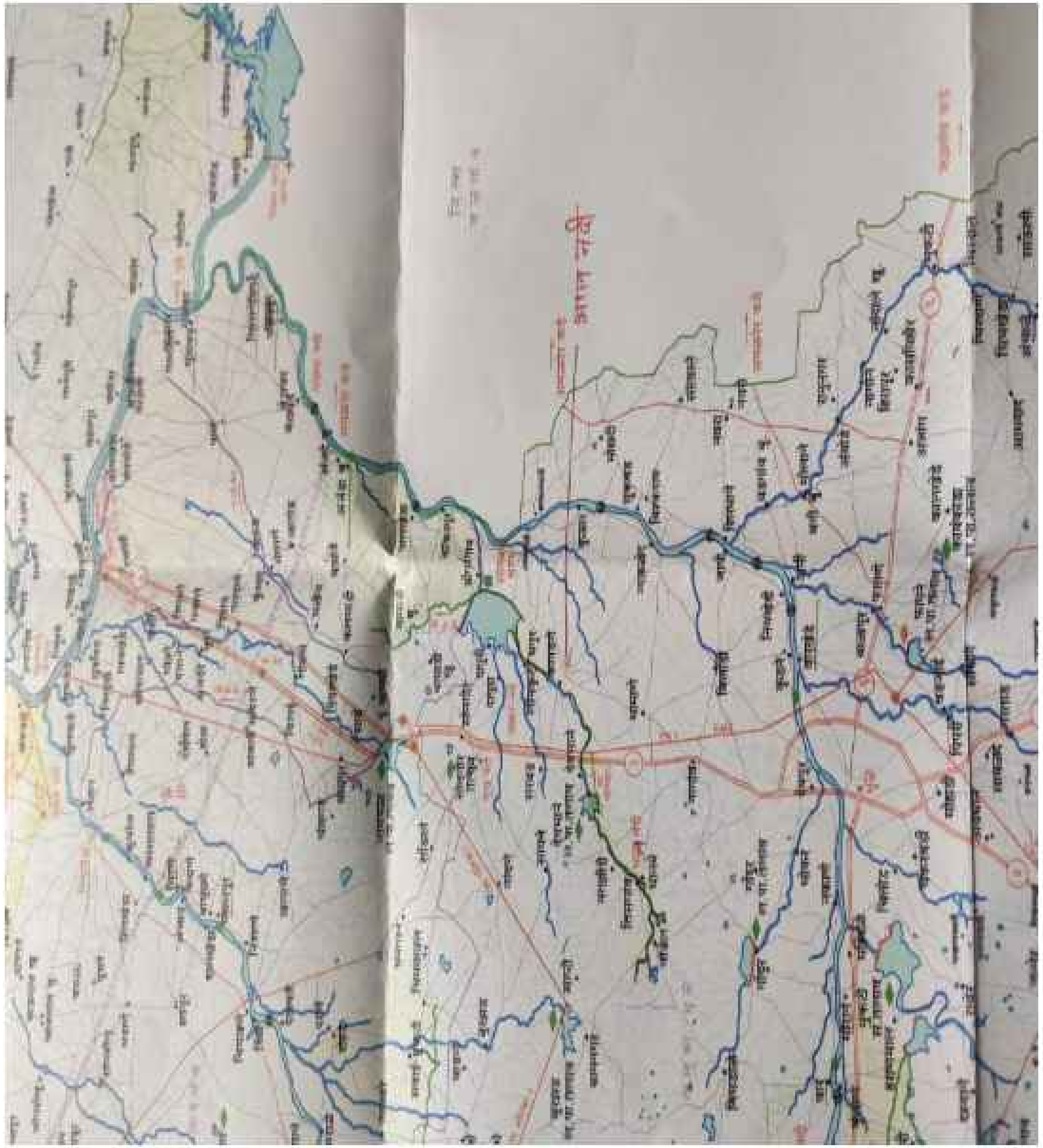

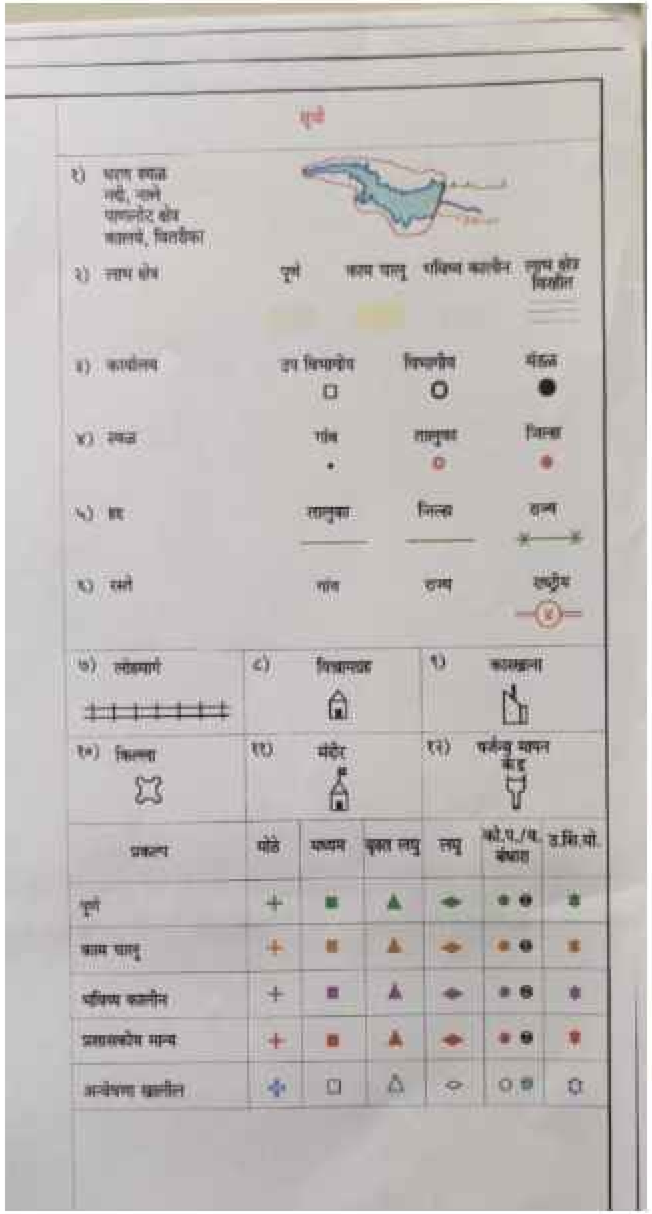

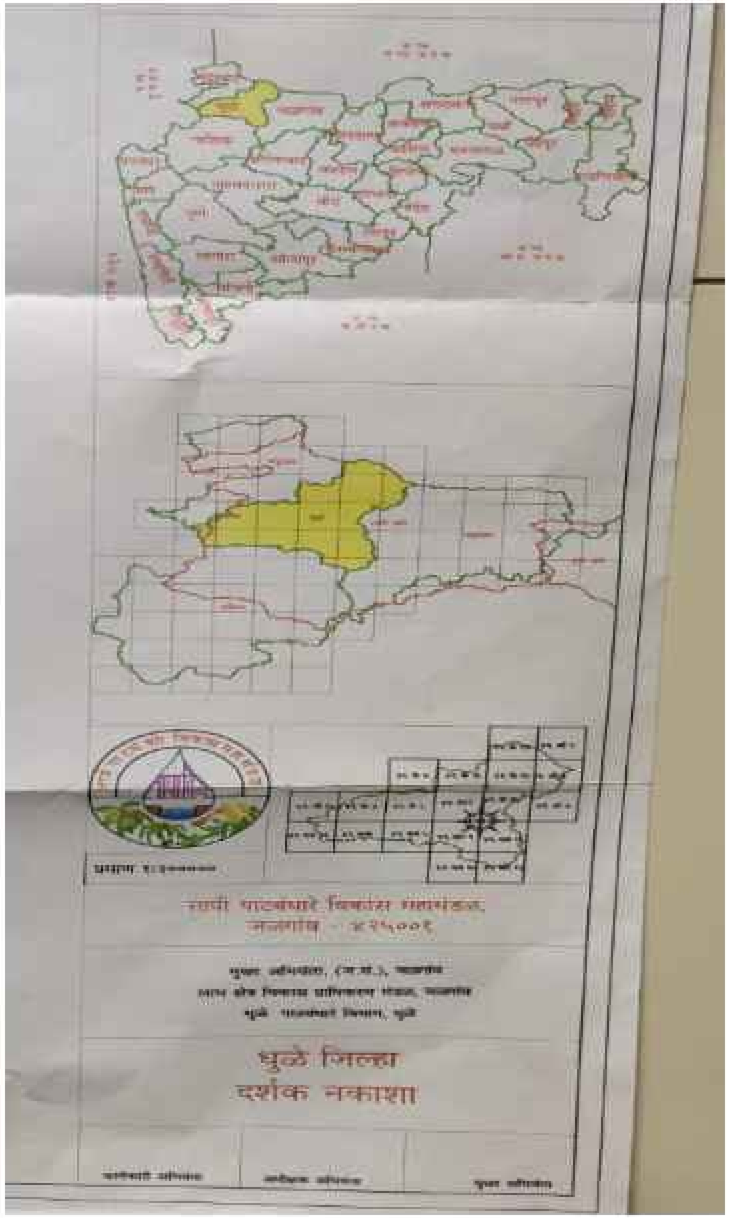

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

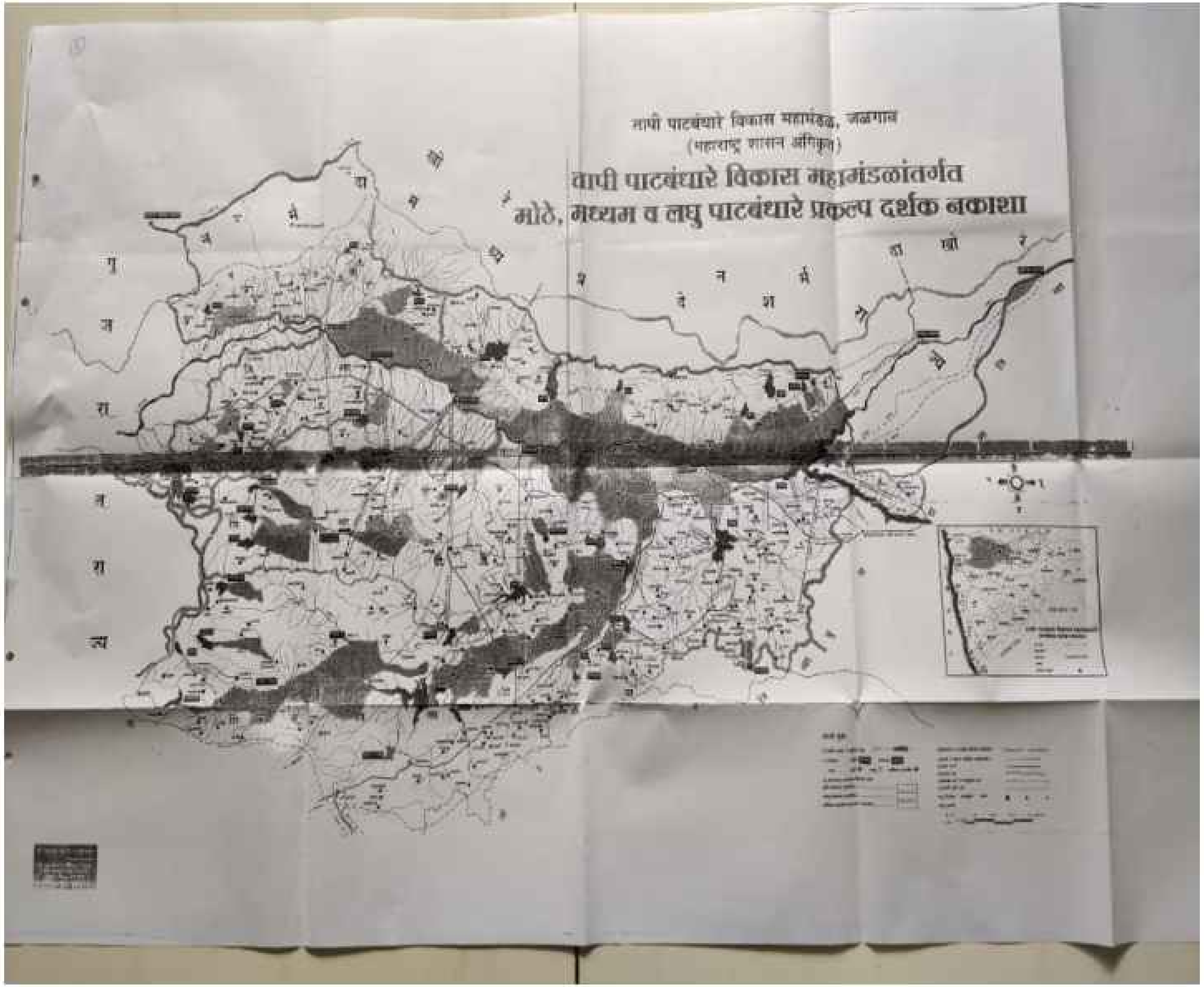

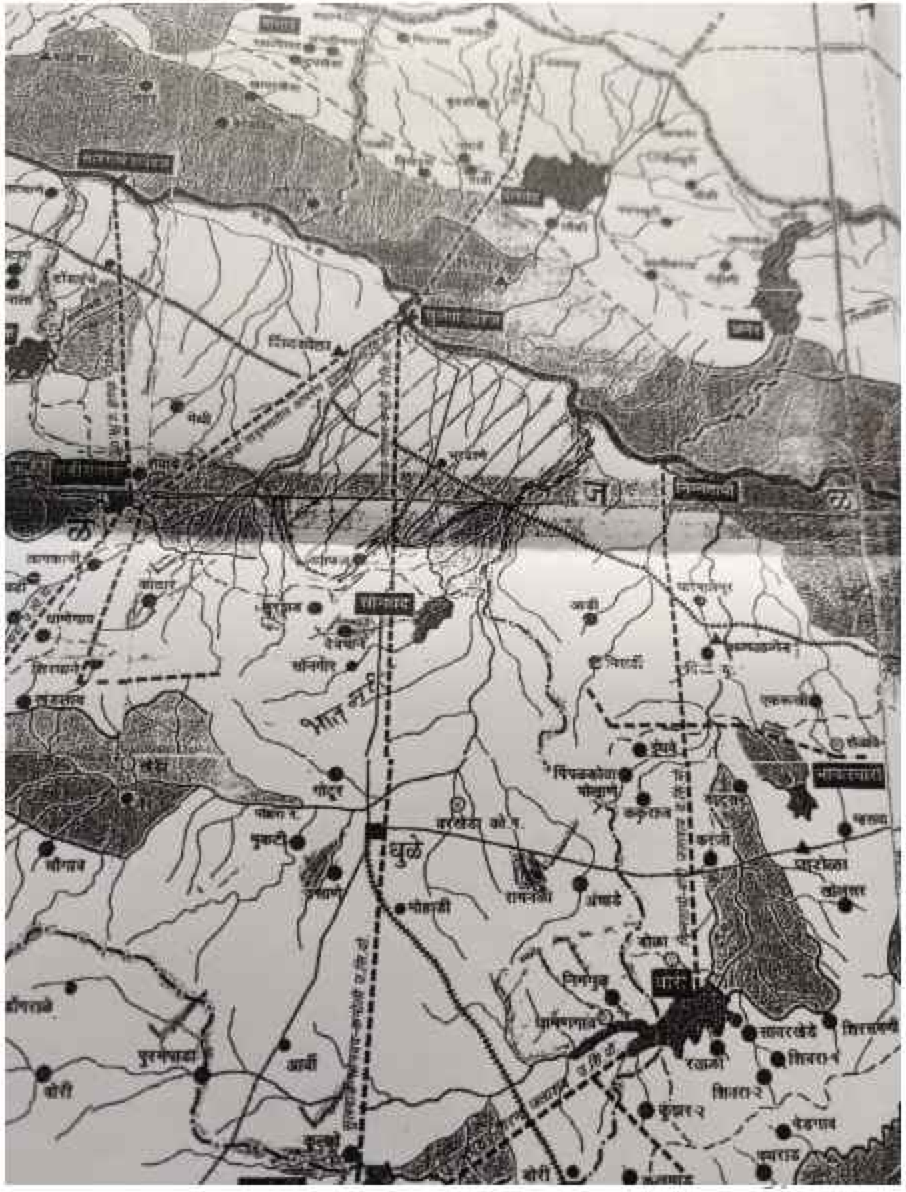

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

❖ पर्यटन स्थळे, धार्मिक स्थळे / नदी काठचे

जिल्हा परिषद, धुळे
(ग्राम पंचायत विभाग)

E-mail dy.ceo.vpzpdhule@gmail.com

दूरध्वनी क्रमांक-[illegible]

जा.क्र.[illegible]/DVDF-[illegible]/२०२२

प्रति,

धुळे दिनांक [illegible]/२०२२

[illegible]
[illegible]

विषय- "[illegible]" [illegible]

संदर्भ- [illegible] River Abhiyan/26[illegible]/22 दि. 9/11/2022

[illegible]

अ.क्र.	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
१	[illegible]	[illegible]	-	-	[illegible]
२	[illegible]		-	[illegible]	[illegible]
३	[illegible]		-	-	
४	[illegible]	[illegible]	-	[illegible]	[illegible]
५	[illegible]	[illegible]	-	[illegible]	[illegible]
६	[illegible]	[illegible]	-	[illegible]	
७	[illegible]		-	-	[illegible]
	[illegible]				
८	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

19 DEC 2022

उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी (ग्रा.पं.)
जिल्हा परिषद, धुळे

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

❖ मल जल निस्सारणाची माहिती

जिल्हा पाणी व स्वच्छता मिशन कक्ष
जिल्हा परिषद धुळे

[illegible]

विषय - [illegible]

संदर्भ - [illegible]

[illegible]

१. [illegible] माहिती

अ.क्र.	ग्रामपंचायत	[illegible]	एक शोषखड्डा शौचालय असलेले कुटुंब संख्या	दोन शोषखड्डा शौचालय असलेले कुटुंब संख्या	सेप्टिक टँकचे शौचालय संख्या	मलनिःसारण व्यवस्थापन बाबत काय केलेली सुविधा केली असेल तर नमूद करावी	उपलब्ध/ बंदिस्त गटारांची लांबी	गटारांच्या पाण्याचे व्यवस्थापन केले आहे का असेल तर नमूद करावे
१	[illegible]	[illegible]	[illegible]	१००	३२	नाही	१५०मि	नाही
२	[illegible]	[illegible]	२०	[illegible]	८०	नाही	१५० मि	नाही
३	[illegible]	[illegible]	[illegible]	१००	[illegible]	नाही	२००मि	नाही
४	[illegible]	[illegible]	५	[illegible]	[illegible]	नाही	[illegible]	नाही
५	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	नाही	[illegible]	नाही
६	[illegible]		[illegible]	[illegible]	५०	नाही	[illegible] मि	नाही
७	[illegible]		[illegible]	४१	२	नाही	-	नाही
८	[illegible]		[illegible]	[illegible]	[illegible]	नाही	गटार - [illegible]	नाही

5 DEC 2022

[illegible]

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

❖ BMC (Biodiversity Management Committee) स्थापित झालेल्या ग्राम पंचायती

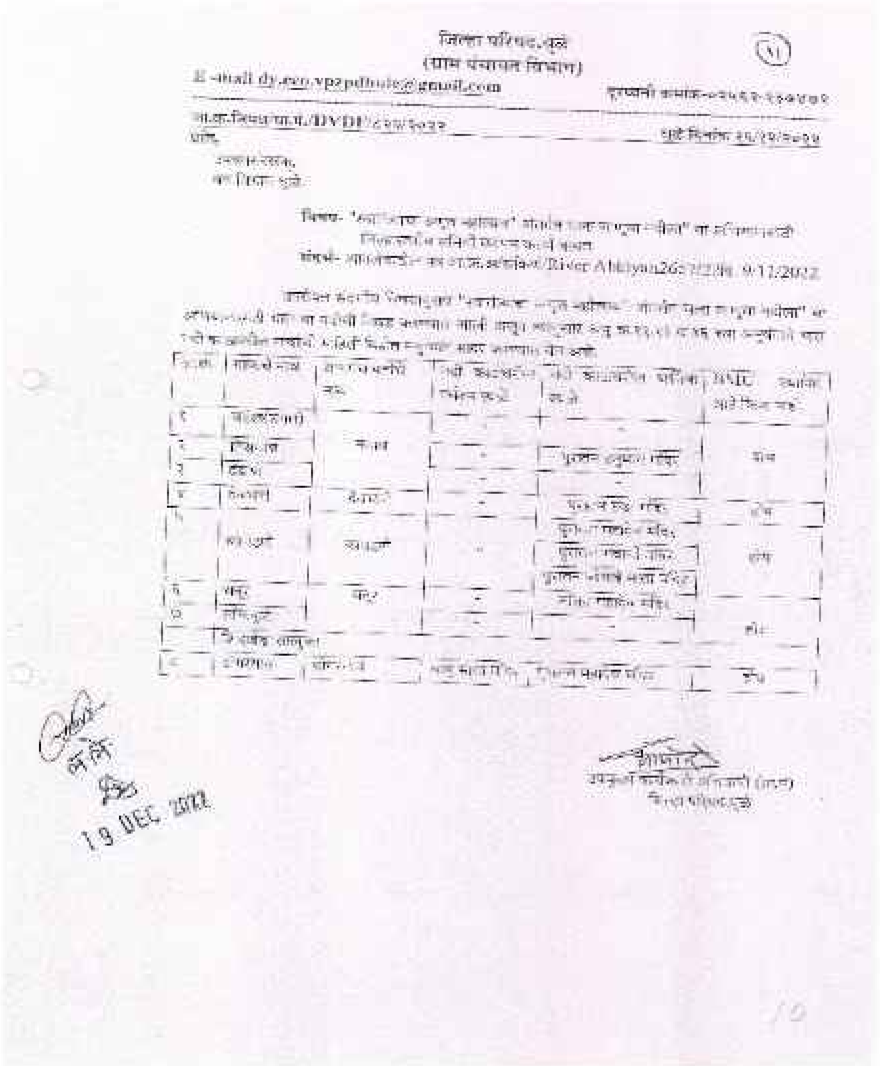
जिल्हा परिषद, धुळे
(ग्राम पंचायत विभाग)
19 DEC 2022

भात नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण

सारांश :

- तापी खोरे सोबत जर का संपूर्ण महाराष्ट्र सुजलाम सुफलाम करायचे असेल तर दोन गोष्टी वर लक्ष केंद्रित होणे गरजेचे आणि दोन्ही पण एकमेकांना पूरक, आवश्यक आहेत आणि त्यात एक केली आणि दुसरी केली नाही हे सुद्धा चालणार नाही तरच आपल्याला नेहमी भेडसावणाऱ्या पाणी प्रश्न पासून कायम स्वरूपी मुक्ती भेटेल. पहिली गोष्ट म्हणजे आपल्या हिश्श्याचं पश्चिम वाहिनी नद्यांचं समुद्रात वाहून जाणारे पाणी समन्यायी अडवून व वळवून उत्तर महाराष्ट्रात पूर्व वाहिनी नदी पात्रात आणणे, प्रलंबित सर्व नद्यांवरील प्रकल्प साठी पाठ पुरवठा आणि दुसरी गोष्ट म्हणजे लहान लहान नदी, खोरे, गाव व शहर पातळी वर सूक्ष्म पाणलोट क्षेत्र , विहीर, तलाव, भूजल पातळी वाढी व विकासा साठी प्रयत्न.
- भारतीय संस्कृती हि पंचमहाभूतांना म्हणजेच जल, वायू, आकाश,पृथ्वी व अग्नी यांना महत्व देणारी संस्कृती आहे तेव्हा ह्या संस्कृतीचे जतन करत तापी खोरे मधील पाणी साठ्याचे संचय , समन्यायी सिंचन, सुरक्षितता व जल साक्षरतेचा प्रचार व प्रसार करणे आवश्यक आहे.
- गाव तेथे जल समिती
- लोकसहभाग वृद्धिंगत करणे
- शासकीय योजना माहिती - जसं अटल भूजल योजना, जल जीवन मिशन
- तांत्रिक दृष्ट्या परिपूर्ण आदर्श जल आराखडा निर्मिती
- ९ वी व १० वी शालेय शिक्षणात असलेला जलसुरक्षा अभ्यासक्रम क्रम द्वारे नवीन पिढीच्या मनात पाण्याचे महत्व वृद्धिंगत करणे
- चला जाणूया नदीला अभियान - नदी पुनर्बांधणी, पुनर्जीवन आणि सुशोभीकरण
- कापडणे गाव व परिसर - कृषी विज्ञान केंद्र निर्मिती
- शेती आधारित गाव पातळीवर उद्योग, रोजगार व भाजीपाला जागतिक दर्जा केंद्र निर्मीती
- पाणी - वंश, धर्म, जात, पक्ष, पद नसून एक जीवन आहे. शेतात, छतावर व परिसरात पडणारे पाणी आप आपल्या परीने तांत्रिक दृष्ट्या संचय करून समन्याई सिंचन केल्यास, गाव व देश समृद्ध होईल."

Information → Design → Design Validation → Implementation → Results → Sustenance

Continue …… Under Progress

"सुदृढ उद्योग, सुदृढ कृषी व सुदृढ मानव जात साठी सुदृढ नदी प्रणालीची गरज "

- जल संस्कृती
- जल साक्षरता
- जल संचय
- जल सिंचन
- जल सुरक्षितता / बचत

ध्यास धरा रे जलयुक्तीचे !
शेत करा रे विठोबारायांचे !!

आभार : पब्लिक डोमेन, न्युज पेपर, एक्स्पर्ट अँड बुक्स.....

!! धन्यवाद !!